

Vilniaus universitetas
TARPTAUTINIŲ SANTYKIŲ IR POLITIKOS MOKSLŲ INSTITUTAS

EUROPOS STUDIJŲ: IDĖJOS, INSTITUCIJOS IR EKONOMIKA
MAGISTRO PROGRAMA

IEVA SAVICKAITĖ
II kurso studentė

**EUROPOS PARLAMENTO NARIŲ BALSAVIMAS: NACIONALINIAI
INTERESAI VERSUS EP FRAKCIJOS LINIJA**

MAGISTRO DARBAS

Darbo vadovas: prof. dr. Ainė Ramonaitė

Darbo konsultantas: dr. Rolandas Tučas

Vilnius, 2016

MAGISTRO DARBO PRIEŠLAPIS

Bakalauro/magistro darbo vadovo išvados dėl darbo gynimo:

.....
.....
.....

.....
(data)

.....
(v., pavardė)

.....
(parašas)

Bakalauro/magistro darbas įteiktas gynimo komisijai:

.....
(data)

.....
(Gynimo komisijos sekretorės parašas)

Bakalauro/magistro darbo recenzentas:

.....
(v., pavardė)

Bakalauro/magistro darbų gynimo komisijos įvertinimas:

.....

Komisijos pirmininkas:

Komisijos nariai:

BIBLIOGRAFINIO APRAŠO LAPAS

Savickaitė I. Europos Parlamento narių balsavimas: nacionaliniai interesai versus EP frakcijos linija: Europos studijų specialybės, magistro darbas / VU Tarptautinių santykių ir politikos mokslų institutas; darbo vadovas A. Ramonaitė, 2016. – 69 p.

Reikšminiai žodžiai: Europos Parlamento frakcija, nacionaliniai interesai, Europos Parlamento narys, Europos Parlamentas, užsienio politika, Rusija, vardiniai balsavimai.

Šiame darbe nagrinėjami Europos Parlamento narių balsavimo rezultatai 2014 – 2015 m. ES kaimynystės bei ES – Rusijos partnerystės klausimais siekiant įverti ES (geo)politinį susiskaldymą po Krymo aneksijos.

ES parlamentarų (geo)politinis susiskaldymas vertinamas remiantis atnaujintu ES valstybių narių pozicijų Rusijos atžvilgiu indeksu, kuris palyginamas su EP narių iš skirtingų ES valstybių vardiniais balsavimo rezultatais. Balsavimas užsienio politikos klausimais pasižymi balsavimo vieningumo stoka, kuri išreikšta regionine dimensija. Pagal tai, galima vertinti iš kurių valstybių EP narių balsavimas grįstas daugiau nacionaliniais interesais ar EP frakcijos linija.

PATVIRTINIMAS APIE ATLIKTO DARBO SAVARANKIŠKUMĄ

Patvirtinu, kad įteikiamas magistro darbas „*Europos Parlamento narių balsavimas: nacionaliniai interesai versus EP frakcijos linija*“ yra:

1. Atliktas mano pačios ir nėra pateiktas kitam kursui šiame ar ankstesniuose semestruose;
2. Nebuvo naudotas kitame Institute/Universitete Lietuvoje ir užsienyje;
3. Nenaudoja šaltinių, kurie nėra nurodyti darbe, ir pateikia visą panaudotos literatūros sąrašą.

Vardas, pavardė

(parašas)

Turinys

Įvadas.....	6
1 Teorinis pagrindas: balsavimo elgsena Europos Parlamente	10
1.1 Europos parlamentarų balsavimo elgseną lemiantys veiksniai	10
1.2 ES šalių pozicijos Rusijos atžvilgiu	14
2 Metodologija.....	16
2.1 Darbo rengimo metodika.....	16
2.2 Lojalumo nacionalinei partijai/ nacionalinių interesų atstovavimo samprata.....	20
2.3 ES valstybių narių pozicijos Rusijos atžvilgiu indekso sudarymas	22
3 Tyrimo rezultatai	25
3.1 ES - Ukrainos santykius atspindinčių balsavimo rezultatų analizė.....	25
3.2 ES - Rusijos partnerystę atspindinčių balsavimo rezultatų analizė.....	29
3.3 ES kaimynystės politiką atspindinčių balsavimo rezultatų analizė.....	34
3.4 EP narių balsavimo tendencijos analizuotais klausimais	39
Išvados	42
1 priedas.....	45
2 priedas.....	45
3 priedas.....	46
4 priedas.....	60
5 priedas.....	61
6 priedas.....	62
Literatūros sąrašas	63
Summary.....	69

Ivadas

Europos parlamentas (EP) – vienintelė Europos Sąjungos institucija, į kurią šalių atstovai jų piliečių yra renkami tiesiogiai. Lisabonos sutartyje (2009 m.) suteikus daugiau galių šiai Europos institucijai, visuomenės politiniuose sluoksniuose ir akademinėje aplinkoje kyla diskusija EP parlamentarų atstovavimo nacionaliniams ir/ar europiniams interesams tematika. Šių debatų esmė, atsakyti į klausimą ar veikia transnacionalinės partijos, kuriose parlamentariai balsuoja vieningai (angl. *cohesian vote*), ar vis tik išryškėja nacionaliniai interesai, kuriuos atstovauja parlamentariai. Dar vienas svarbus aspektas – kaip tai susiję su konkrečiomis EP frakcijomis. Galima daryti prielaidą, jog vienose EP frakcijose dirbantiems europarlamentarams svarbesni bendraeuropiniai reikalai, o kitiems – nacionaliniai. Europos Parlamentui, tapus viena iš svarbių institucijų priimant įstatymų projektus drauge su Europos Taryba, kyla klausimas, kaip balsuoja Europos parlamentariai užsienio politikos klausimais, kurie įvardijami kaip vieni jautriausių siekiant bendro konsensuso dėl skirtingų šalių interesų. Ypatingai klausimais apimančiais Rytų partnerystės programą, skirtą glaudesniems ryšiams su kaimyninėmis šalimis vystyti. Taigi, šiame darbe, vertinant EP narių iš skirtingų ES sudarančių valstybių bei skirtingų EP politinių frakcijų geopolitines preferencijas, pasireiškiančias jų balsavimo rezultatais dėl Europinės integracijos (Ukrainos ir Moldovos asociacijos sutarties) bei Rusijos veiksmų Ukrainos atžvilgiu vertinimo klausimais, bandoma nustatyti ES geopolitinio susiskaldymo regioninę raišką.

Būtina paminėti, jog mokslininkų darbuose, kuriuose buvo analizuoti ES – Rusijos santykiai, daugiausiai dėmesio buvo skirta tarpvyriausybinei ir tarpvalstybinei dimensijoms, akcentuojant ES Tarybos ir atskirtų valstybių narių vaidmenis. Priešingai, mokslinių darbų įtraukiant EP vaidmenį – nebuvo atlikta. Pagrindine to priežastimi buvo laikoma tai, kad EP buvo laikyta nereikšminga ir „balso neturinčia“ (angl. „*voiceless*“) institucija. Tačiau įteisinus Lisabonos sutartį, EP vaidmuo¹ ženkliai pasikeitė įteisinant daugiau galių šiai institucijai².

Darbe siekiama nustatyti ES (geo)politinį susiskaldymą įvertinant aštuntąją kadenciją pradėjusio Europos Parlamento balsavimo rezultatus 2014-2015 metais, susijusius su užsienio politika. Užsienio politikos klausimai pasirinkti kaip atskaitos taškas dėl intensyviai besikeičiančios politinės situacijos regione. Visų pirma, po 2013 m. pabaigoje Vilniuje neįvykusio Asociacijos

¹ Mark Aspinwall, 'Preferring Europe Ideology and National Preferences on European Integration', *European Union Politics*, 3.1 (2002), 81–111 <<http://dx.doi.org/10.1177/1465116502003001005>>.

² Caterina Carta and Stefano Braghiroli, 'Measuring Russia's Snag on the Fabric of the EU's International Society: The Impact of the East-West Cleavage upon the Cohesion amongst the EU Member States Vis-à-Vis Russia', *Journal of Contemporary European Research*, 7.2 (2011), 260–90; Simon Hix, Tapio Raunio and Roger Scully, "'An Institutional Theory of Behavior in the European Parliament'", *ResearchGate*, 1999 <https://www.researchgate.net/publication/29992714_An_Institutional_Theory_of_Behavior_in_the_European_Parliament> [Žiūrėta 2016-03-15].

sutarties pasirašymo tarp Ukrainos ir Europos Sąjungos, pažeidžiamas Europos valstybės suverenitetas kitos valstybės. Visgi, susidūrus su Rusijos įtaka regione, Ukrainai priklausantis Krymo pusiasalis buvo aneksuotas, o rytinėje Ukrainos dalyje (Donbaso regionas) aktyviai Rusijos remiami separatistai, panaudodami karinę jėgą, užėmė nemažą Ukrainos teritorijos dalį ir užimtose teritorijose paskelbė pasaulio politinės bendruomenės nepripažįstamą, neteisėtą politinį valstybinį darinį. Pagrindinė dilema – bendros politinės krypties trūkumas pačioje Europos sąjungoje ir atskirose valstybėse narėse. Sprendžiant šį bei kitus užsienio politikos klausimus, susiduriama su konsensuso trūkumu, kai kiekviena valstybė narė atstovauja savo interesus ir tuo pačiu pamirštami bendri ES principai, apimantys žmogaus teisių apsaugą ir pan.

Būtina paminėti, kad ES Parlamente pastaruju metu nemažai vyksta ir kitokio pobūdžio balsavimų, dažniausiai susijusių su Europą užklupusia intensyvia imigracijos iš karo niokojamų Vakarų Azijos ir Šiaurės Afrikos regionų, kuriuose taip pat atsispindi europarlamentarų geopolitinių interesų išsiskyrimas. Nors imigraciją apimantys klausimai į šio darbo tyrimą neįtraukti, tačiau jie taip pat patvirtina parlamentarų vieningo EP frakcijose balsavimo trūkumą. Tokių politinių veiksmų kontekste, kyla esminis klausimas: kaip į tai reaguoja Europos Sąjunga bei europarlamentarai iš skirtingų valstybių narių.

Literatūros apžvalga. Partijų veikla Europos parlamente kaip tyrimų objektas didesnio tyrinėtojų dėmesio sulaukė nuo pirmųjų tiesioginių rinkimų 1979 m. Priimant „Suvestinį Europos aktą“ Europos Parlamentui buvo suteikta daugiau galių, dar didesnės EP galios įtvirtintos Lisabonos sutartyje. Nepaisant EP galių augimo, ši Europos Sąjungos institucija nesusilaukia atitinkamo mokslininkų dėmesio. Panašiai teigia ir D. Skučevičienė³, nurodanti, kad dauguma tyrimų, kuriuose buvo analizuojama EP narių politinių preferencijų bei balsavimo motyvacija buvo siejami tik su nacionaline partija⁴ arba frakcija Europos parlamente. Analizuojant šios institucijos reprezentatyvumą, mokslininkai akcentuoja, jog rinkiminiai saitai EP yra silpnesni nei nacionalinių parlamentų, o partijos negali būti įvardijamos kaip tradiciniai perdavimo kanalai (angl. *transmission belt*)⁵. Kaip teigia S. Hix ir M. March, nacionaliniai rinkimai nuo Europos Parlamento rinkimų skiriasi tuo, jog pastaruosiuose rinkėjai ne protestuoja prieš ES, bet priešingai - išreiškia savo nepasitenkinimą savo šalies nacionaline valdžia⁶. Tai lėmė, jog įvairių šalių mokslininkų darbuose daugiau dėmesio skirta nacionalinių partijų rolei nacionalinėse politinėse sistemose akcentuojant šią

³ Dorota Skusevičienė, 'Europos Parlamento narių balsavimas: Kodėl jie yra lojalūs nacionalinėms valstybėms?', *Politologija*, 58.2 (2015), 48–71.

⁴ Hobolt, Sara B., Jae-Jae Spoon, and James Tilley, 'A Vote Against Europe? Explaining Defection at the 1999 and 2004 European Parliament Elections', *British Journal of Political Science*, 39 (2009), 93–115 <<http://dx.doi.org/10.1017/S0007123408000422>>, Simon Hix, 'The Study of the European Community: The Challenge to Comparative Politics', *West European Politics*, 17.1 (1994), 1–30 <<http://dx.doi.org/10.1080/01402389408424999>>;

⁵ Skusevičienė.

⁶ Simon Hix and Michael Marsh, 'Punishment or Protest? Understanding European Parliament Elections', *The Journal of Politics*, 69.02 (2007), 495–510.

„perdavimo kanalų“ rolę⁷. Tai lėmė, jog EP rinkimai yra matomi kaip antros eilės (angl. *second – order*) nacionaliniai rinkimai, atstovaujantys daugiau nacionalinius, o ne europinius interesus⁸. Keliant prielaidą, jog kiekvienas EP narys patiria didelį spaudimą tarp nacionalinių ir transnacionalinių interesų⁹, daugelis studijų buvo skirtos išsiaiškinti parlamentarų balsavimo elgsenos ypatumus.

Akademiniam lygmenyje dominuoja požiūris, jog priklausomybė Europinės partijos frakcijai yra svarbesnė už priklausomybę nacionalinei partijai¹⁰, kuri nulemia kaip parlamentaras balsuos¹¹. Taigi pagrindinė pokyčio motyvacija susijusi su naujo posto ar perrinkimo galimybe¹². Taip pat pastebėta, jog po didžiosios ES plėtros 2004 metais, europarlamentarai dar labiau linkę balsuoti pagal Europinės frakcijos poziciją nei nacionalinę¹³. S. Hix ir A. Noury iniciavo tyrimą, kuriame bandė išsiaiškinti, ar ir kaip pasikeitė EP narių balsavimo ypatumai po didžiosios plėtros, prie ES prisijungus naujoms valstybėms narėms. Pastebėta, jos ES plėtra nepakeitė EP narių balsavimo ypatumų¹⁴. Tai patvirtina ir „Votewatch“ organizacijos pateiktos ataskaitos, kuriose akcentuojamas didėjantis balsavimas laikantis transnacionalinės partijos pozicijos¹⁵. Šiuo metu pastebimos pasikeitusio balsavimo tendencijos. Po 2014 m. EP rinkimų, išaugusios imigracijos iš trečiųjų šalių kontekste gerokai padidėjo ir įvairių šalių, pirmiausia – Vakarų Europos, radikalių nacionalistinių partijų įtaka. Radikalai iškovoję nemažai mandatų EP ir jie gerokai labiau linkę paisyti jų suvokiamų „nacionalinių interesų“, nei Europos Sąjungos interesų. Tačiau, kitą vertus, paprastai tokios partijos jungiasi į gana euroskeptiškas, dažnai kitos nei daugelis EP frakcijų

⁷ Simon Hix, ‘Parliamentary Behavior with Two Principals: Preferences, Parties, and Voting in the European Parliament’, *American Journal of Political Science*, 46.3 (2002), 688–98 <<http://dx.doi.org/10.2307/3088408>>; Thorsten Faas, ‘To Defect or Not to Defect? National, Institutional and Party Group Pressures on MEPs and Their Consequences for Party Group Cohesion in the European Parliament’, *European Journal of Political Research*, 42.6 (2003), 841–66 <<http://dx.doi.org/10.1111/1475-6765.00106>>; Björn Lindberg, Anne Rasmussen and Andreas Warntjen, ‘Party Politics as Usual? The Role of Political Parties in EU Legislative Decision-Making’, *Journal of European Public Policy*, 15.8 (2008), 1107–26 <<http://dx.doi.org/10.1080/13501760802407623>>; Skusevičienė.

⁸ Lindberg, Rasmussen and Warntjen; Simon Hix, *Europos Sąjungos politinė sistema* (Leidykla Eugrimas, 2006).

⁹ Braghiroli.

¹⁰ Gail McElroy and Kenneth Benoit, ‘Party Policy and Group Affiliation in the European Parliament’, *British Journal of Political Science*, 40.02 (2010), 377–98 <<http://dx.doi.org/10.1017/S000712340990469>>.

¹¹ Noury, Abdul G. and Gerard Roland. 2002. “*European Parliament: Should it have more power?*” Economy Policy. CEPR cituota iš Yoo-Duk Kang, *European Affiliations or National Interests? Analyses of Voting Patterns on Trade Policy in European Parliament* (Rochester, NY: Social Science Research Network, 13 December 2013) <<http://papers.ssrn.com/abstract=2369169>> [Žiūrėta 2016-01-06],

¹² *Political Parties and Legislative Party Switching*, ed. by William Heller and Carol Mershon (Basingstoke: Palgrave Macmillan, 2009) <<http://www.palgraveconnect.com/doi/10.1057/9780230622555>> [Žiūrėta 2016-01-16].

¹³ Yoo-Duk Kang, *European Affiliations or National Interests? Analyses of Voting Patterns on Trade Policy in European Parliament* (Rochester, NY: Social Science Research Network, 13 December 2013) <<http://papers.ssrn.com/abstract=2369169>> [Žiūrėta 2016-01-06].

¹⁴ Simon Hix and Abdul Noury, ‘After Enlargement: Voting Patterns in the Sixth European Parliament’, *Legislative Studies Quarterly*, 34.2 (2009), 159–74 <<http://dx.doi.org/10.3162/036298009788314282>>.

¹⁵ VoteWatch, *Voting Behaviour in the New European Parliament: The First Year*, 2009, p. 12 <http://www.votewatch.eu/blog/wp-content/uploads/2009/09/votewatch_report_30_june_2010.pdf> [Žiūrėta 2016-01-02]; VoteWatch, *Voting in the 2009-2014 European Parliament: How Do MEPs Vote after Lisbon?*, 2011, p. 16 <http://www.votewatch.eu/blog/wp-content/uploads/2011/01/votewatch_report_voting_behavior_26_january_beta.pdf> [Žiūrėta 2016-01-02].

besilaikančios linijos partijas. Daugelis tokių partijų išreiškia Rusijai palankesnę poziciją, tad „nacionalinį interesą“ ginantiems radikalių politinių pažiūrų EP nariams nėra jokio poreikio tapti „maištininkais“, nes frakcijos, kurioms jie priklauso pilnai atstovauja jų interesus.

Mokslinėje erdvėje pasirodė daugiau tyrimų skirtų europarlamentarų elgsenos tyrimams konkrečiais balsavimo klausimais. S. Mattero darbe analizavo mokesčių sandorių klausimą (angl. *financial transaction tax*)¹⁶, Yoo-Duk Kang tyrė europarlamentarų balsavimo ypatumus užsienio prekybos klausimais po Lisabonos sutarties¹⁷. Kitokio pobūdžio tyrimas, glaudžiai susijęs su šio darbo tema, atliktas S. Braghioli, kuris analizavo išorinius santykius, akcentuojant ES ir Rusijos bendradarbiavimo klausimus. Šis tyrimas yra vienas pirmųjų, kuriame akcentuojama nacionalinių ir transnacionalinių interesų priešprieša, vertinant balsavimo klausimus susijusius su Rusija¹⁸.

Taigi, europarlamentarų rinkiminės elgsenos tyrimų skirtingais pjūviais trūksta, ypatingai (geo)politinių preferencijų ašyje. Kaip teigia C. Carta ir S. Braghioli, daugelis mokslininkų pernelyg normalizuodami EP, visiškai užmiršta svarbų kintamąjį – nacionalines valstybių pozicijas vienu ar kitu klausimu¹⁹. Todėl detali Europos parlamento narių politinių preferencijų analizė ne tik užpildytų mokslinių tyrimų spragą, bet ir papildytų nauju tyrimu šioje srityje.

Šio **tyrimo objektas** yra ES parlamentarų (geo)politinis susiskaidymas vykdant *ES kaimynystės bei ES - Rusijos partnerystės politiką*. **Darbo tikslas** – nustatyti Europos Parlamento narių balsavimų Rytų partnerystės ir santykių su Rusija klausimais išreiškiamų geopolitinių preferencijų versus lojalumo EP frakcijoms santykio regioninę dimensiją.

Siekiant įgyvendinti užsibrėžtą darbo tikslą, buvo išskelti šie **darbo uždaviniai**:

- 1) Atlikti su darbo tematika susijusių literatūros šaltinių ir EP dokumentų analizę;
- 2) Parengti tyrimo metodiką;
- 3) Atlikti EP narių balsavimų ES kaimynystės bei ES – Rusijos partnerystės politikos klausimais vertinimą;
- 4) Nustatyti, kokie veiksniai lemia Europos Parlamento narių geopolitines preferencijas: nacionaliniai interesai ar/ ir lojalumas EP frakcijai;
- 5) Panaudojant GIS erdvinės analizės įrankius bei įvertinus EP narių geopolitines preferencijas įtakojančius veiksnius, atlikti ES teritorijos geopolitinės struktūros analizę.

Magistro darbą sudaro trys dalys. Siekiant įgyvendinti darbe išsikeltus uždavinius, pirmojoje dalyje pristatomas teorinis pagrindas. Antrojoje dalyje supažindinama su darbo rengimo metodika. Paskutinėje dalyje pristatomi tyrimų rezultatai. Joje pateikiami veiksniai, lemiantys

¹⁶ Saara Mattero, 'From Global Responsibility to National Sovereignty – The Politicisation of the Financial Transaction Tax in the European Parliament', *Dissertation.com* <<http://dissertation.com/abstracts/1141020>> [Žiūrėta 2016-01-16].

¹⁷ Kang.

¹⁸ Braghioli.

¹⁹ Carta and Braghioli.

Europos parlamentų geopolitinės preferencijas. Taip pat pateikiama europarlamentarų (geo)politinės – ideologinės struktūros teritorinė analizė.

Už metodinę bei visokeriopą pagalbą rengiant darbą, geranoriškus ir informatyvius patarimus, darbo autorė dėkoja darbo vadovei prof. dr. Ainei Ramonaitei ir darbo konsultantui dr. Rolandui Tučui.

1 Teorinis pagrindas: balsavimo elgsena Europos Parlamente

1.1 Europos parlamentarų balsavimo elgseną lemiantys veiksniai

Daugelis autorių pažymi, kad nėra vienos teorijos, kuri tiksliai galėtų paaiškinti europarlamentarų balsavimo elgseną. Tačiau darbuose sutinkama įvairių teorijų, pradedant racionalaus pasirinkimo institucionalizmo (angl. *rational choice institutionalism*) teorija, veikėjų elgseną aiškinančia pasitelkiant institucijos formuojamas taisykles bei normas²⁰, reprezentatyvumą²¹ ir užbaigiant „patikėtinio ir patikėtojo“²² teorijomis. Tokia skirtinga teorijų pritaikomumo gausa rodo, jog sudėtinga rasti viena tinkamą teoriją, kuri galėtų padėti tiksliai atsakyti į klausimą, kaip ir kodėl balsuoja parlamentarai. Todėl būtina išsiaiškinti pagrindinius motyvus, lemiančius parlamentarų balsavimo elgseną.

Studijose, analizuojančiose parlamentarų elgseną, išskiriami skirtingi veiksniai, į kuriuos būtina atkreipti dėmesį, kaip asmeninės politinės preferencijos, nacionalinės šalies elektoratas, nacionalinė partija bei narystė EP frakcijoje²³. Taip pat kiekvienu atveju būtina atkreipti dėmesį į patį balsavimą ir kokią jis reikšmę turi nacionaliniu ir transnacionaliniu lygmeniu bei unikalią šalies, kurią jis atstovauja istorinę praeitį, šalies dydį, europarlamentaro partinę priklausomybę, ideologiją, ir šalyje dominuojančias socialines grupes²⁴. Būtina paminėti ir kitus veiksnius, kuriems EP nariai didesnės įtakos neturi. EP rinkimai yra „antro - pasirinkimo“ rinkimai. Kaip teigia K. Reif ir H. Schmitt²⁵, EP rinkimai pasižymi nedideliu rinkėjų aktyvumu, balsuojama daugiau už opoziciją,

²⁰ Mattero; Magnus Blomgren, “Cross-Pressure and Political Representation in Europe: A Comparative Study of MEPs and the Intra-Party Arena”, 2003.

²¹ Blomgren.

²² Simon Hix, ‘Electoral Institutions and Legislative Behavior: Explaining Voting Defection in the European Parliament’, *World Politics*, 56.2 (2004), 194–223.; Hix, ‘Electoral Institutions and Legislative Behavior’; ‘Reassessing the Influence of Party Groups on Individual Members of the European Parliament - West European Politics - Volume 32, Issue 6’ <<http://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/01402380903230579#.Vy9UC4R97IU>> [Žiūrėta 2016-03-21].

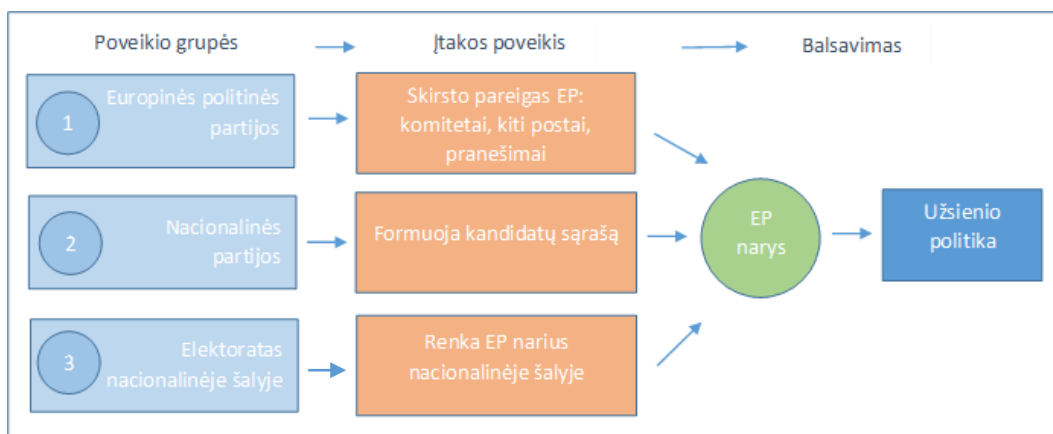
²³ Kang.

²⁴ Nathaniel Copsey and Tim Haughton, ‘The Choices for Europe: National Preferences in New and Old Member States*’, *JCMS: Journal of Common Market Studies*, 47.2 (2009), 263–86 <<http://dx.doi.org/10.1111/j.1468-5965.2009.00804.x>>.

²⁵ Naudota iš Björn Lindberg, *Fit for European Democracy? [Elektronisk Resurs] : Party Discipline in the European Parliament* (Uppsala: Acta Universitatis Upsaliensis, 2008) <<http://uu.diva-portal.org/smash/get/diva2:171798/FULLTEXT01.pdf>> [Žiūrėta 2016-01-03].

neriekšmingas bei protesto partijas²⁶. Būtina atkreipti dėmesį, jog Europos Parlamente neretai didžioji dauguma EP narių nacionaliniame lygmenyje yra opozicijoje esančių partijų atstovai, o Europos Taryboje esantys ministrai - iš nacionalinio lygmens valdančiosios daugumos partijų. Toks partinių atstovų pasiskirstymas kelia problemų dėl sprendimų priėmimo vieningumo.

Kaip ir daugeliui politikų, T. Faas teigimu, europarlamentarams yra svarbūs trys veiksniai (žr. 1 pav.): perrinkimas, naujo posto ar pareigų galimybė bei politika, vedanti į įtakos stiprinimą/mažinimą²⁷. Pirmasis veiksnys paaikškina EP nario lojalumą nacionalinei partijai, kurios nacionalinėse valstybėse atsakingos už kandidatų sąrašus ir tai lemia politikų galimybę būti išrinktiems ar perrinktiems. Antrasis veiksnys – aukštesnių pareigų EP siekis priklauso nuo EP frakcijų, kurių lyderiai yra atsakingi už komitetų, postų ir pranešimų paskirstymą²⁸. Šis veiksnys lemia EP nario didesnę lojalumą EP frakcijai. ES institucijos, galimai siekdamos didinti EP narių lojalumą Europos parlamentui, jo frakcijoms bei bendraeuropinei politikai, vis aktyviau ragina kurtis transnacionalinėms partijoms, o taip pat – ir visai Europos sąjungai formuojant vieną bendrą daugiamandatę rinkimų apygardą, kurioje kandidatų sąrašus teiktų transnacionalinės partijos ir panašią ideologiją turinčių nacionalinių partijų tarptautinės koalicijos²⁹. Paskutinis veiksnys, siekiant politikos kaip galios instrumento, apibrėžia EP narių atskaitomybę rinkėjams ir savo partijai. Tai vėlgi skatina EP narius didinti lojalumą nacionalinėms partijoms³⁰. Tačiau pats svarbiausias veiksnys EP nariams yra perrinkimas, todėl kiekvienoje situacijoje jis gali elgtis taip, kad būtų patenkintas šis veiksnys³¹.

1 pav. Veiksniai, lemiantys EP nario balsavimą (Šaltinis: sudaryta autorės remiantis Y.J. Kang)

²⁶ Benjamin Eidem Gregersen, 'Cohesion and Defections in the European Parliament: The Effect of Cross-Pressure', *Master Thesis*, 2009 <<http://brage.bibsys.no/xmlui/handle/11250/136376>> [Žiūrėta 2016-02-13].

²⁷ Thorsten Faas, *Why Do MEPs Defect? An Analysis of Party Group Cohesion in the 5th European Parliament* (Rochester, NY: Social Science Research Network, 28 April 2002) <<http://papers.ssrn.com/abstract=306965>> [Žiūrėta 2016-01-15]; Skusevičienė.

²⁸ Hix, 'Electoral Institutions and Legislative Behavior'; Erik Voeten, 'Legislator Preferences, Ideal Points, and the Spatial Model in the European Parliament', *Working Paper*, Institute of Governmental Studies, 12 (2005), 1–32.

²⁹ Europos Sąjungos rinkimų teisės reforma - P8_TA-PROV(2015)0395 <<http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+TA+P8-TA-2015-0395+0+DOC+XML+V0/LT>> [Žiūrėta 2016-03-02].

³⁰ Skusevičienė.

³¹ Faas, *Why Do MEPs Defect?*

Kyla pagrindinis klausimas, kodėl EP nariai linkę balsuoti pagal frakcijos liniją, bet visgi paiso ir nacionalinių interesų? S. Hix, vienas žymiausių Europos parlamentarų elgsenos tyrėjų, siūlė atkreipti dėmesį į dviejų patikėtojų agento (angl. *parliamentary agents with two principals*) teoriją. Šis mokslininkas aiškindamas šią teoriją remiasi klasikinės ekonomikos teorija, kuri pagrįsta patikėtinio ir patikėtojo (angl. *principal – agent*) (toliau tekste P-P) dilema, kuri dėl savo aiškinimo sulaukė mokslinių diskusijų³². Europarlamentarui balsuojant susiduriama su dviem principais: nacionaline partija, kuri atsakinga už būsimus rinkimus ir delegavimą į EP bei politinėmis frakcijomis EP, kurios atsakingos už kitas gėrybes, kurias tiesiogiai gauna Europos Parlamento narys. Taigi, šis reprezentavimo modelis, grindžiamas tuo, kad patikėtojas yra atstovaujamas patikėtinio, kuris vykdo visas patikėtojo užduotis. Atsižvelgiant į ES atvejį, kuomet patikėtinis susiduria su dviejų interesų atstovavimu, patikėtinis yra laikomas EP narys, o pagrindinis patikėtojas – EP frakcija, kurią EP narys atstovauja³³. Būtina pastebėti, jei EP narys balsuoja prieš EP frakcijos liniją, jis yra laikomas „maištininku“ ir atstovauja savo nacionalinės partijos interesus. Tokiu atveju, pagrindiniu patikėtoju yra laikoma nacionalinė partija. Dėl subjektyvių motyvų retais atvejais gali pasireikšti balsavimas prieštaraujantis ir EP frakcijos, ir nacionalinės partijos linijai, siekiant palaikyti savo „politinių oponentų“ daugumą³⁴.

Balsavimas pagal EP frakcijos liniją

Nors nacionalinės partijos atlieka svarbų vaidmenį deleguojant partijos atstovus į EP, tačiau jų vaidmuo ženkliai sumažėja, kai EP nariai jau yra išrinkti³⁵. Pavyzdžiui, paskyrimai EP komitetuose tampa savotiška „saldainio ir botago“ politika, kai už paklusnumą apdovanojama, o už nusizengimus – baudžiama³⁶. Viena ultimatiškiausių priemonių - EP nario pašalinimas iš EP frakcijos. Toks atvejis užfiksuotas šių metų balandžio mėn. ECR frakcijoje, kurią buvo paprašyti palikti du nacionalinę AfD politinę partiją atstovaujantys grupės nariai. Tokį frakcijos sprendimą iššaukė politikų pareiškimai, kad policija turi teisę šaudyti į pabėgėlius, neteisėtai kertančius valstybių sienas³⁷. Tačiau ši priemonė naudojama retai, nes ji gali susilpninti EP frakcijos pozicijas kitų frakcijų atžvilgiu³⁸. Taigi, kiekvienas patikėtojas skirtingais būdais siekia užtikrinti patikėtinio disciplinumą. Visi šie išvardinti veiksniai nulemia parlamentaro poziciją vykdant EP frakcijos

³² Richard S. Katz, 'No Man Can Serve Two Masters Party Politicians, Party Members, Citizens and Principal-agent Models of Democracy', *Party Politics*, 20.2 (2014), 183–93 <<http://dx.doi.org/10.1177/1354068813519967>>.

³³ Abdul G. Noury and others, 'More Power to the European Parliament?', *Economic Policy*, 17.35 (2002), 281–319.

³⁴ Simon Hix, Abdul Noury and Gérard Roland, 'Power to the Parties: Cohesion and Competition in the European Parliament, 1979–2001', *British Journal of Political Science*, 35.02 (2005), 209–34 <<http://dx.doi.org/10.1017/S0007123405000128>>.

³⁵ Voeten.

³⁶ Skusevičienė.

³⁷ 'Europos Parlamento frakcija pašalino iš savo narių Vokietijos nacionalistą', *15min.lt*

<<http://www.15min.lt/naujiena/aktualu/pasaulis/europos-parlamento-frakcija-pasalino-is-savo-nariu-vokietijos-nacionalista-57-610611>> [Žiūrėta 2016-04-19].

³⁸ Hix, Noury and Roland.

sprendimus ir balsuojant laikantis bendros frakcijos pozicijos. Priešingu atveju, kuo didesnė frakcijos fragmentacija, t.y. kuo daugiau frakcijoje vyrauja nacionalinių linijų, tuo mažesnis balsavimo vieningumas³⁹.

EP narių balsavimas pagal EP frakcijos liniją gali būti paaiškinamas ir konkrečios ES narės priklausomybe nuo ES finansinės ir kt. paramos. Šalys, gaunančios didesnę ES paramą, linkusios ją išlaikyti sutikdamos su bendrąja ES politika bei jos reformomis. Oficialiai EP frakcijos politinei linijai lojalesni tie jos nariai, kurie atstovauja didesnę ES paramą gaunančias ES nares. Po didžiosios ES plėtros pastebėta, jog EP nariai iš didesnių ir turtingesnių ES narių (pvz., Švedija, Nyderlandai) dažniau linkę balsuoti „prieš“ arba susilaikyti nuo balsavimo, nei EP nariai iš tų šalių, kurios yra labiau priklausomos nuo ES paramos⁴⁰.

Balsavimas pagal nacionalinę liniją

Šiuo atveju, nacionalinių partijų vaidmens svarbą galima pagrįsti tuo, kad kilus konfliktui tarp nacionalinės partijos ir EP frakcijos pozicijos, dauguma narių dažniau balsuoja pagal nacionalinės partijos liniją⁴¹. Toks balsavimas pastebimas ir nacionalinei valstybei jautriais klausimais. Aktyvesnis EP narių balsavimas pagal nacionalinę liniją pastebimas ir tarp europarlamentarų iš didžiausių ES valstybių narių, kuriose atitinkamai išrenkama daugiausiai EP narių⁴².

Nacionalinių partijų įtaka EP nariams didėja ir dėl galimybės kontroliuoti kandidatų patekimą bei reitingavimą EP rinkimų sąraše. Kitas svarbus aspektas, kad nacionalinė partija už lojalumą ir nuopelnus partijai gali skirti aukštus postus pasibaigus EP nario kadencijai⁴³.

Kiti autoriai, vertindami užsienio politikos klausimus pastebi, kad valstybių narių balsavimas yra grįstas savo kaip šalies vertinimu (angl. *self - importance*), istorine praeitimi arba tam tikra misija, kuri susijusi su geografine padėtimi ar imperine praeitimi. Tokios valstybės, kaip Prancūzija ar Didžioji Britanija, pasižymi teigiamu savo šalies vertinimu, išreiškia stipresnes preferencijas išorinei politikai, priešingai nei kitos valstybės. Stipresnę poziciją, formuojant užsienio politikos klausimus gali nulemti ir geografinis artumas. Pavyzdžiui, Suomijos rolė formuojant Šiaurinės dimensijos iniciatyvą ar Ispanijos vaidmuo Europos Viduržemio partnerystės

³⁹ Skusevičienė.

⁴⁰ Copsey and Haughton.

⁴¹ Björn Hörl, Andreas Warntjen and Arndt Wonka1, 'Built on Quicksand? A Decade of Procedural Spatial Models on Eu Legislative Decision-Making', *Journal of European Public Policy*, 12.3 (2005), 592–606 <<http://dx.doi.org/10.1080/13501760500091950>>. cituota iš Skusevičienė.

⁴² Lorenzo Cicchi, 'The Logic of Voting Behaviour in the European Parliament: New Insights on Party Group Membership and National Affiliation as Determinants of Vote' (unpublished Dissertation, IMT Institute for Advanced Studies, 2013) <<http://e-theses.imtlucca.it/124/>> [Žiūrėta 2016-01-05].

⁴³ Skusevičienė; Hix, *Europos Sąjungos politinė sistema*; Hix, 'Parliamentary Behavior with Two Principals'.

kūrime. Toks vaidmuo aktualus ir Baltijos šalims, kurios išreiškia aktyvesnes pozicijas dėl Rytų partnerystės politikos⁴⁴ ir Rusijos⁴⁵.

1.2 ES šalių pozicijos Rusijos atžvilgiu

Nuo 1991 m. žlugus Sovietų sąjungai, tarpusavio ryšiai tarp Europos Sąjungos ir Rusijos visą laiką didėjo, tačiau santykiai tarp šių valstybių buvo dažnai lydimi tarpusavio nepasitikėjimo ir dvilypumo⁴⁶. Nepaisant to, ES ir Rusijos santykiai išlieka labai svarbūs⁴⁷, kuriuos dažnai nulemia skirtingos ES valstybių narių politinės preferencijos šios valstybės atžvilgiu. Būtent tai lemia ES negebėjimą priimti sprendimus „vienu balsu“, kurie susiję su Rusija. Pastebėta, kad svarstant nacionalinio svarbumo klausimus, EP nariai iš tos pačios valstybės yra linkę „maištauti“ balsuojant prieš bendrą frakcijos poziciją, bet išlaikant ištikimybę nacionalinei partijai⁴⁸. Kaip pastebi T. Faas: „Derybos ES Taryboje tarp ministrų yra labai sudėtingos ir reikalaujančios daug laiko sąnaudų. Tačiau pasiekus kompromisą, nacionaliniai parlamentai nenori, kad EP nariai šį sprendimą kvestionuotų. Dar daugiau, nacionaliniai parlamentai dažniau naudoja spaudimo priemones EP nariams, kad jie balsuotų taip, kad būtų išlaikomas kompromisas net ir tuo atveju, jei šis kompromisas nesutampa su bendra EP frakcijos pozicija“⁴⁹.

Galima išskirti ir kitokią EP narių balsavimo elgseną, kuri priklauso nuo skirtingų nagrinėjamų klausimų, susijusių su Rusija. Pavyzdžiui, tas pats europarlamentaras vertinant žmogaus teises išreiškia kritiškumą Rusijos atžvilgiu, priešingai – vertinant ekonominių bendradarbiavimą išreiškiamas palankumas Rusijai. Taigi, skirtingais balsavimo klausimais tie patys EP nariai gali išreikšti nepalankumą, o kitais – palankumą ir pritarimą⁵⁰.

Vertinant skirtingų ES valstybių narių pozicijas Rusijos atžvilgiu pastebima takoskyra tarp Vakarų ir Rytų Europos valstybių. Toks valstybių skirstymas populiariesniu tapo po Antrojo Pasaulinio karo, kuomet Europa buvo padalinta į dvi dalis: Sovietų bloko ir Vakarų Europos šalis. Europos regione takoskyra pastebima ne tik dėl geopolitinių, istorinių veiksnių, bet ir religijos (stačiatikiybę išpažįstančių gyventojų dalis). Pastaruoju atveju išryškėja skirtumai tarp anksčiausiai ir vėliausiai prie ES prisijungusių valstybių narių. ES narės prisijungusios prie ES po didžiosios plėtros 2004 m. yra labiau priklausomos (ypatingai Baltijos šalys) nuo Rusijos tiekiamos energijos bei prekybos srautų. Priešingai nei seniausios ES narės, kaip Prancūzija, Vokietija, Italija ir Ispanija, pasižyminčios mažesne priklausomybe nuo prekybos srautų su Rusija, todėl ją dažniau

⁴⁴ Copsey and Haughton.

⁴⁵ Esther Barbé and others, ‘The Role of Parliaments in European Foreign Policy’, 2005 <<http://ddd.uab.cat/record/102092>> [Žiūrėta 2016-01-16].

⁴⁶ *The Foreign Policy of the European Union: Assessing Europe's Role in the World*, ed. by Federiga Bindi (Brookings Institution Press, 2010) <<http://www.jstor.org/stable/10.7864/j.ctt6wpgwz>> [Žiūrėta 2016-05-11].

⁴⁷ Carta and Braghiroli.

⁴⁸ Braghiroli

⁴⁹ Faas, ‘To Defect or Not to Defect?’

⁵⁰ Braghiroli.

vertinančios kaip „strateginę“ partnerę. Vertinant priklausomybę nuo dujų tiekimo iš Rusijos, galima išskirti kelias valstybių grupes: 1) visiškai priklausomos (kaip Bulgarija, Estija, Suomija, Latvija, Lietuva ir Slovakija); 2) labai priklausomos (Čekija, Graikija, Vengrija, Austrija, Slovėnija, Vokietija, Italija, Lenkija); 3) mažai priklausomos (Prancūzija); 4) mažiausiai priklausomos (Danija, Švedija, Ispanija, Airija, Portugalija, Liuksemburgas ir Jungtinė Karalystė). Galima pastebėti, kad didžiausios ES valstybės narės, kurios turi galimybę sumažinti Rusijos vykdomas „energetines blokadas“ kitoms valstybėms, taip pat yra labai priklausomos nuo Rusijos tiekiamų energetinių išteklių⁵¹.

Valstybių požiūrį į santykius su Rusija gali lemti teritoriniai, diplomatiniai bei prekybinių sandorių nesutarimai. Tokie tarpvalstybiniai nesutarimai, keičiantys valstybių diplomatiją viena kitos atžvilgiu pastebimi dažniau tarp Rusijos ir Rytų Europos valstybių. Pavyzdžiui, to priežastimi tapo vykstanti tautinių mažumų padėtis dėl Estijoje ir Latvijoje gyvenančių rusų tautybės piliečių, bei Lietuvos – Rusijos santykių dėl Kaliningrado srities. Valstybių požiūriai dėl santykių su Rusija taip pat išsiskiria vertinant naujų narių - Gruzijos ir Ukrainos priėmimą į NATO. Pastarasis pasiūlymas - neigiamai vertinamas Rusijos motyvuojant tuo, kad NATO plėtra vertinama kaip grėsmė Rusijai⁵². Šiuo klausimu pastebima didžiųjų ES šalių (Italijos, Prancūzijos, Ispanijos, Nyderlandų bei Belgijos) „švelnesnė“ pozicija Rusijos atžvilgiu, kurią patvirtina 2008 m. vykusio NATO viršūnių susitikimo metu atidėtos Gruzijos ir Ukrainos narystės. Priešingai, naujosios ES narės iš Vidurio ir Rytų Europos vieningai pritarė šių valstybių prisijungimui prie NATO, kurios prisidėtų prie teritorinio saugumo aplink Rusiją didinimo⁵³.

Būtina pastebėti, jog ES politiniame lygmenyje didesnė ES pozicijų įvairovė vertinant ES - Rusijos santykių klausimus atsirado po didžiosios plėtros 2004 metais ir 2007 metais⁵⁴. S. Braghiroli ir C. Carta įvertino atskirų valstybių narių pozicijas pagal „draugiškumo Rusijai indeksą“. Šis indeksas sudarytas iš įvairių indikatorių, įskaitant saugumą, energetinę ir ekonominę nepriklausomybę, teritorinį integralumą bei kultūrinę ir religinę įvairovę. Remiantis šiuo indeksu, valstybės narės sugrupuotos į kontinuumą pradedant „nepalankiaisiais“ (angl. „*normative adamant*“) ir baigiant „paklusniaisiais“ (angl. „*normative docile*“)⁵⁵. Rusijai „nedraugiškiausių“ valstybių pozicijai priskiriamos visos posovietinės šalys: Lenkija, Slovakija, Čekija bei trys Baltijos šalys. Minėtų šalių „nedraugiškumą“ galima paaiškinti jų istorine patirtimi bei dabartiniu Rusijos nepalankumu šių šalių provakarietiškai politikai. Šiame kontekste Slovakija išlaiko „minkščiausią“ poziciją, nes ji vienintelė iš minėtų šalių nebuvo patyrusi tiesioginių Rusijos ekonominių (pirmiausia – energetinių) bei politinių sankcijų. Kita šalių grupė, pasižyminti didesniu

⁵¹ Carta and Braghiroli

⁵² Bindi.

⁵³ Carta and Braghiroli

⁵⁴ Bindi

⁵⁵ Carta and Braghiroli.

„draugiškumu“ nei prieš tai minėtos šalys priskiriamos Vakarų ir Pietų Europos šalims. Šios šalys „užšaldė“ santykius su Rusija, o kitos – pasižymi energetine nepriklausomybe nuo Rusijos (Švedija) bei limituotais ekonominiais – prekybiniais santykiais (JK). Visame kontekste išsiskiria Bulgarija ir Rumunija, kurios yra priklausomos nuo Rusijos tiekiamų dujų ir ekonominių santykių. Draugiškiausia šalimi įvardinta Graikija, kuri laikoma viena iš stipriausių Rusijos rėmėjų Europoje dėl istoriškai susiformavusių draugiškų Rusijos ir Graikijos politinių santykių, kuriuose svarbiausi vaidmenį atliko kultūriniai šių šalių panašumai (stačiatikybė) bei bendra kova su Osmanų Imperija.

Tolimesniuose skyriuose bandoma nustatyti, ar vis dar galioja Rytų – Vakarų skirtis vertinant valstybių narių santykius su Rusija. Pasikeitusi geopolitinė situacija Europoje po 2014 m. Rusijos įvykdyto Ukrainos teritorinio vientisumo pažeidimo, neigiamai paveikė ES – Rusijos santykius: įvestos sankcijos, sustabdytos derybos dėl vizų, finansinės paramos ir atnaujinto ES – Rusijos santykių susitarimo⁵⁶. Taigi, agresyvesnė Rusijos pozicija kitų valstybių atžvilgiu daro įtaką valstybių pozicijoms, kurios struktūriškai turėtų atsispindėti vertinant Europos Parlamento poziciją Rusijos atžvilgiu.

Šiame darbe keliamos hipotezės:

EP narių balsavimui būdingos dvi vieną kitą papildančios tendencijos:

- 1) Balsavimas pagal EP frakcijos poziciją dažniau būdingas EP nariams iš tų šalių, kuriose nėra aiškiai išreikšta pozicija Rusijos atžvilgiu.
- 2) Balsavimas laikantis nacionalinės pozicijos dažniau būdingas EP nariams iš tų šalių, kuriose yra aiškiai išreikšta (santykiškai palanki/kritiška) pozicija Rusijos atžvilgiu.

2 Metodologija

2.1 Darbo rengimo metodika

Tyrimo objekto pasirinkimas. Dėl pasikeitusios geopolitinės situacijos Europos regione po 2013 m., šio darbo objektu pasirinktas ES parlamentarų (geo)politinis susiskaidymas vykdant ES kaimynystės bei ES - Rusijos partnerystės politiką. Minėtas geopolitinės situacijos pasikeitimas buvo iššauktas Rusijos vykdomos agresijos kitos valstybės atžvilgiu. Siekiant tinkamai nustatyti ES parlamentarų (geo)politinį susiskaidymą šiame darbe įvertintos atskirų valstybių narių pozicijos Rusijos atžvilgiu. Europos Sąjungos valstybių narių pozicijos Rusijos atžvilgiu sistemiskai sugrupuotos remiantis S. Braghiroli ir C. Cartos pasiūlytu „draugiškumo“ Rusijai indeksu, kuris sudarytas iš kelių, skirtingų šalių santykius su Rusija apibūdinančių indikatorių⁵⁷ (žr. **Error! Reference source not found.** sk.). Šiame magistro darbe naudojamas atnaujintas indeksas, kuris sudarytas remiantis oficialiu ES valstybių narių ir Rusijos santykių vertinimu (žr. 2.3 sk.).

⁵⁶ ‘European Union - EEAS (European External Action Service) | EU Relations with Russia’ <http://eeas.europa.eu/russia/about/index_en.htm> [Žiūrėta 2016-05-11].

⁵⁷ Carta and Braghiroli.

Remiantis šiame šaltinyje pateikiamu indeksu, išvedamas atskiras ES valstybių narių pozicijų Rusijos atžvilgiu indeksas, kuriame valstybės narės grupuojamos į tris grupes: 1) santykinai palankių Rusijai šalių; 2) nevienareikšmiai vertinančių Rusijos vykdomą politiką ir jos atžvilgiu gana nuosaikių šalių; 3) griežtų Rusijos vykdomos politikos kritikių. Taigi, šis indeksas pasižymi naujausia informacija vertinant ES valstybių santykius su Rusija bei ilgalaike įvykių vertinimo perspektyva. Vėliau skirtingi valstybių narių požiūriai į Rusiją yra lyginami su EP narių balsavimo rezultatais 2014 – 2015 metais, besireiškiančiais lojalumu nacionalinei partijai (žr. 2.2 sk.) arba EP frakcijai dėl ES kaimynystės bei ES - Rusijos partnerystės politikos.

Chronologinės darbo ribos. Šio darbo tyrimas apima aštuntąją kadenciją pradėjusio Europos Parlamento balsavimo rezultatus 2014-2015 metais. Šis tyrimas apribotas chronologiniu aspektu, siekiant analizuoti pastarųjų kelių metų balsavimus Europos Parlamente susijusius su pasikeitusia geopolitine aplinka Europoje po 2013 m. Šis laikotarpis išsiskiria Rusijos vykdoma agresija Ukrainos atžvilgiu, pasireiškusia teritorinio vientisumo pažeidimu aneksavus Krymą.

Tyrime naudoti duomenys. Visi EP narių balsavimo duomenys atrinkti iš tyrinėtojų S. Hagemann, S. Hix'o ir A. G. Noury bendradarbiavimo dėka sukurtos nepriklausomos internetinės svetainės www.votewatch.eu⁵⁸. Šiuo metu tai kompetentingiausias EP balsavimo duomenų šaltinis, kuriame balsavimo rezultatai pateikiami įvairiais pjūviais. Kiekvienas balsavimas yra sumuojamas ir išreiškiamas procentine išraiška. Analizuotuose klausimuose kiekvienai valstybei narei apskaičiuojama: 1) visų „už“ balsavusių EP narių balsų procentinė dalis nuo balsavime dalyvavusių EP narių; 2) visų EP frakcijos „maištininkų“ balsų procentinė dalis nuo balsavime dalyvavusių EP narių.

Pasirinkti Europos Parlamente svarstyti tyrimui aktualūs dokumentai. Siekiant įgyvendinti tyrime užsibrėžtus tikslus, analizei naudota 11 užsienio politikos klausimų, svarstytų 2014-2015 m. EP kadencijos metu. Norint detaliau išsiaiškinti EP narių balsavimo motyvus, klausimai suskirstyti pagal temáticas į tris grupes: 1) situacijos Ukrainoje vertinimo; 2) ES – Rusijos partnerystės vertinimo; 3) ES kaimynystės politikos klausimai (žr. 4–6 priedas). Tokia klausimų įvairovė būtina, siekiant įvertinti EP narių balsavimo ypatumus jautriais klausimais. Minėtais klausimais, pastebimas didžiausias vieningo balsavimo trūkumas dėl skirtingų nacionalinių valstybių narių interesų vertinant tolimesnę ES ateitį (pasisako už/ prieš gilesnę ES integraciją) bei partnerystę su Rusija. Būtina atkreipti dėmesį, kad minėtų klausimų priėmimui jaučiama išorės veikėjų įtaka, analizuojamu atveju – santykių su Rusija. Taigi, šių klausimų detalesnė analizė leis tinkamai identifikuoti EP narių balsavimo motyvus.

⁵⁸ 'VoteWatch Europe: European Parliament, Council of the EU' <<http://www.votewatch.eu/>> [Žiūrėta 2016-04-22]; Skusevičienė.

Pirmoji klausimų grupė skirta situacijos Ukrainoje vertinimui⁵⁹. Pateiktuose pasiūlymuose akcentuojama EP pozicija pratęsti taikomas sankcijas Rusijai, kol nebus pasiektas Minsko susitarimo įgyvendinimas. Taip pat pasiūlymuose pakartojamas nepritarimas Ukrainos teritorinio vientisumo pažeidimui bei išreiškiamas raginimas kuo skubiau pradėti įgyvendinti energetinio saugumo bei diversifikavimo nuo vieno tiekėjo programas. Svarbu paminėti, jog visuose analizuotuose pasiūlymuose akcentuojamas raginimas atskiroms valstybėms narėms kuo skubiau ratifikuoti Ukrainos asociacijos susitarimą. Šiuo metu visos valstybės yra išreiškusios pritarimą šiam asociacijos susitarimui, išskyrus Nyderlandus. Pastarojoje šalyje neseniai vykusio referendumo metu, gyventojai išreiškė 61,1 proc. nepritarimą Ukrainos asociacijos susitarimui. Tik 38 proc. referendume dalyvavusių rinkėjų išreiškė palaikymą dviejų metų senumo susitarimui su Kijevu⁶⁰.

Antroji klausimų grupė apima balsavimus ES – Rusijos partnerystės klausimais⁶¹. Analizuotuose pasiūlymuose išreiškiami papeikimai Rusijai dėl žmogaus teisių pažeidimų kaip politiniai nužudymai, žmonių pagrobimai ir kiti. Taip pat išreiškiamas raginimas laikytis tarptautinių susitarimų, užtikrinant Ukrainos teritorinį vientisumą. Atskiru punktu valstybėms narėms primenama laikytis Rusijai taikomų sankcijų bei vykdyti vieningą ES politiką jos atžvilgiu.

Trečioji klausimų grupė apima ES kaimynystės politikos klausimus, skirtus tolimesnei integracijai⁶². Analizuotuose pasiūlymuose nagrinėti projektai buvo skirti Moldovos ir Gruzijos

⁵⁹ 'Bendras pasiūlymas dėl rezoliucijos dėl Ukrainos - RC-B8-0025/2014'

<<http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+MOTION+P8-RC-2014-0025+0+DOC+XML+V0//LT>> [Žiūrėta 2016-04-18]; 'Joint Motion for a Resolution on the Situation in Ukraine and the State of Play of EU-Russia Relations - RC-B8-0118/2014/rev. 1'

<<http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?type=MOTION&reference=P8-RC-2014-0118&language=EN>> [Žiūrėta 2016-04-18]; 'Joint Motion for a Resolution on the Situation in Ukraine - RC-B8-0008/2015'

<<http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?type=MOTION&reference=P8-RC-2015-0008&language=EN>> [Žiūrėta 2016-04-18]; 'REPORT on the Strategic Military Situation in the Black Sea Basin Following the Illegal Annexation of Crimea by Russia - A8-0171/2015'

<<http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?type=REPORT&reference=A8-2015-0171&language=EN>> [Žiūrėta 2016-04-18].

⁶⁰ 'Dutch Voters Reject EU-Ukraine Association', *EurActiv.com*, 2016 <<http://www.euractiv.com/section/global-europe/news/dutch-voters-reject-eu-ukraines-association/>> [Žiūrėta 2016-04-19].

⁶¹ 'Joint Motion for a Resolution on the Murder of the Russian Opposition Leader Boris Nemtsov and the State of Democracy in Russia - RC-B8-0239/2015'

<<http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?type=MOTION&reference=P8-RC-2015-0239&language=EN>> [Žiūrėta 2016-04-18]; 'REPORT on the State of EU-Russia Relations - A8-0162/2015'

<<http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?type=REPORT&reference=A8-2015-0162&language=EN>> [Žiūrėta 2016-04-18]; 'Joint Motion for a Resolution on Russia, in Particular the Case of Eston Kohver, Oleg Sentsov and Olexandr Kolchenko - RC-B8-0845/2015'

<<http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?type=MOTION&reference=P8-RC-2015-0845&language=EN>> [Žiūrėta 2016-04-18].

⁶² 'RECOMMENDATION on the Draft Council Decision on the Conclusion, on Behalf of the European Union, of the Association Agreement between the European Union and the European Atomic Energy Community and Their Member States, of the One Part, and the Republic of Moldova, of the Other Part - A8-0020/2014'

<<http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?type=REPORT&reference=A8-2014-0020&language=EN>> [Žiūrėta 2016-04-18]; 'REPORT Containing a Motion for a Non-Legislative Resolution on the Draft Council Decision on the Conclusion, on Behalf of the European Union, of the Association Agreement between the European Union and the European Atomic Energy Community and Their Member States, of the One Part, and the Republic of Moldova, of the

asociacijos susitarimų sudarymui. Minėtuose projektuose įvardijami šių susitarimų privalumai valstybei kandidatėi bei visai ES. Minėti klausimai pasirinkti dėl skirtingų ir įvairių diskusijų bei nesutarimų tarp valstybių narių. Dar neseniai ES plėtra laikyta stipriu, nors limituotu užsienio politikos įrankiu. Vertinant dabartinę situaciją, ES plėtra labiau panašėja ne į Europos sąjungos vertybių plėtrą užtikrinant potencialioms valstybėms narėms „heterogenišką narystę“ bei „centralizuotą išlaidų pasidalijimą“, bet vis labiau ir labiau primena erdvę, kurioje dalyvaujantys nariai pasižymi skirtingais požiūriais, stokojama bendrumo⁶³.

Tyrimo rezultatų patikimumo dilema. Šio darbo tyrimui pasirinkti vardiniai EP narių balsavimo (angl. *roll call votes*) rezultatai. Būtina paminėti, jog vardiniai balsavimai dažnai gali neatspindėti esamos realybės⁶⁴. Pavyzdžiui, daugelis analizuojamų klausimų iš pradžių aptariami atskiruose komitetuose, kur dažniausiai pasireiškia skirtingos EP narių nuomonės. Būtent komitetuose vyksta pagrindinis bendros pozicijos derinimas. EP plenarinio posėdžio metu vyksta „formalusis“ balsavimas, kuomet „jautrių klausimų“ detalės suderinamos iš anksto. Todėl plenarinio posėdžio balsavimo rezultatai gali ne visada atspindėti balsavimų skirtumus. Kitas svarbus aspektas - ne visi balsavimai yra vardiniai. Daugeliu atveju, balsavimai vyksta tiesiog pakeliant rankas, jei niekas neišreiškia būtinybės balsuoti kitaip. Kaip teigia S. Hix ir kiti, vardiniai balsavimai vyksta priimant svarbius sprendimus, todėl jie tampa svarbia vieša informacija vertinant EP narių balsavimo elgseną⁶⁵. Nepaisant įvardintų šių balsavimų trūkumų, jie pasirinkti remiantis anksčiau pristatytų mokslinių darbų metodika (žr. Įvadą) dėl duomenų prieinamumo, siekiant papildyti EP narių elgsenos tyrimų sritį.

Darbo tikslo ir uždavinių įgyvendinimui parengta darbo rengimo metodologijos schema (žr. 2 pav.). Tyrimo metu gauti duomenis susisteminti ir pateikti kartografinėse schemose, kurios parengtos naudojant kompiuterinę programą ArcGis 10.2. Atlikta EP narių balsavimo elgsenos

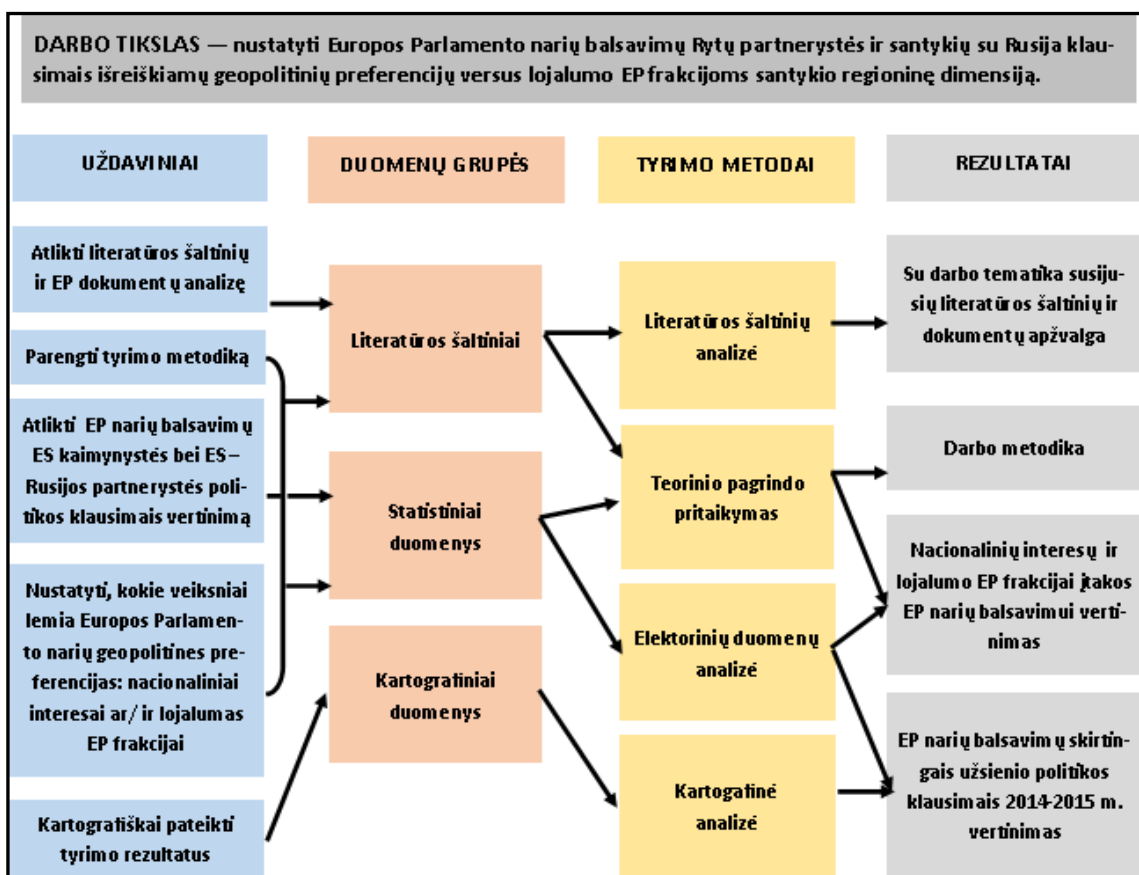
Other Part - A8-0022/2014' <<http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?type=REPORT&reference=A8-2014-0022&language=EN>> [Žiūrėta 2016-04-18]; 'REPORT Containing a Motion for a Non-Legislative Resolution on the Draft Council Decision on the Conclusion, on Behalf of the European Union, of the Association Agreement between the European Union and the European Atomic Energy Community and Their Member States, of the One Part, and Georgia, of the Other Part - A8-0042/2014' <<http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?type=REPORT&reference=A8-2014-0042&language=EN>> [Žiūrėta 2016-04-18]; 'RECOMMENDATION on the Draft Council Decision on the Conclusion, on Behalf of the European Union, of the Association Agreement between the European Union and the European Atomic Energy Community and Their Member States, of the One Part, and Georgia, of the Other Part - A8-0041/2014' <<http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?type=REPORT&reference=A8-2014-0041&language=EN>> [Žiūrėta 2016-04-18].

⁶³ Frank Schimmelfennig and Ulrich Sedelmeier, 'Theorizing EU Enlargement: Research Focus, Hypotheses, and the State of Research', *Journal of European Public Policy*, 9.4 (2002), 500–528 <<http://dx.doi.org/10.1080/13501760210152411>>.

⁶⁴ Clifford Carrubba and Matthew Gabel, 'Roll-Call Votes and Party Discipline in the European Parliament: Reconsidering MEP Voting Behavior' (presented at the Annual Meeting of the American Political Science Association, Atlanta, Georgia) <<http://www.lse.ac.uk/government/research/resgroups/EPRG/pdf/workingPaper2.pdf>> [accessed 10 May 2016]; Janina Thiem, 'Explaining Roll Call Vote Request in the European Parliament' <http://edoc.vifapol.de/opus/volltexte/2014/5183/pdf/wp_90.pdf> [accessed 10 May 2016].

⁶⁵ David Judge and David Earnshaw, *The European Parliament, Second Edition* (Palgrave Macmillan, 2008).

analizė, įvertinant atskirų valstybių narių poziciją Rusijos atžvilgiu leido nustatyti, ar balsavimuose pasireiškia daugiau nacionalinių valstybių pozicija, ar daugiau transnacionalinė.

2 pav. Darbo metodologinė schema

2.2 Lojalumo nacionalinei partijai/ nacionalinių interesų atstovavimo samprata

Šiame darbe lojalumas nacionalinėms valstybėms vertinamas remiantis VoteWatch taikoma metodologija⁶⁶. Pagal Votewatch metodiką, nacionalinė linija nustatoma remiantis EP narių balsavimais vidinėje EP frakcijoje: tikrinami EP narių balsavimo rezultatai iš skirtingų nacionalinių partijų, o vėliau jie lyginami tarpusavyje. Nacionalinė linija yra pasiekama tuomet, kai atstovai iš tos pačios šalies balsuoja vieningai, o EP nariai tampa „maištininkais“ tose frakcijose, kurių bendra pozicija nesutampa su daugelio tos pačios valstybės parlamentarų pozicija. Taigi, EP narių lojalumas nacionalinėms valstybėms suprantamas kaip skirtingų ES valstybių narių europarlamentarų gebėjimas balsuoti vieningai⁶⁷. Šiuo atveju „patikėtojais“ pirmiausia laikomos valstybės interesus atstovaujančios nacionalinės partijos.

Reikėtų atkreipti dėmesį, kad minėtas lojalumo šaliai narei apskaičiavimo metodas nėra laikomas vienareikšmiai objektyviu. Kaip teigia D. Skusevičienė⁶⁸, daugelis mokslininkų pripažįsta,

⁶⁶ ‘Methodology’, *VoteWatch* <<http://www.votewatch.eu/blog/guide-to-votewatcheu/>> [Žiūrėta 2016-04-22].

⁶⁷ ‘Methodology’.

⁶⁸ Skusevičienė.

kad šiuo metu naudojama lojalumo nacionalinėms valstybėms sąvoka neleidžia iki galo objektyviai nagrinėti jos įtakos EP veiklai, tačiau yra pakankamai pagrįsta, siekiant nagrinėti bendras tendencijas. Vertinant nacionalinę poziciją kartais susiduriama su jos nustatymo problema. Pavyzdžiui, jei 40 EP narių balsavo „už“, o 41 – „prieš“. Kyla klausimas, kaip tokiu atveju tikslingai įvertinti šalies nacionalinę poziciją? Be to, jei nacionalinė pozicija matuojama kiekybiniais rodikliais – ją atstovauja balsavusių vienu ar kitu klausimu EP narių iš konkrečios šalies dauguma. Tačiau, bent jau teoriškai, o kartais – ir praktiškai, nacionalinė pozicija ne visuomet atstovauja konkrečioje šalyje vyraujančias politines nuostatas. Nors dažniausiai jos būna gana artimos.

Siekiant padidinti statistinį patikimumą šiame darbe, EP narių lojalumas nacionalinėms valstybėms yra nustatomas remiantis balsavimo rezultatais, t.y. kokia EP narių dalis balsavo „už“ nuo balsavime dalyvavusios delegacijos. Pagal tai išskiriami EP narių politinių preferencijų lygmenys balsavimui pateikto klausimo atžvilgiu:

< 40 proc. – EP narių pozicija „prieš“;

40 – 60 – aiškios politinės linijos nėra;

> 60 proc. – EP narių pozicija „už“.

Tokia metodika, įvertinant EP narių iš skirtingų Europos Sąjungos valstybių poziciją „už“, kuomet palaikymas siekia daugiau nei 60 proc. pasirinkta, siekiant adekvačiai įvertinti valstybių narių nacionalines pozicijas. Šis atspirties taškas pasirinktas dėl aiškesnio matematinio apibrėžtumo, kad esant kiek didesniai nei 50 proc. palaikymui/nepalaikymui, galima teigti, jog didžioji dalis balsavusiųjų vienu ar kitu klausimu užtikrintai išreiškia bendrą poziciją. Šiame darbe daugiausia dėmesio skiriama tiems EP narių balsavimams (nustatant konkrečią valstybę, iš kur kilęs EP narys bei EP frakcijas), kurie nesutampa su EP frakcijos pozicija. Taip balsuojantys EP nariai laikomi „maištininkais“ (angl. *rebels*).

Kitas svarbus aspektas – susilaikymas (angl. *abstentions*) nuo balsavimo. Susilaikymas nuo balsavimo dažniausiai pastebimas tais atvejais, kuomet nesutampa nacionalinės partijos ir EP frakcijos pozicijos. Pavyzdžiui, vieno interviu su EP nariais metu danų atstovai parlamente pabrėžė, jog jie renkasi susilaikymą balsuojant, kuomet nežino kokią pusę (europinę ar nacionalinę) reikėtų palaikyti. Danų atveju, toks balsavimas pastebimas balsuojant dėl aplinkosauginių klausimų. Pavyzdžiui, europarlamentarai iš Danijos, kaip ir daugelis EP narių iš Skandinavijos valstybių, pasisako už griežtesnius aplinkosauginius standartus nei kiti tų pačių frakcijų EP nariai (ypač delegacijos iš Pietų ir Vidurio Europos valstybių). Taigi, „maištininkų“ balsavimas tikėtinas tuomet, kai balsavimo metu išsiskiria europinės frakcijos ir nacionalinės valstybės interesai⁶⁹. Šiame darbe susilaikymas nuo balsavimo yra traktuojamas kaip santykinai nuosaikus nepritarimas bendrai

⁶⁹ Gregersen.

pozicijai. Tai „švelnesnė“ (nei balsavimas „prieš“ EP frakcijos poziciją) nepritarimo frakcijos pozicijai forma. Atliekamo tyrimo analizėje yra vertinamos tik balsavusių „už“ EP narių pozicijos, todėl susilaikymai nuo bendros pozicijos nėra įtraukiami ir/ ar vertinami atskirai žemėlapiuose.

2.3 ES valstybių narių pozicijos Rusijos atžvilgiu indekso sudarymas

Kaip ir buvo minėta teorinėje dalyje, vertinant ES valstybių narių pozicijas Rusijos atžvilgiu, šiame darbe parengiamas atnaujintas ES valstybių narių pozicijų Rusijos atžvilgiu indeksas, remiantis S. Braghiroli ir C. Cartos moksliniu darbu. Indeksas formuojamas remiantis oficialiu ES tinklapiu „*European Council on foreign relations*“ (www.ecfr.eu), kuriame nuo 2010 metų pateikiamas kasmetinis ES valstybių narių bei ES institucijos užsienio politikos veiklos vertinimas. Užsienio veiklų vertinimas susijęs su šešiomis svarbiomis sritimis kaip Rusija, Jungtinės Amerikos Valstijos, Europos Sąjunga ir naujos valstybės narės (angl. *wider Europe*), Artimieji Rytai ir Šiaurės Afrika, Azija ir Kinija bei daugiašaliai susitarimai. Formuojant indeksą, buvo pasirinktas 2015 metų santykių su Rusija vertinimas, kuris apima pirmuosius EP narių 2014–2019 m kadencijos Europos Parlamente metus. Taip pat svarbu, kad vertinimas atliktas praėjus šiek tiek laiko po Krymo aneksijos, o antroji vertinamų metų pusė pasižymėjo sumažėjusia ekonomine Rusijos galia bei vieningesniu ES taikomų sankcijų Rusijai laikotarpiu⁷⁰. Kitas svarbus aspektas, šis indeksas atspindi naujausius duomenis ir pateikia informaciją apie visas ES valstybes nares, skirtingai nei S. Braghiroli ir C. Cartos pasiūlytame indekse, kuriame dėl duomenų stokos nėra pateikiamos informacijos apie tris valstybes nares Malta, Kiprą ir Kroatiją.

ES valstybių narių pozicijų Rusijos atžvilgiu indeksas šiame darbe formuojamas remiantis keturių sričių vertinimu: sankcijų taikymas Rusijai, prekybos susitarimų ir laisvos medijos rėmimas Rusijoje, dujų tiekimo grandžių priklausomybės nuo Rusijos diversifikavimas. Kiekviena šalis šioje srityje yra vertinama pagal tai, ar ji išreiškė lyderiavimą, palaikymą ar vengimą priimant sprendimus.⁷¹ Taigi, kiekviena valstybės pozicija siekiant sudaryti indeksą, buvo konvertuojama į balus, o vėliau išvedamas vidurkis. Kiekviena šalies pozicija buvo kodifikuojama taip: lyderiavimas - 1, palaikymas - 0,5, sprendimų vengimas - 0. Toliau indeksas apskaičiuojamas taip: pavyzdžiui valstybė narė trijose srityse išreiškė palaikymą, o ketvirtoje – vengimą priimti sprendimą. Jos galutinis indeksas atrodo taip: $(0,5+0,5+0,5+0)/4=0,38$. Kuo indeksas yra arčiau 0, tuo valstybės pozicija yra laikoma santykinai palankesnė Rusijai. Priešingai, kuo indeksas yra arčiau 1, tuo valstybė išreiškia griežtesnę kritiką Rusijos atžvilgiu.

Remiantis minėtu indekso apskaičiavimu, gaunamos trys valstybių narių pozicijų Rusijos atžvilgiu grupės: santykinai palankių (0,31 – 0,5), gana nuosaikių (0,51 – 0,7) ir griežtų kritikių (0,71 – 0,9) (žr. 3 pav.). Pirmajai, santykinai palankių šalių grupei priskiriamos Austrija ir

⁷⁰ ‘European Foreign Policy Scorecard 2015’ <<http://www.ecfr.eu/scorecard/2015>> [Žiūrėta 2016-04-18].

⁷¹ ‘European Foreign Policy Scorecard 2015’.

Vengrija, kurių indeksas yra žemiausias ir sudaro 0,38 balo. Šią grupę taip pat papildė Pietų Europos šalys (Kipras, Kroatija, Graikija, Italija, Malta, Portugalija, Slovėnija bei Ispanija), kai kurios Šiaurės šalys (Danija, Suomija) bei Airija, Liuksemburgas. Didele dalimi tai atitinka ir S. Braughiroli ir C. Cartos nustatyto indekso vertes. Įdomu, kad šių autorių pateikiamame indekse palankiausia Rusijai šalimi laikoma Graikija, skirtingai nei šiame indekse – laikomos Austrija ir Vengrija. Tai galima paaiškinti tuo, kad abi minėtos šalys analizuotoje ataskaitoje pasisakė „prieš“ energetikos diversifikavimą nuo vieno tiekėjo, šiuo atveju – Rusijos. Kitas pastebėjimas susijęs su Slovėnija ir Portugalija, kurios taip pat priskiriamos šiai grupei. Priešingai nei minėtame indekse, jos priklausė valstybių grupei išreiškusių mažiau palankią poziciją Rusijos atžvilgiu. Labiausiai visų valstybių kontekste išsiskiria Suomija⁷², pasižyminti santykinai palankia pozicija Rusijos atžvilgiu nepaisant istorinės praeities. Dažnai tai aiškinama pasitelkiant finlandizacijos fenomeną, kai valstybės politinis savarankiškumo statusas užsienio ir valstybės saugumo politikoje yra ribotas dėl gretimos galingesnės valstybės geopolitinių interesų⁷³.

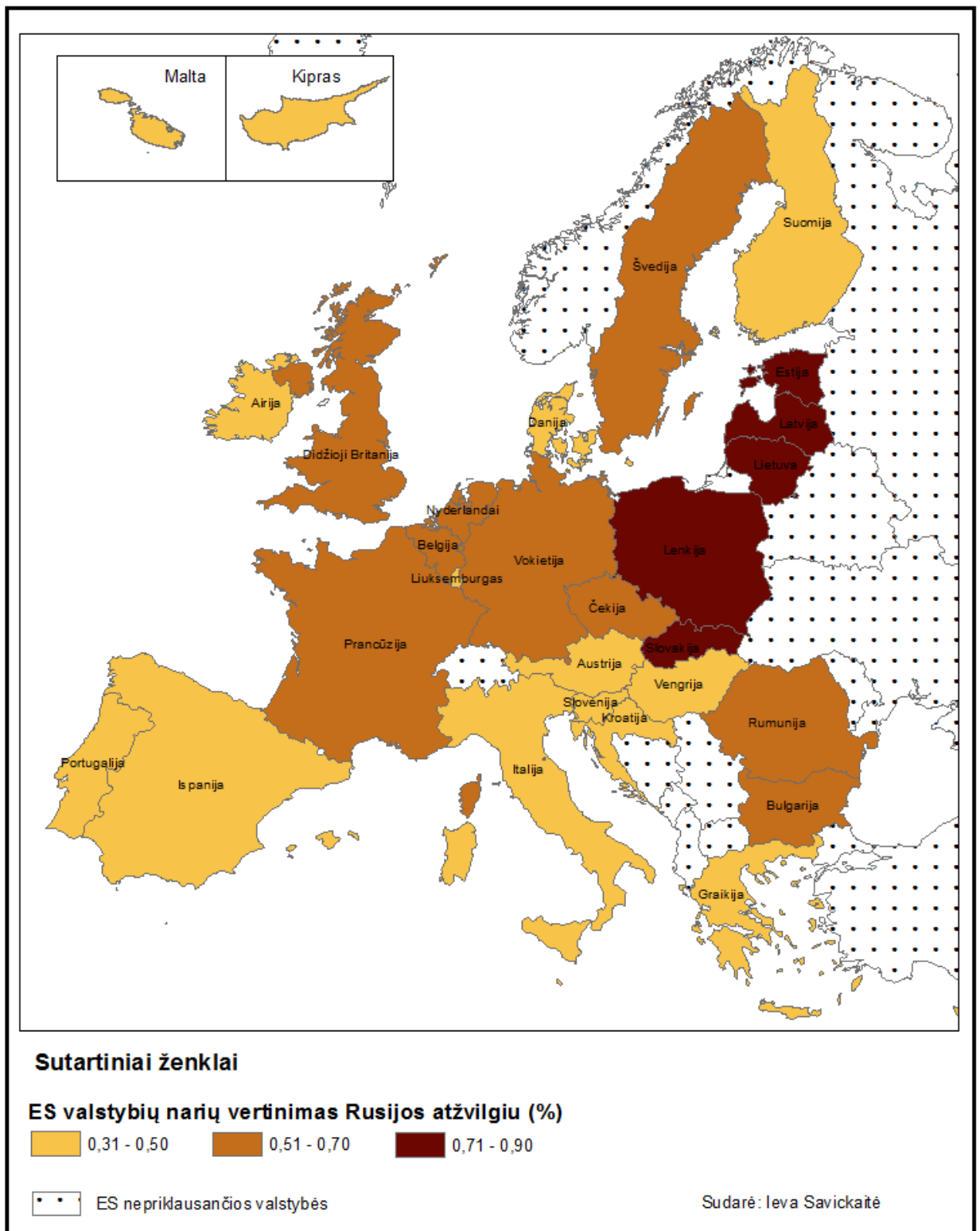
Kita svarbi šalių grupė – gana nuosaikios ir nevienareikšmiškai vertinančios Rusijos vykdomą politiką šalys. Šiai grupei priskiriamos Vidurio ir Vakarų Europos (Belgija, Čekija, Prancūzija, Vokietija, Nyderlandai, Jungtinė Karalystė), Pietų šalys – Rumunija ir Bulgarija bei Šiaurės šalių atstovė – Švedija. Šių šalių vertinimas neženkliai skiriasi nuo minėtų mokslininkų pateikto įvertinimo, priskiriant valstybes prie „nesutaikomų“ (angl. *normative intransigents*) ir „lanksčių“ (angl. *normative malleable*) grupės.

Paskutinei – griežtų Rusijos vykdomos politikos kritikų grupę sudaro posovietinės šalys Lenkija, Slovakija bei visos Baltijos šalys Lietuva, Latvija ir Estija. Būtina paminėti, kad šių šalių vertinimas sutapo su anksčiau minėtu indeksu. Remiantis šiame darbe naudojamu indeksu, „griežčiausių kritikų“ pozicijai priskiriamos Lietuva ir Lenkija. Anksčiau minėtame indekse tokioms šalims buvo priskiriamos dvi Baltijos šalys: Estija ir Lietuva.

Apibendrinant galima paminėti, jog atnaujintas indeksas atspindi dabartinę situaciją vertinant valstybių narių santykius su Rusija. Prieš tai minėtas indeksas buvo rengtas prieš daugiau nei penkis metus neįvertinant visų ES valstybių narių pozicijos. Todėl atnaujintas indeksas, parengtas naudojant naujausią oficialią ES pateikiamą medžiagą leis tinkamai įvertinti dabartinę tarptautinių santykių būklę su Rusija.

⁷² ‘How Finland Became Europe’s Bear Whisperer’, *Foreign Policy* <<https://foreignpolicy.com/2016/03/07/how-finland-became-europes-bear-whisperer-russia-putin/>> [Žiūrėta 2016-05-11].

⁷³ *Politikos mokslų enciklopedinis žodynas* (Vilniaus universiteto leidykla, 2007).

3 pav. ES valstybių narių pozicijų Rusijos atžvilgiu žemėlapis (Duomenys: www.ecfr.eu/scorecard/2015)

3 Tyrimo rezultatai

3.1 ES - Ukrainos santykius atspindinčių balsavimo rezultatų analizė

Analizuojamu laikotarpiu 2014 – 2015 m. vyko keturi balsavimai, susiję su ES – Ukrainos klausimais (žr. 2.1 sk.).

Apibendrinus pirmojo klausimo balsavimo rezultatus⁷⁴ (žr. 4 pav.), pastebima ryški regioninė takoskyra tarp EP narių iš Vidurio ir Vakarų Europos. Rytinėje ir Šiaurinėje ES dalyse, kurias apima EP nariai iš posovietinių bei Skandinavijos valstybių, palaikymas viršija 90 proc. ir sutampa su nacionalinėmis valstybių bei EP frakcijų pozicijomis. Šiame kontekste išsiskiria Baltijos šalių (Lietuvos, Latvijos, Estijos) bei kaimyninės Suomijos parlamentarai, tarp kurių atsirado 10 – 30 proc. siekianti „maištautojų“ dalis. Didžiausia „maištautojų“ dalis nuo nacionalinės delegacijos yra tarp EP narių iš Lietuvos ir Latvijos. Minėtų šalių EP nariai priklauso euroskeptiškai EFD frakcijai, kurios bendra pozicija buvo „prieš“. Minėtų EP narių balsavimas daugiau grįstas parama nacionaliniam valstybių interesams. Remiantis valstybių narių pozicija Rusijos atžvilgiu vertinančiu indeksu, jos priskiriamos prie „griežčiausią kritiką“ Rusijos atžvilgiu reiškiančių valstybių. Kartu jos išreiškia didžiausią nacionalinį solidarumą ir palaikymą Ukrainos valstybei po neteisėtai įvykdyto teritorinio šalies pažeidimo. Šių valstybių atveju pastebima, kad pagrindinis „patikėtojas“ yra nacionalinė partija.

Kiek kitokia situacija pastebima tarp EP narių iš daugumos Vakarų ir Pietų Europos valstybių. Visame kontekste išsiskiria EP nariai iš Prancūzijos, kurių palaikymas siekė 55 proc. nesudarydamas bendros nacionalinės pozicijos. Tokia pati situacija matoma ir tarp EP narių iš Graikijos. Pastarasis atvejis gali būti paaiškinamas santykinai didesniu Rusijai palankios politikos vykdymu. Tarp EP narių iš Ispanijos ir Airijos palaikymas viršija 70 proc., tačiau tarp jų išryškėja „maištautojų“ dalis, balsuojanti prieš EP frakcijos poziciją. Kaip anksčiau buvo pastebėta, „maištautojų“ yra daugiau euroskeptiškoje EUL/NGL frakcijoje. Įdomus EP narių iš Ispanijos atvejis – beveik visi Ispanijos delegacijos EP nariai išreiškė maištavimą prieš G/EFA frakcijos bendrą poziciją „už“. Šis atvejis reikalauja detalesnės šios valstybės narės EP narių balsavimo elgsenos analizės. Priešinga situacija pastebima tarp EP narių iš Kipro, kurie nepalaikė balsavimo. Frakcijos „maištininkų“ yra apie 10 proc., kurių santykinai daugiau pastebima didžiausioje EPP frakcijoje, kurios bendra pozicija buvo „už“ balsuojamą klausimą ir nesutapo su bendra EP narių iš Kipro nacionaline pozicija. Taigi, galima pastebėti, jog didžioji dalis „maištininkų“ iš Pietų Europos valstybių ir nepritarančių bendrai frakcijos pozicijai priklauso didžiausioms EP frakcijoms. Priešingai, „maištininkų“ dalis iš Vidurio Europos ir Baltijos valstybių priklauso mažiau įtakingoms ir euroskeptiškesnes pozicijas išreiškiančioms frakcijoms.

⁷⁴ 'Bendras pasiūlymas dėl rezoliucijos dėl Ukrainos - RC-B8-0025/2014'.

Antrojo balsavimo klausimo rezultatai pasiskirsto šiek tiek kitaip. Didžiausias analizuojamo klausimo palaikymas viršijantis 80 proc. pastebimas tarp EP narių iš Vakarų (Prancūzijos, Belgijos, Austrijos), Vidurio (Slovakijos, Vengrijos, Rumunijos, Bulgarijos) ir Pietų Europos (Slovėnijos, Kroatijos, Italijos) valstybių. Galima manyti, jog EP nariai iš šių šalių išreiškė didelį palaikymą šiam klausimui dėl neteisėtų Rusijos veiksmų Ukrainoje bei patirtų ekonominių nuostolių nacionalinėse valstybėse, kuriuos sukėlė Rusijos taikomas kai kurių prekių importo draudimas iš ES ir kai kurių kitų Vakarų šalių. Balsavime numatytos priemonių taikymas, skirtas apsaugoti ES rinką nuo Rusijos prekybos apribojimų sukeliama padarinių. Taip pat palankiai sutinkamas Prancūzijos sprendimas stabdyti „Mistral“ laivo perdavimą⁷⁵. Panašus palaikymas bei „maištavimas“ EP frakcijoje pastebimas ir tarp europarlamentarų iš Baltijos šalių (Estijos ir Latvijos). Nariams iš minėtų valstybių balsavimas buvo aktualus dėl Rusijos vykdomų oro erdvės pažeidimų bei Estijos valstybės pareigūno pagrobimo. Neturintiems aiškios politinės linijos priskiriami EP nariai iš Pietų Europos valstybių Graikijos ir Kipro. Šių šalių frakcijų „maištautojai“ dažniau sutinkami EUL/NGL, ECR frakcijose, išreiškusiose susilaikymo poziciją pateikto balsavimo metu. Taip pat aiškios politinės linijos nėra tarp EP narių iš JK, Nyderlandų, Danijos bei Lietuvos. Pastarųjų EP narių pozicija verta didesnio dėmesio visame kontekste, nes nacionaliniu lygmeniu bei tarp EP narių iš Lietuvos dažniausiai deklaruojama parama Ukrainai bei saugumo didinimui regione. Būtent šiame balsavime akcentuoti klausimai buvo susiję su minėtomis sritimis. Remiantis balsavimo rezultatais, galima pastebėti, kad nemaža EP narių dalis iš Lietuvos balsavime nedalyvavo, o likę EP nariai, priklausantys nepagrindinėms frakcijoms kaip ECR, EFD, G/EFA, palaikė šių frakcijų „susilaikymo“ politinę liniją. Išskirtinai šiame balsavime pastebima, kad EP nario pagrindiniu „patikėtoju“ tampa EP frakcija, kurią jis atstovauja.

Septintojo balsavimo rezultatai išsiskiria visame analizuotų klausimų kontekste todėl, kad šis balsavimas buvo atmestas EP plenarinio posėdžio metu: 9 proc. – „už“, 80 proc. – „prieš“ ir 11 proc. – „susilaikė“. Šiame darbe minimas balsavimas buvo skirtas priimto pagrindinio dokumento dėl Ukrainos papildymui. Didžiąją dalį papildymų pateikė EUL-NGL frakcija⁷⁶, kurių turinys susijęs su sankcijų taikymo panaikinimu bei politikos prieš Rusiją „švelninimu“. Pagrindiniame tekste buvo svarstomas sankcijų pratęsimas Rusijai bei diplomatinių ryšių palaikymas su Rusija, siekiant kuo skubiau rasti diplomatinius konflikto sprendimo būdus. Taip pat akcentuojamas

⁷⁵ ‘Joint Motion for a Resolution on the Situation in Ukraine and the State of Play of EU-Russia Relations - RC-B8-0118/2014/rev. 1’.

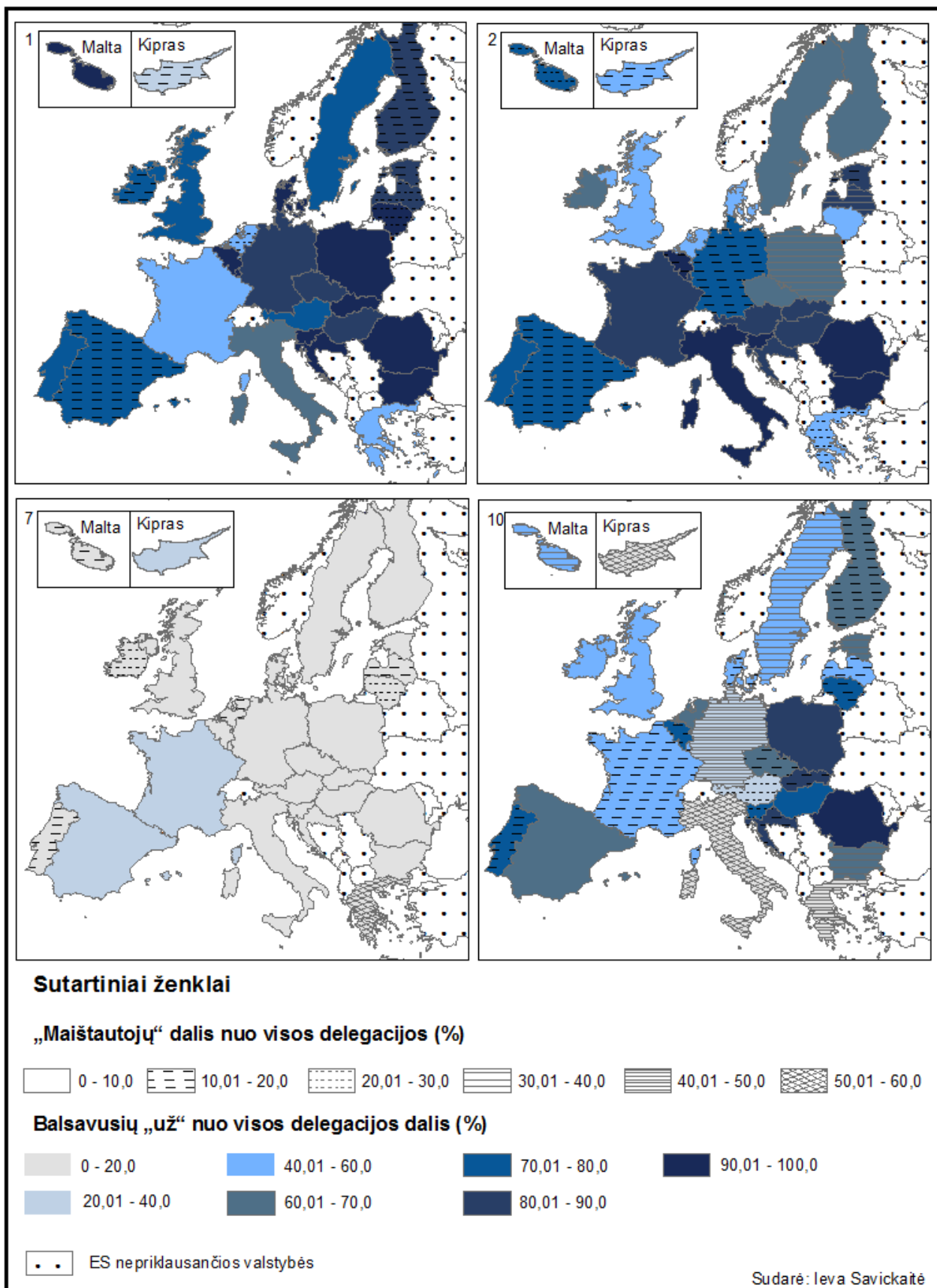
⁷⁶ ‘Amendment 2 Helmut Scholz, Miloslav Ransdorf, Barbara Spinelli, Patrick Le Hyaric on Behalf of the GUE/NGL Group’ <<http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//NONSGML+AMD+P8-RC-2015-0008+002-002+DOC+PDF+V0//EN>> [Žiūrėta 2016-05-03]; ‘Amendment 3 Helmut Scholz, Miloslav Ransdorf, Barbara Spinelli, Patrick Le Hyaric, MarieChristine Vergiat on Behalf of the GUE/NGL Group’ <<http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//NONSGML+AMD+P8-RC-2015-0008+002-012+DOC+PDF+V0//EN>> [Žiūrėta 2016-05-03]; ‘Amendment 13 Helmut Scholz, Miloslav Ransdorf, Barbara Spinelli, Patrick Le Hyaric on Behalf of the GUE/NGL Group’ <<http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//NONSGML+AMD+P8-RC-2015-0008+013-013+DOC+PDF+V0//EN>> [Žiūrėta 2016-05-03].

pritarimas papildomai finansinei pagalbai Ukrainai grindžiamu principu „parama pagal pažangą“. Pateikiamame tekste paminimas Ukrainos apsisprendimas panaikinti draudimą jungtis prie karinių blokų (įskaitant NATO). Taip pat akcentuojama būtinybė pajvairinti energijos tiekimą į ES būdus⁷⁷. Tarp visų EP narių iš skirtingų valstybių pastebimas išskirtinai mažas iki 20 proc. siekiantis palaikymas. Tačiau tarp mažą palaikymą deklaravusių EP narių iš Portugalijos, Graikijos, Airijos, Nyderlandų, Maltos bei Latvijos ir Lietuvos išryškėja nemaža „maištautojų“ dalis. Tokia „maištautojų“ dalis rodo, jog EP nariai linkę pritarti bendrai nacionalinei pozicijai, kuri sutampa su pagrindinių EP frakcijų pozicijomis (EPP, ALDE, S&D). EP frakcijų „maištininkai“ iš Lietuvos, Airijos, Graikijos didžiausią dalį sudaro iš mažesnių, euroskeptiškų frakcijų kaip EFD, EUL/NGL, kurios išreiškė „susilaikymo“ poziciją šiuo klausimu. Įdomu, kad EP narys iš Latvijos tapo G/EFA frakcijos „maištininku“, nors bendra frakcijos pozicija sutapo su nacionaline pozicija. „Maištininkai“ iš pietų Europos valstybių (Portugalijos, Maltos, Graikijos) priklauso pagrindinėms EP frakcijoms (S&D, ALDE, ECR). Minėtos frakcijos nepalaikė pateikto teksto papildymo. Visame kontekste išsiskiria EP narių delegacijos iš Ispanijos, Prancūzijos ir Kipro, kurios išreiškė didžiausią palaikymą šiame balsavime. Prancūzijos atveju, didelį palaikymą išreiškė nepriklausomi EP nariai, atstovaujantys savo šalyje „Nacionalinį frontą“.

Analizuojamas dešimtas klausimas daugiau skirtas saugumo pasikeitimų bei užsienio ir saugumo politikos pertvarkymui, kuriems įtaką daro neteisėti Rusijos veiksmai regione⁷⁸. Vertinant dešimto balsavimo rezultatus galima išskirti tris regionus, reprezentuojančius skirtingas EP narių pozicijas. Pirmasis - Vidurio Europos regionas, kuriame išreiškiamas didžiausias palaikymas sutampantis su nacionaline valstybių pozicija. Antrasis regionas – apima EP narius iš Vakarų – Pietų Europos (Vokietijos, Italijos, Graikijos ir Kipro), išreiškiančius mažiausią palaikymą ir nepritarimą pateiktam balsavimui. Paskutinį regioną sudaro EP nariai iš kai kurių Vakarų Europos ir Šiaurės valstybių, kurių balsavimas nesudarė aiškios politinės linijos. Vertinant šį klausimą, pastebimas didžiausias teritoriniu požiūriu paplitusių „maištautojų“ skaičius. Tarp visų EP narių, išskyrus iš Lenkijos, Vengrijos, Ispanijos, Nyderlandų bei Airijos ir Jungtinės Karalystės, vyrauja „maištininkų“ dalis. Didžiausia jų dalis virš 50 proc. sutinkama tarp EP narių iš Italijos, Kipro. Kiek mažiau pastebima tarp parlamentarų iš Graikijos, Vokietijos. Būtina pažymėti, jog „maištininkai“ iš šių valstybių yra iš pagrindinių frakcijų EPP, S&D, ECR. Galima pastebėti, jog EP nariai iš šių valstybių dažniau laikosi nacionalinės linijos, net ir priklausydami pagrindinėms frakcijoms. Tai lemia, kad šių valstybių „patikėtojas“ minėtu balsavimo klausimu tapo nacionalinė partija ar valstybė, kurios interesus parlamentarai daugiau atstovavo.

⁷⁷ 'Joint Motion for a Resolution on the Situation in Ukraine - RC-B8-0008/2015'.

⁷⁸ 'REPORT on the Strategic Military Situation in the Black Sea Basin Following the Illegal Annexation of Crimea by Russia - A8-0171/2015'.

4 pav. ES narių delegacijų narių balsavimas ES – Ukrainos asociacijos sutarties klausimais (1. Dėl padėties Ukrainoje; 2. Dėl padėties Ukrainoje ir ES – Rusijos santykių; 7. Dėl padėties Ukrainoje patvirtinto teksto pakeitimų; 10. Dėl karinės padėties Juodosios jūros baseine po nelegaliai Rusijos įvykdytos Krymo aneksijos) (Duomenys: VoteWatch).

3.2 ES - Rusijos partnerystę atspindinčių balsavimo rezultatų analizė

ES- Rusijos partnerystės klausimų vertinimui pasirinkti trys tyrimui aktualūs balsavimo klausimai, įvykę analizuojamu laikotarpiu (žr. 5 pav.).

Aštuntasis balsavimo klausimas buvo pateiktas Europos Parlamentui po Rusijos opozicijos lyderio Boriso Nemcovo nužudymo. Pateikiamoje ataskaitoje išreiškiamas smerkimas dėl jau minėto opozicijos lyderio bei kitų neištirtų politinių žmogžudysčių. Atkreipiamas dėmesys į žmogaus teisių nesilaikymą bei besitęsiantį Ukrainos konfliktą ir Nadijos Savčenko įkalinimą Rusijoje. Dėl tarptautinių įsipareigojimų nevykdymo, siūloma ir toliau Rusijai taikyti apribojimus (riboti bendrų vizų išdavimą Rusijos pareigūnams). Ataskaitoje išreiškiamas raginimas Rusijos valdžios institucijoms gražinti Lenkijos vyriausybei jos vyriausybės lėktuvo nuolaužas bei juodąsias dėžes⁷⁹.

Balsavimas šiuo klausimu išsiskyrė ypatingai dideliu palaikymu, siekiančiu virš 90 proc. Toks palaikymas pastebimas tarp EP narių iš Vakarų Europos (Airijos, JK, Vokietijos, Belgijos), Vidurio Europos (Rumunijos, Bulgarijos), Pietų Europos (Italijos, Kroatijos) bei Šiaurės ir Baltijos šalių. Remiantis ES valstybių narių pozicijų Rusijos atžvilgiu vertinimo indeksu tarp minėtų valstybių – EP nariai iš Baltijos šalių bei Lenkijos ir Slovakijos laikosi gana griežtos pozicijos Rusijos atžvilgiu. Vertinant šį balsavimą, šių EP narių gretas papildė ir kiti EP nariai iš Italijos, Suomijos, Airijos, Kroatijos, nors jų nacionalinės valstybės laikosi santykinai palankios politikos Rusijos atžvilgiu. Taip pat šių šalių atstovų tarpe nėra daug frakcijos „maištininkų“, nes jų santykinai daugiau frakcijose, kurios taip pat laikosi griežtesnės linijos Rusijos atžvilgiu. Mažesniu balsavimo palaikymu (apie 70 – 80 proc.) išsiskyrė EP nariai iš Prancūzijos, Latvijos bei Čekijos. Įdomu, jog visi G/EFA frakcijos nariai iš Čekijos balsavo vieningai prieš frakcijos poziciją palaikydami balsavimui pateiktą ataskaitą, tačiau tapdami frakcijos „maištininkais“. Tokia situacija pastebima ir tarp EP narių iš Pietų Europos šalių – Portugalijos ir Ispanijos. Atstovų iš minėtų šalių palaikymas siekia daugiau nei 80 proc., tačiau didžioji „maištininkų“ dalis balsuoja prieš G/EFA frakcijos poziciją deklaruodami „švelnesnės“ Rusijai linijos palaikymą.

Visame kontekste išsiskiria EP nariai iš Kipro ir Graikijos tarp kurių palaikymas siekia 40 proc. ir mažiau. „Maištininkų“ iš Graikijos didesnę dalį sudaro pagrindinių frakcijų atstovai iš S&D, ECR bei G/EFA ir NI. „Maištininkai“ iš Kipro taip pat priklauso G/EFA frakcijai. Šių EP narių nacionalinės valstybės laikosi dažniau „švelnesnės“ pozicijos Rusijos atžvilgiu lyginant su kitomis Europos valstybėmis, todėl šių šalių atstovų tarpe „maištininkų“ sutinkama daugiau, kurie atstovauja pagrindines frakcijas besilaikančias griežtesnės linijos Rusijos atžvilgiu.

⁷⁹ 'Joint Motion for a Resolution on the Murder of the Russian Opposition Leader Boris Nemtsov and the State of Democracy in Russia - RC-B8-0239/2015'.

Apibendrinant būtina atkreipti dėmesį, jog didžioji dalis „maištininkų“ iš Pietų Europos valstybių priklauso pagrindinėms frakcijoms. Taip pat didžiausia „maištininkų“ dalimi pasižymėjo G/EFA frakcija. Galima manyti, kad tokia tendencija atsirado todėl, jog pati frakcija dažnai deklaruoja Rusijai palankesnę poziciją. Priešingai, šio balsavimo metu, frakcija balsavo už „nepalankesnę“ Rusijai poziciją. Tai leidžia pastebėti, kad EP nariai iš Rusijai deklaruojančių „palankesnius“ santykius frakcijų dažniau tapdavo „maištininkais“ balsuodami pagal nacionalinę poziciją.

Devintasis balsavimo klausimas, inicijuotas Lietuvos europarlamentaro G. Landsbergio. Parengtai ES – Rusijos santykių ataskaitai Europos Parlamentas pritarė 494 balsais, buvo „prieš“ - 135 balsų, susilaikė 69 europarlamentarai. Ataskaitoje akcentuojama, kad dėl vykstančio konflikto Ukrainoje, ES negali grįžti prie įprastų santykių su Rusija, todėl būtina įvertinti šiuos santykius iš naujo. Pabrėžiama, kad ES būtina imtis priemonių užtikrinančių Rusijos propagandos bei dezinformacijos sklaidimo stabdymą užsienyje. Įvardijama ir kita svarbi problema – Rusijos parama bei radikalių ir ekstremistų partijų finansavimas ES valstybėse narėse. Įvertinus dabartinius įvykius, išreiškiama būtinybė sukurti Europos energetikos sąjungą, siekiant sumažinti energetinę priklausomybę nuo vienintelio išorės energijos tiekėjo⁸⁰.

Vertinant balsavimų rezultatus galima išskirti du ryškius regionus. Pirmasis, didelės paramos viršijančios 80 proc. regionas apima EP narius iš Vidurio Europos, Baltijos ir Šiaurės šalių. Minėtos šalys teritoriniu požiūriu yra arčiausiai Rusijos, todėl kiekvienas ataskaitoje pateikiamas punktas yra glaudžiai susijęs su jų nacionalinėmis bei vidaus politikomis. Šiame regione frakcijų „maištininkai“ iš Lietuvos, Estijos, Suomijos, Švedijos daugiausiai priklauso ne pagrindinėms frakcijoms (EFD, EUL/NGL), palaikusioms neigiamą poziciją šiame balsavime. Būtina paminėti kelis europarlamentarus iš Latvijos bei Suomijos, kurie balsavo prieš S&D, ALDE ir G/EFA bendrą poziciją, nors frakcijos išreiškė pritarimą šiame balsavime. Taigi, europarlamentarų iš minėtų valstybių balsavimas labai išsiskyrė visame kontekste, kuris nesutapo nei su nacionaline, nei EP frakcijos linija.

Antrasis, apimantis EP narius iš Pietų Europos regiono (Italijos, Graikijos), pasižymintis mažiausia parama, siekiančia virš 20 proc. Kiek didesnė parama, virš 40 proc., pastebima tarp EP narių iš Kipro. Europarlamentarai iš šių valstybių išsiskyrė vieningu balsavimu, palaikančiu „švelnesnę“ liniją Rusijos atžvilgiu. Frakcijos „maištininkai“ iš Italijos priklauso pagrindinėms EP frakcijoms kaip EPP, S&D, kurios išreiškė griežtą poziciją Rusijos atžvilgiu. Išskirtinai vieningas balsavimas pastebėtas EPP frakcijoje, kuomet visi Italijos europarlamentarai tapo „maištininkais“ balsuodami prieš frakcijos poziciją. Parlamentarų iš Italijos balsavimą, nesutampantį su EP

⁸⁰ ‘REPORT on the State of EU-Russia Relations - A8-0162/2015’; ‘EP pritarė G.Landsbergio parengtai Rusijos ataskaitai’ <<http://www.eppgroup.eu/press-release/EP-pritar%C4%97-G.Landsbergio-parengtai-Rusijos-ataskaitai>> [Žiūrėta 2016-04-24].

frakcijos linija savo darbe pastebėjo ir Y. D. Kang⁸¹. Tokia pati situacija pastebima ir tarp tos pačios šalies nepriklausomų Europos Parlamento narių (NI). Vertinant EP narių balsavimo ypatumus iš Italijos, pastebima, kad „maištininkų“ nėra tose frakcijose, kurios nepalaikė minėtos ataskaitos. Panaši situacija pastebima vertinant EP narių balsavimą iš Graikijos, Kipro. Visame kontekste galima išskirti ir aiškios nacionalinės linijos nesudarančius EP narius iš Prancūzijos, Airijos, Jungtinės Karalystės, Danijos.

Vienuoliktasis balsavimas, skirtas demokratijos bei žmogaus teisių padėties Rusijoje vertinimui. Rezoliucijoje akcentuojami Estijos policijos pareigūno pagrobimas, įkaitų (įskaitant Nadiją Savčenko) dėl Ukrainos konflikto paleidimas⁸².

Vertinant skirtingų valstybių narių europarlamentarų palaikymą šiuo klausimu, galima išskirti tris regionus. Pirmąjį regioną sudaro EP nariai iš Vidurio Europos bei Šiaurės valstybių, kuriose balsavusių „už“ europarlamentarų nuo visos nacionalinės delegacijos yra santykinai daugiau lyginant su kitomis valstybėmis narėmis. Didžiausias palaikymas užfiksuotas tarp Danijos europarlamentarų - virš 90 proc. Kiek mažesnis – virš 80 proc. vyrauja tarp europarlamentarų iš Švedijos, Estijos, Lietuvos bei Lenkijos. Didesnis šio klausimo palaikymas tarp EP narių iš Šiaurės šalių daugiau siejamas su pozityviu požiūriu į žmogaus teisių gynybą, o tarp EP narių iš Baltijos šalių ir Lenkijos dėl „griežtesnės“ pozicijos Rusijos atžvilgiu. Lyginant su ankstesniais balsavimais pastebima didesnė „maištautojų“ dalis. Daugumoje šalių frakcijos „maištininkai“ pastebimi tose frakcijose (EFD, EUL/NGL), kurių politinė linija buvo „prieš“ arba „susilaikanti“ (S&D) nuo balsavimo. Kaip ir ankstesniuose balsavimuose išsiskiria europarlamentarai iš Latvijos ir Suomijos, kurie tampa frakcijų „maištininkai“ tose frakcijose, kurios išreiškia nepalankią poziciją Rusijos atžvilgiu. Toks europarlamentarų iš minėtų valstybių balsavimas nesutampa nei su likusios nacionalinės delegacijos, nei su EP frakcijos pozicija. Visame kontekste išsiskiria europarlamentarai iš Vokietijos, vertinant „maištininkų“ dalį nuo visos nacionalinės delegacijos iš Vidurio Europos. Didžioji jų dalis sutinkama S&D frakcijoje, išreiškusioje susilaikymą šiuo klausimu. Balsavimas tarp šios frakcijos „maištininkų“ yra labai chaotiškas: vieni išreiškė palaikymą, o kiti – nepritarė balsavimui. Tarp kitų EP narių iš Čekijos, Slovakijos, Vengrijos bei Rumunijos pastebimas didžiulis palaikymas virš 70 proc. vertinant balsavusių „už“ nuo visos nacionalinės delegacijos. Tarp minėtų valstybių europarlamentarų – „maištininkų“ dalis siekia 10 – 20 proc. Didžioji dalis „maištininkų“ yra S&D frakcijoje, išreiškusioje susilaikymą. Pastebėta, jog minėtų valstybių frakcijos „maištininkai“ balsavo „už“ palaikydami daugiau nacionalinės delegacijos liniją. Tarp šių EP narių, išsiskiria europarlamentarai iš Vengrijos, kurie balsuodami kaip nepriklausomi EP nariai išreiškė neigiamą poziciją.

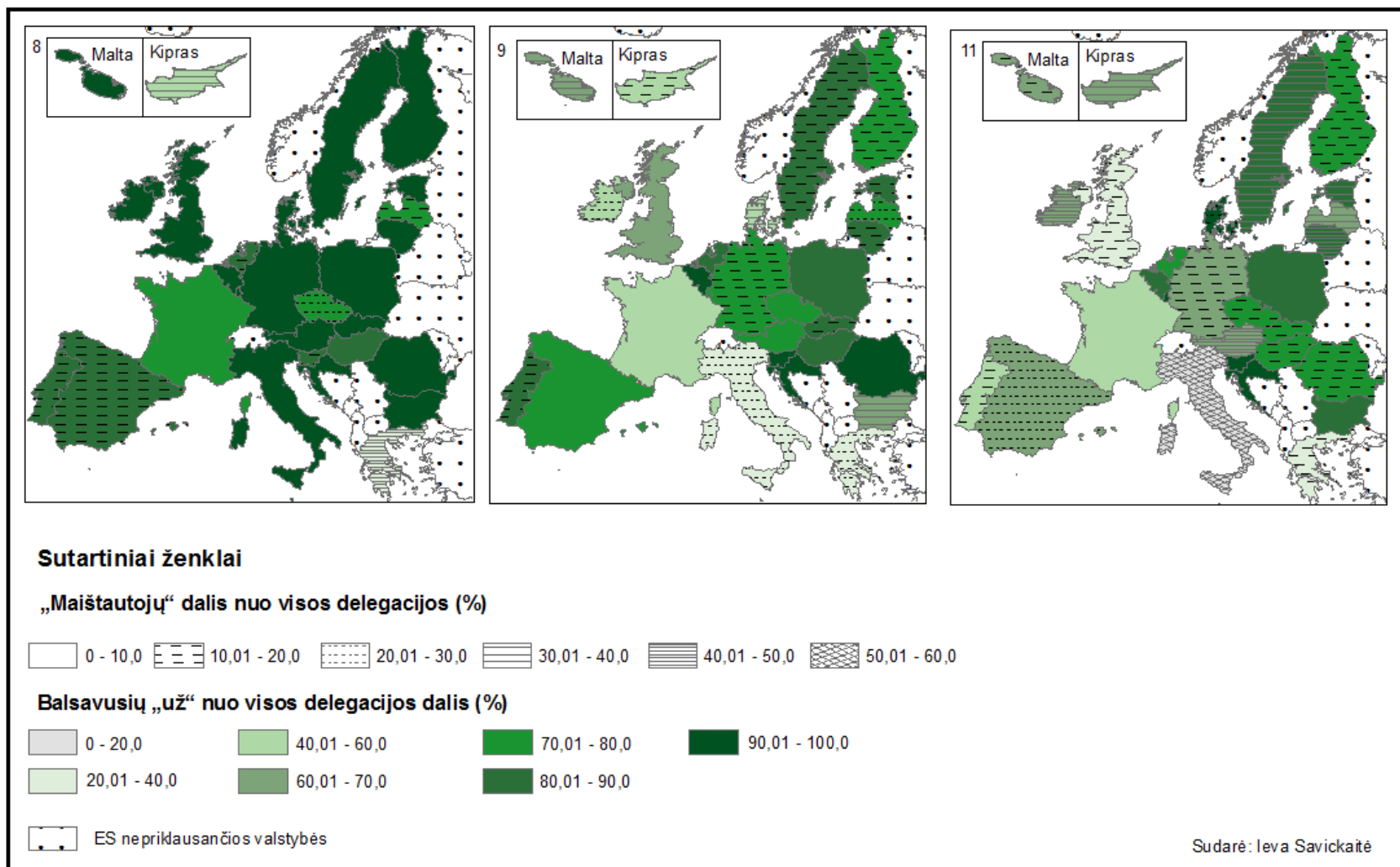
⁸¹ Kang.

⁸² ‘Joint Motion for a Resolution on Russia, in Particular the Case of Eston Kohver, Oleg Sentsov and Olexandr Kolchenko - RC-B8-0845/2015’.

Antrasis regionas apima EP narius iš Vakarų ir Pietų Europos valstybių. Tarp EP narių iš Prancūzijos ir Portugalijos balsavusių „už“ dalis nuo visos nacionalinės delegacijos yra 40 – 60 proc., kuomet nėra aiškiai išreikšta politinė linija. Lyginant ankstesnius balsavimus, pastebima tendencija, kad EP nariai iš Prancūzijos nesudaro nacionalinės linijos. Kiek didesnę palaikymą išreiškia Ispanijos ir Airijos EP narių delegacijos. Europarlamentarų iš minėtų valstybių balsavimas prieš EP frakcijos liniją pastebimas S&D frakcijoje, siekiant išreikšti palaikymą balsuojamu klausimu.

Trečiajame regione išreikštas mažiausias palaikymas, kuriam priskiriami europarlamentarai iš Pietų Europos valstybių (Italijos ir Graikijos). „Maištininkai“ iš Graikijos pastebimi ECR frakcijoje bei tarp nepriklausomų EP narių, išreiškusių neigiamą poziciją balsuojamu klausimu. Daugiausiai „maištininkų“ lyginant su visomis valstybėmis narėmis pastebima tarp EP narių iš Italijos. Kaip ir anksčiau, šie EP nariai vieningai balsuoja prieš EFD frakcijos poziciją. Panašus, nors ir ne toks vieningas balsavimas lyginant su kolegomis iš EFD frakcijos, pastebimas EPP frakcijoje.

Apibendrinant galima pastebėti, kad didžiausią palaikymą Rusijai nepalankiais klausimais deklaruoja valstybių nariai iš arčiau Rusijos esančių valstybių (Baltijos ir Šiaurės šalių, Vidurio Europos valstybių). Tai gali būti siejama su neigiama posovietine praeitimi, energetine priklausomybe bei griežtesnės pozicijos Rusijos atžvilgiu deklaravimu. Mažesnę palaikymą deklaruoja EP nariai iš teritoriniu požiūriu labiau nutolusių valstybių (Vakarų ir Pietų Europos valstybių), pasižyminčių dažniau neutralia pozicija Rusijos atžvilgiu. Mažiausias palaikymas išreiškiamas tarp EP narių iš Pietų Europos valstybių (Italijos ir Graikijos). Šių EP narių iš minėtų valstybių pozicija grindžiama konfrontacijos su Rusija vengimu bei draugiškesnių santykių palaikymu.

5 pav. ES narių delegacijų narių balsavimas ES – Rusijos partnerystės klausimais (8. Dėl Rusijos opozicijos lyderio Boriso Nemcovo nužudymo ir demokratinės padėties Rusijoje; 9. Dėl ES – Rusijos santykių; 11. Dėl Rusijos, ypač Estono Kohverio, Oleho Sencovo ir Oleksandro Kolčenkos bylų) (Duomenys: Votewatch).

3.3 ES kaimynystės politiką atspindinčių balsavimo rezultatų analizė

Analizuojamu laikotarpiu 2014-2015 m. įvyko keturi vardiniai balsavimai susiję su ES kaimynystės politika. Šie balsavimai susiję su Moldovos Respublikos ir Gruzijos asociacijos sutartimi ir jos užbaigimu (žr. 6 pav.)

Trečiuoju numeriu pažymėtame žemėlapyje pavaizduoti EP narių balsavimo rezultatai dėl Moldovos Respublikos asociacijos susitarimo sudarymo. Šiame projekte pateikiami susitarimo reikalavimai, apimantys bendradarbiavimo modelį, prekybos srautų stebėjimą, kilmės bei intelektinės nuosavybės teisės taisykles, viešuosius pirkimus bei kitas sritis⁸³. Vertinant EP narių balsavimą, kuriuo išreiškiamas palaikymas minėtam susitarimui, išskiriami keli regionai. Pirmasis regionas apima EP narius iš Vidurio Europos (Lietuvos, Lenkijos, Slovakijos) bei Šiaurės (Danijos, Švedijos ir Suomijos) valstybių, kurių palaikymas viršijo 90 proc. Antrasis regionas išryškėja tarp ES narių iš Vakarų ir Pietų Europos valstybių (Airijos, JK, Prancūzijos, Italijos, Maltos), kurių išreiškiama parama mažesnė ir viršija tik 60 proc. Dar mažesnis, 50 proc. neviršijantis palaikymas, nesudarantis aiškos politinės linijos, pastebimas tarp europarlamentarų, kilusių iš Graikijos. Paskutinis regionas, kuriame parama sudaro 70 proc. ir daugiau pasireiškia tarp EP narių, kilusių iš kai kurių Pietų Europos (Portugalijos ir Ispanijos), Vakarų - Vidurio Europos (Vokietijos, Austrijos, Čekijos, Nyderlandų),

Vertinant EP narių „maištininkų“ dalį nuo visos tos pačios valstybės narės delegacijos, reikėtų atkreipti dėmesį į europarlamentarus iš Baltijos šalių, Pietų Europos valstybių bei Britų salų. Visame kontekste išsiskiria frakcijų „maištininkai“ iš Italijos ir Airijos. Minėtų valstybių „maištininkai“ priklauso EFD ir EUL/NGL frakcijoms, vienintelėms išreiškusioms neigiamą politinę poziciją lyginant su kitomis Europos Parlamento frakcijomis. Šių frakcijų „maištininkai“ susilaikydami nuo balsavimo išreiškė „švelnesnę“ nepritarimo frakcijos pozicijai formą nei lyginant „griežtesnį“ balsavimą „prieš“ EP frakcijos poziciją. Ypatingai vieningas susilaikymas nuo balsavimo, išreiškiant santykinai nuosaikų nepritarimą bendrai EP frakcijos pozicijai, pastebimas tarp „maištininkų“ iš Italijos. Panašus balsavimas susilaikant vyrauja tarp „maištininkų“ iš Graikijos ir Kipro, kurie priklauso neigiamą politinę poziciją išreiškusioms frakcijoms. Priešingai, ryškus ir vieningas balsavimas prieš pateiktą projektą pastebimas tarp NI iš Graikijos. Vertinant „maištininkų“ balsavimo ypatumus iš Baltijos valstybių, būtina atkreipti dėmesį į ALDE ir G/EFA europarlamentarus iš Latvijos ir Estijos. Nepaisant teigiamos minėtų frakcijų pozicijos, EP nariai išreiškė „švelnesnę“ nepritarimo frakcijos pozicijai forma, susilaikydami nuo balsavimo. Kiek kitokia situacija pastebima tarp EP narių iš Lietuvos, priklausančių EFD frakcijai. Minėtos frakcijos

⁸³ 'RECOMMENDATION on the Draft Council Decision on the Conclusion, on Behalf of the European Union, of the Association Agreement between the European Union and the European Atomic Energy Community and Their Member States, of the One Part, and the Republic of Moldova, of the Other Part - A8-0020/2014'.

„maištininkai“ balsavo už Moldovos Respublikos asociacijos susitarimo sudarymo projektą, priešingai nei visa likusi EP frakcija. Tokiu balsavimu išreiškdami stiprų palaikymą nacionalinei linijai.

Analizuojant ketvirto balsavimo, skirto Moldovos Respublikos asociacijos susitarimo užbaigimui⁸⁴, rezultatus išryškėja tie patys, anksčiau aprašyti regionai. Panašus palaikymas tarp EP narių šio balsavimo atveju susijęs su nagrinėtų klausimų turinio panašumu. Priešingai nei anksčiau analizuoto balsavimo metu, pastebima daugiau EP frakcijų „maištininkų“ iš Baltijos šalių, Airijos, Vokietijos, Nyderlandų, Italijos ir Graikijos. Dauguma frakcijos „maištininkų“ priklauso EFD ir EUL/NGL frakcijoms, pozicionavusių neigiamą politinę liniją analizuojamu klausimu, priešingai nei likusios EP frakcijos. EFD ir EUL/NGL frakcijų „maištininkai“ iš Italijos, Graikijos ir Airijos susilaikydami nuo balsavimo išreiškė santykinai nuosaikų nepritariamą bendrai frakcijos pozicijai. Kaip ir prieš tai, vieningas susilaikymas pastebėtas tarp EFD europarlamentarų iš Italijos. Balsavimas tarp frakcijų „maištininkų“ iš Baltijos valstybių panašus kaip ir prieš tai minėto balsavimo metu. Dauguma „maištininkų“ priklauso frakcijoms, išreiškusioms neigiamą poziciją analizuojamu klausimu. Tik EP nariai iš Lietuvos išreiškė tvirtą palaikymą balsuojamu klausimu skirtingai nei kaimyninių valstybių atstovai iš Latvijos ir Estijos, susilaikydami nuo balsavimo. Būtina paminėti „maištininkus“ iš Vokietijos ir Nyderlandų, kurie balsavo prieš ECR frakcijos teigiamą poziciją analizuojamu klausimu. Būtent šios frakcijos nariai išreiškė nepritariamą ir minėtam balsavimui, ir frakcijos pozicijai. Toks pat balsavimas pastebimas tarp nepriklausomų Europos Parlamento narių iš minėtų valstybių. Daugiau „maištininkų“ yra tarp EUL/NGL ir G/EFA frakcijos narių. Šių frakcijų EP narių „maištavimas“ išreiškiamas susilaikant nuo balsavimo, kuris traktuojamas kaip „švelnesnė“ nepritarimo frakcijos pozicijai forma.

Penktu ir šeštu numeriu pažymėtuose žemėlapiuose pateikiami balsavimo rezultatai, susiję su Gruzijos asociacijos sutartimi. Penktame žemėlapyje pateikiami EP narių palaikymo rezultatai dėl Gruzijos asociacijos susitarimo sutarties. Šiame teisėkūros pasiūlyme akcentuojama pereinamojo laikotarpio įgyvendinta pažanga Gruzijoje, kaip sutarimas integruotis į Vakarų politines struktūras, tarptautinius reikalavimus atitikę parlamento ir prezidento rinkimai. Pažanga akcentuojama ir vykdant kitas reformas, įskaitant darbo kodekso priėmimą. Pasiūlyme atkreipiamas dėmesys į dabartines politines jėgas Gruzijoje, kurioms rekomenduojama nesivadovauti ankstesnių

⁸⁴ 'REPORT Containing a Motion for a Non-Legislative Resolution on the Draft Council Decision on the Conclusion, on Behalf of the European Union, of the Association Agreement between the European Union and the European Atomic Energy Community and Their Member States, of the One Part, and the Republic of Moldova, of the Other Part - A8-0022/2014'.

vyriausybių taikytais valstybės valdymo principais. Taip pat pabrėžiama Gruzijos svarba, užtikrinant energetikos tiekimo išteklių įvairovę iš Kaspijos jūros regiono į Europos Sąjungą⁸⁵.

Vertinant penktojo ir šeštojo balsavimo rezultatus⁸⁶, išryškėja panašios balsavimo palaikymo regioninės tendencijos tarp ES narių. Didžiausias palaikymas virš 80 proc. ir daugiau pastebimas tarp europarlamentarų iš Vidurio Europos bei Šiaurės valstybių. Kiek mažesnis, viršijantis 60 proc. palaikymas vyrauja tarp EP narių iš Vakarų Europos (Prancūzijos) ir Britų salų (Airijos ir Jungtinės Karalystės). Mažiausią palaikymą išreiškia EP nariai iš pietinių valstybių, tokių kaip Italija, Kipras. Atstovai iš Graikijos išsiskiria visame ES valstybių narių kontekste dėl mažiausio 20 proc. siekiančio palaikymo. Toks nedidelis palaikymas santykinai siejamas su Graikijoje įsitvirtinusios pagrindinės partijos „Syriza“ vykdoma „švelnesne“ užsienio politika Rusijos atžvilgiu, t.y. balsuojama „prieš“ arba susilaikoma nuo balsavimo dėl ES – Ukrainos, ES – Moldovos ir ES - Gruzijos asociacijos sutarčių. Žiniasklaidoje vyrauja nuomonė, kad pagrindinis prorusiškos politikos šalininkas Europos Sąjungoje iki rinkimų 2015 m. Graikijoje buvo Vengrijos ministras pirmininkas Viktoras Orbanas. Po šių rinkimų situacija pasikeitė, padidėjus Rusijai palankios politikos vykdymo šalininkų skaičiumi iš Graikijos⁸⁷. Minėto balsavimo metu, EUL/NGL frakcijos nariai priklausantys nacionalinei „Syrizos“ politinei partijai vieningai susilaikydami nuo balsavimo, išlaikė nacionalinės ir EP frakcijos vieningumą. Taip pat didelis nepritartimas šiai ES – Moldovos asociacijos sutarčiai pastebimas tarp NI ir Graikijos.

Būtina pastebėti, kad EP frakcijos „maištininkų“ balsavimo ypatumai labai panašūs į anksčiau pristatytus balsavimus dėl ES – Moldovos asociacijos sutarties. Didžioji dalis frakcijų „maištininkų“ yra kilę iš Baltijos šalių, Vakarų Europos (Vokietijos, Nyderlandų, Airijos) bei Pietų Europos (Italijos, Graikijos) valstybių. Vertinant frakcijos „maištininkus“ iš Baltijos valstybių, reikėtų atkreipti dėmesį, kad dauguma jie priklauso mažesnėms frakcijoms kaip EFD, EUL/NGL, G/EFA. Nors „maištininkų“ pasitaiko ir ALDE frakcijoje. Toks „maištavimas“, siekiantis 10 proc. ir daugiau, būdingas EP nariams iš Estijos, kuomet susilaikant nuo balsavimo išreiškiama „švelnesnė“ nepritartimo teigiamai ALDE frakcijos pozicijai forma. Panašus balsavimas pastebimas tarp EP narių iš Latvijos, kai balsuojama „prieš“ teigiamą G/EFA frakcijos poziciją. Kitoks

⁸⁵ ‘RECOMMENDATION on the Draft Council Decision on the Conclusion, on Behalf of the European Union, of the Association Agreement between the European Union and the European Atomic Energy Community and Their Member States, of the One Part, and Georgia, of the Other Part - A8-0041/2014’.

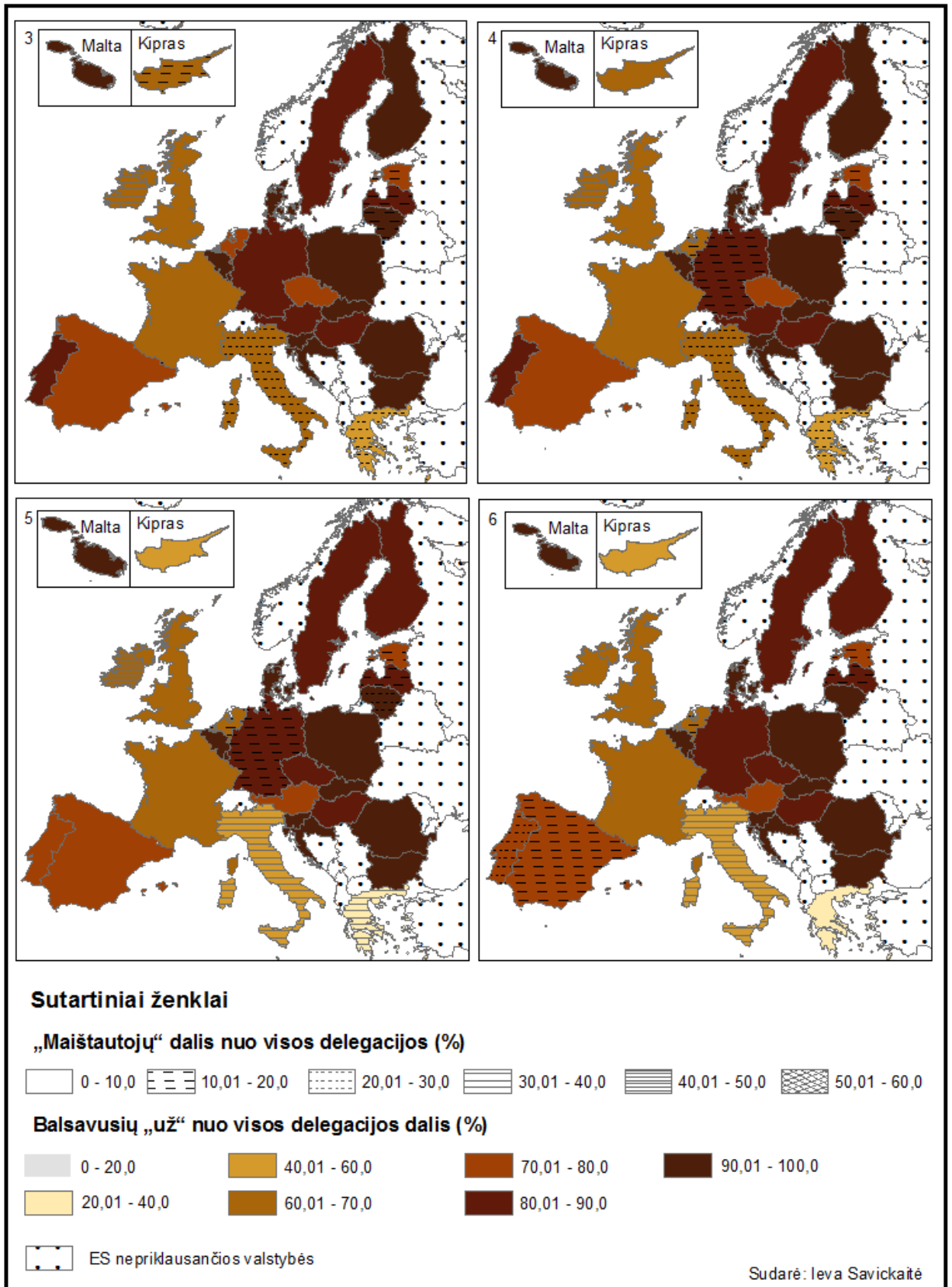
⁸⁶ ‘REPORT Containing a Motion for a Non-Legislative Resolution on the Draft Council Decision on the Conclusion, on Behalf of the European Union, of the Association Agreement between the European Union and the European Atomic Energy Community and Their Member States, of the One Part, and Georgia, of the Other Part - A8-0042/2014’.

⁸⁷ Jonathan Marcus, ‘Could Syriza Win Tilt Greece’s Foreign Policy towards Russia?’, *BBC News* <<http://www.bbc.com/news/world-europe-31029940>> [Žiūrėta 2016-05-08]; Giorgos Christides, ‘Could Europe Lose Greece to Russia?’, *BBC News* <<http://www.bbc.com/news/world-europe-31837660>> [Žiūrėta 2016-05-08]; Sarah Beadle, ‘What Does Syriza’s Victory Means for EU-Russia Relations? | ICSA_Kings’ <<https://blogs.kcl.ac.uk/icsa/2015/02/09/what-does-syrizas-victory-means-for-eu-russia-relations/>> [Žiūrėta 2016-05-08]; Rikard Jozwiak, ‘News Analysis: How Syriza’s Win Could Change EU Policy On Russia’, *RadioFreeEurope/RadioLiberty* (Brussels, 26 January 2015), section Features <<http://www.rferl.org/content/how-syriza-win-changes-eu-russia-policy/26814067.html>> [Žiūrėta 2016-05-08].

balsavimas pastebimas tarp EP narių iš Lietuvos. Dauguma „maištininkų“ balsuoja „prieš“ neigiamą EFD frakcijos poziciją, išreikšdami stiprų palaikymą balsavimui pateiktam klausimui.

Kitokie balsavimo ypatumai prieš frakcijos poziciją pastebimi tarp narių iš Vakarų Europos. Europarlamentarai iš Vokietijos, Nyderlandų („maištininkų“ dalis tarp EP narių siekia 10 – 20 proc.), Airijos (virš 30 proc.) dažniau tampa „maištininkais“ ECR, EUL/NGL, G/EFA frakcijose. Nors šeštu numeriu pažymėtame žemėlapyje, „maištininkų“ dalis iš šių valstybių narių ženkliai sumažėja iki 10 proc. ir mažiau. EP „maištininkai“ iš šių valstybių balsuoja „prieš“ arba susilaiko nuo balsavimo. Susilaikymas nuo balsavimo būdingas ECR ir G/EFA frakcijose, kurių bendra pozicija yra teigiama analizuojamu klausimu. Priešingai, stiprus „prieš“ lyginant su „švelnesne“ nepritrimo forma susilaikant, pastebimas EUL/NGL frakcijose, kurios bendra pozicija išreikšta susilaikymu nuo balsavimo. EP „maištininkai“ iš Pietų Europos valstybių (Italijos ir Graikijos) priklauso EPP, EFD ir NI. Kaip ir prieš tai, pastebimas vieningas „maištavimas“ EFD frakcijoje susilaikant nuo balsavimo tarp EP narių iš Italijos. Panašus balsavimas vyko ir EPP frakcijoje, kai pusė frakcijos narių iš Italijos tapo „maištininkais“ susilaikydami nuo balsavimo. Lyginant su ankstesniais balsavimais, nepriklausomi Europos Parlamento nariai tendencingai išreiškia neigiamą poziciją analizuojamu klausimu.

Apibendrinant EP narių balsavimo ypatumus, reikėtų atkreipti dėmesį į kelis momentus. Pirma, nedaug kintantis EP narių iš tų pačių Europos Sąjungos valstybių narių balsavimas patvirtina vieningos ir kryptingos ES kaimynystės politikos laikymąsi. Remiantis balsavimo duomenimis, EP nariai iš Vidurio Europos bei Šiaurės valstybių santykinai daugiau palaiko ES - Rytų partnerystę su Gruzija bei Moldova lyginant su EP nariais iš Vakarų ir Pietų Europos valstybių. Antra, frakcijos „maištininkų“ daugiau EFD, EUL/NGL frakcijose, kuriose išreikšta „švelnesnė“ nepalaikymo forma, susilaikant nuo balsavimo.

6 pav. ES narių delegacijų narių balsavimas ES kaimynystės politikos klausimais (3. Dėl ES – Moldovos Respublikos asociacijos sutarties; 4. Dėl ES – Moldovos Respublikos asociacijos sutarties užbaigimo; 5. Dėl asociacijos sutarties užbaigimo su Gruzija; 6. Dėl asociacijos sutarties su Gruzija) (Duomenys: Votewatch).

3.4 EP narių balsavimo tendencijos analizuotais klausimais

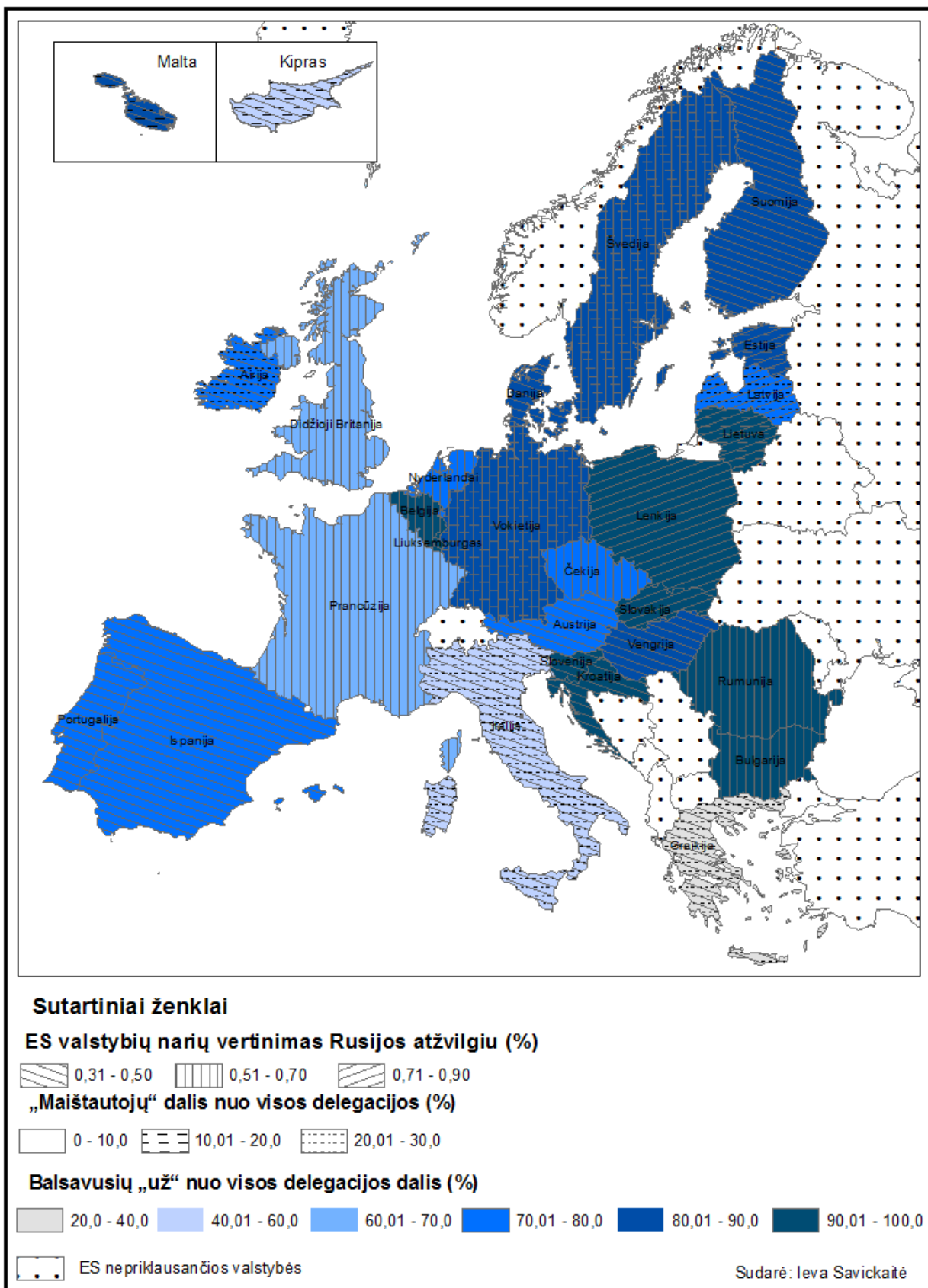
Apibendrinant darbe analizuotus 11 užsienio politikos klausimų, buvo parengtas anksčiau trijų klausimų grupės bei ES valstybių narių pozicijas Rusijos atžvilgiu apibendrinantis žemėlapis (žr. 7 pav.). Tokio žemėlapio dėka galima spręsti apie bendras EP narių balsavimo tendencijas minėtais klausimais.

Remiantis gautais duomenimis išryškėja kelios Europos regiono dimensijos – Vidurio – Šiaurės, Vakarų ir Pietų. Didžiausią palaikymą – virš 90 proc. balsavimo klausimais dažniausiai išreiškė EP nariai iš kai kurių Baltijos ir Vidurio Europos (Estijos, Lietuvos, Lenkijos, Slovakijos, Vengrijos, Slovėnijos, Kroatijos, Rumunijos), Šiaurės šalių (Švedijos, Suomijos, Danijos) bei Belgijos ir Liuksemburgo. Tarp minėtų šalių didžiausia „maištautojų“ dalimi GUE-NGL, EFD frakcijose pasižymėjo EP nariai iš Švedijos, Estijos, Lietuvos, kurių balsavimas dažniau sutapdavo su likusiais EP nariais iš tos pačios valstybės. Įdomu, kad pagal ES valstybių narių poziciją Rusijos atžvilgiu indeksą, EP nariai iš nuosaikesne ir santykinai palankia (Suomijos, Slovėnijos, Kroatijos) pozicija pasižyminčių valstybių, išreiškia didžiausią palaikymą Rusijai nepalankiais klausimais.

Kitą regioną sudaro EP nariai iš daugumos Vakarų Europos (JK, Prancūzijos, Airijos, Vokietijos, Nyderlandų, Austrijos), kai kurių Pietų Europos (Ispanijos, Portugalijos ir Maltos), išreiškusių 60 – 80 proc. siekiantį palaikymą. Į šią grupę patenka ir EP nariai iš kai kurių postsocialistinių šalių: Čekijos bei mūsų kaimynės Latvijos. Galima atkreipti dėmesį, kad mažesnis palaikymas tarp EP narių iš Latvijos nėra būdingas EP nariams iš Vidurio Europos (ypatingai Baltijos šalių) regiono. Mažiausią palaikymą šiame regione išreiškė EP nariai iš Prancūzijos ir JK, nors tarp jų neišryškėjo didelė „maištautojų“ dalis. Didesne „maištautojų“ frakcijose dalimi pasižymėjo EP nariai iš Airijos ir Vokietijos dažniausiai priklausantys pagrindinėms EP frakcijoms, kuriose balsavimo metu išreikšdavo Rusijai labiau palankią poziciją. Įdomu, kad Ispanija ir Portugalija pagal naudotą indeksą priskiriamos santykinai nuosaikios Rusijos politikos šalininkų grupei. Nors vertinant EP narių balsavimą iš šių valstybių, jie patenka į atskirą grupę, išsiskiriančią pakankamai aukštų minėtų klausimų palaikymu bei maža „maištautojų“ dalimi. Tokio balsavimo motyvai gali būti susiję su tuo, jog EP nariams iš šių šalių, analizuoti balsavimai nėra tokie aktualūs (lyginat su ES – Viduržemio jūros šalių partneryste) dėl teritorinio nuotolio, todėl išliekama dažniau lojaliais EP frakcijai.

Paskutinį regioną, pasižymintį mažiausiu palaikymu visų balsavimų metu, sudaro EP nariai iš kai kurių Pietų Europos valstybių (Italijos, Graikijos, Kipro). Taip pat tarp šių narių išryškėja didžiausia „maištautojų“ dalis ECR, EDF, GUE-NGL frakcijose. Išskirtinai tarp EP narių iš Italijos pastebimas vieningas susilaikymas nuo bendros frakcijos pozicijos, siekiant išreikšti „švelnesnę“ nepritarimo frakcijos pozicijai formą. Tokia EP narių pozicija nėra atsitiktinė – šie EP nariai yra iš santykinai palankiausią poziciją pagal sudarytą indeksą Rusijos atžvilgiu reiškiančių valstybių.

Remiantis apibendrintais duomenimis, darbe kelta hipotezė pasitvirtina dalinai, kad balsavimas laikantis nacionalinės pozicijos dažniau būdingas EP nariams iš Vidurio Europos valstybių, pasižyminčių kritiškesne pozicija Rusijos atžvilgiu ir „maištautojų“ dalimi. Svarbu paminėti, kad „maištavimas“ frakcijoje gali būti susijęs ne tik su nacionalinės pozicijos palaikymu, bet ir „maištavimu“ prieš frakcijos radikalumą. O tarp EP narių iš santykinai palankesnę poziciją Rusijos atžvilgiu išreiškiančių valstybių ypatingai Italijos, pastebimas dažnesnis susilaikymas balsuojant Rusijos vykdomai politikai nepalankiais klausimais. Tai gali reikšti ne tik abejingumą, bet ir gana nuosaikų nepritarimą griežtesnei Rusijos kritikai. Vertinant EP narių iš gana nuosaikių valstybių pagal sudarytą indeksą (Nyderlandų, Čekijos, Rumunijos, Bulgarijos, Prancūzijos, JK) Rusijos vykdomos politikos atžvilgiu, pastebimas balsavimas daugiau laikantis EP frakcijos linijos. Galbūt taip yra todėl, kad nemažai EP narių iš šių šalių priklauso frakcijoms, kurių politinės ideologijos sutampa su jų nacionalinių valstybių partijų vykdoma politika.

7 pav. ES narių delegacijų narių balsavimo tendencijos analizuotais klausimais (Duomenys: *Votewatch*).

Išvados

1. Europos Parlamento narių geopolitinės preferencijos priklauso nuo atstovaujamos EP frakcijos bei valstybės, iš kur yra kilęs EP narys. Dažnai šios preferencijos priklauso nuo skirtingo „patikėtojo“ (nacionalinių partijų ir/ar EP frakcijų), kuris daro įtaką kiekvienam europarlamentarui priimant (geo)politinius sprendimus.

2. Remiantis šiame darbe atnaujintu *ES valstybių narių pozicijų Rusijos atžvilgiu indeksu*, išskiriamos trys, regioniniu požiūriu diferencijuotos, ES šalių pozicijos Rusijos atžvilgiu: santykinai palankių, gana nuosaikių ir griežtų kritikių. Rusijos vykdomos tarptautinės politikos „griežtų kritikių“ grupei priskirtos postsocialistinės Baltijos valstybės, Lenkija ir Slovakija. Gana „nuosaikioms politikos“ vykdytojoms Rusijos atžvilgiu - Vakarų bei kai kurios Šiaurės (Švedija) ir Vidurio Europos (Vengrija, Čekija, Rumunija, Bulgarija) valstybės. Pietų ir kelios Šiaurės Europos (Suomija, Danija) valstybės priskirtos „santykinai palankesnės“ Rusijos politikos atžvilgiu grupei.

3. Remiantis trijų užsienio politikos klausimų grupės apibendrinančiu žemėlapiu, išryškėja kitokios regioninės dimensijos nei vertinant ES valstybių narių pozicijų Rusijos atžvilgiu indeksą:

- a. EP nariai iš Vidurio ir Šiaurės Europos valstybių, kurių valstybės pagal sudarytą indeksą laikosi skirtingų pozicijų Rusijos atžvilgiu (nuo santykinai palankios iki griežtos kritiškos) išreiškia santykinai didžiausią palaikymą Rusijai nepalankios pozicijos įgyvendinimui užsienio politikos klausimuose.
- b. EP nariai iš Vakarų Europos valstybių, pagal naudotą indeksą, pasižyminčių daugiau nuosaikesne politika Rusijos atžvilgiu, išreiškia mažesnį palaikymą (siekiantį 60-80 proc.) nei EP nariai iš Vidurio ir Šiaurės Europos valstybių.
- c. EP nariai iš kai kurių Pietų Europos valstybių (Graikijos, Italijos, Kipro), pagal sudarytą indeksą priskirtų „santykinai palankios“ pozicijos Rusijos atžvilgiu grupei, išreiškia mažiausią palaikymą užsienio politikos klausimais, susijusiais su Rusijai nepalankios pozicijos įgyvendinimu. Dažniausiai tokio pobūdžio klausimų nepalaiko EP nariai iš Graikijos.

4. Balsavimų rezultatų analizės pagrindu galima išskirti EP narių balsavimui būdingas dvi viena kitą papildančias tendencijas, kurios didele dalimi patvirtina darbe keltas hipotezes:

- a. Balsavimas pagal EP frakcijos poziciją dažniau būdingas EP nariams iš tų šalių, kuriose nėra aiškiai išreikšta pozicija Rusijos atžvilgiu. Toks balsavimas dažniau būdingas EP nariams iš Vakarų - Vidurio Europos valstybių, kurios pagal sudarytą indeksą priskiriamos gana nuosaikios politikos Rusijos atžvilgiu grupei. Šie EP nariai dažniau priklauso EP frakcijoms, kurių politinės ideologijos bei nacionaliniai interesai sutampa.

- b. Balsavimas laikantis nacionalinės pozicijos dažniau būdingas EP nariams iš tų šalių, kuriose yra aiškiai išreikšta kritiška pozicija Rusijos atžvilgiu. Toks balsavimas dažniau pasitaiko tarp EP narių iš Baltijos šalių, kurios pagal sudarytą indeksą priskiriamos šiai grupei. Šie EP nariai dažniau priklauso mažiau įtakingoms, euroskeptiškesnėms bei priešingai nei nacionalinės valstybės išreiškiančias pozicijas frakcijoms (ECR, EFD).

Tačiau hipotezėje keltos prielaidos, kad balsavimas laikantis nacionalinės pozicijos dažniau būdingas ir EP nariams iš santykinai Rusijai palankesnių šalių, tyrimo rezultatai nepatvirtino. Pagal sudarytą indeksą, tarp šių šalių grupei priskiriamos Italija, Graikija ir Kipras, kuriose išrinkti EP nariai Rusijos vykdomai politikai nepalankiuose balsavimuose dažnai „susilaiko“. Tai iš esmės reiškia siekį rasti kompromisą tarp nacionalinės ir frakcijos pozicijos.

5. Balsavimuose dėl ES – Ukrainos, ES kaimynystės politikos bei ES – Rusijos politiką atspindinčių klausimų, frakcijų „maištininkai“ dažniau priklauso EFD, EUL/NGL, G/EFA frakcijoms, santykinai dažniau šiais klausimais išreiškiančiose Rusijai palankesnę poziciją. Priešingai nei įtakingiausiose EP frakcijose (EPP, S&D, ALDE), kurioms būdingas griežtesnis kritiškas Rusijos vykdomos tarptautinės politikos vertinimas. Tarp EP frakcijų „maištininkų“ iš skirtingų ES šalių pastebimos kelios balsavimo tendencijos:

- a. Griežtesnis balsavimas „prieš“ Rusijai nepalankią EP poziciją pastebimas tarp „maištininkų“ iš Pietų Europos valstybių tose frakcijoje, kuriose dažniau išreiškiama susilaikymo pozicija. Ir priešingai, „švelnesnė“ nepritrimo forma susilaikant nuo balsavimo pastebima tose frakcijose (ypatingai tarp „maištininkų“ iš Italijos), kuriose išreiškiamas aiškus Rusijai palankios pozicijos palaikymas.
- b. Frakcijų „maištininkai“ iš Vakarų Europos (Vokietijos, Nyderlandų, Jungtinės Karalystės, Airijos) dažniau išreiškia Rusijai palankios pozicijos palaikymą susilaikydami arba balsuodami „prieš“ Rusijai nepalankesnės politikos įgyvendinimą, skirtingai nei EP frakcija, kuriai jie priklauso, išreiškianti aiškų nepritrimą tokiai politikai.
- c. EP nariai iš Vidurio ir Šiaurės Europos valstybių, dažniau tampa „maištininkais“ Rusijai palankesnę poziciją išreiškiančiose frakcijose, pasirinkdami balsavimą „už“ Rusijai nepalankesnę poziciją.

Rekomendacijos ateities darbams. Šiame darbe tiriant EP narių balsavimo ypatumus buvo analizuoti tik 2014 – 2015 m. vykę balsavimai užsienio politikos klausimais dėl ES – Ukrainos, ES – Rusijos partnerystės ir ES – kaimynystės politikos. Siekiant detaliau išsiaiškinti ir pastebėti detalesnes balsavimo tendencijas, ateities tyrimams siūloma apimti ilgesnį analizuotų klausimų

laikotarpį. Taip pat siūloma atskirai į darbo metodiką įtraukti „susilaikiusiųjų“ nuo balsavimo dalį. Šio darbo tyrimo lauką galima papildyti analizuojant detaliau EP narių balsavimo elgseną, susijusią su „maištavimu“ EP frakcijose kuomet išreiškiama „švelnesnė“ nepritario bendrai frakcijos politinei linijai forma, susilaikant nuo balsavimo.

1 priedas

Naudojamos santrumpos⁸⁸

- AfD – „Alternatyva Vokietijai“
ALDE – Liberalų ir demokratų aljanso už Europą frakcija
ECR – Europos konservatorių ir reformistų frakcija
EFD – „Laisvės ir tiesioginės demokratijos Europa“ frakcija
EP – Europos Parlamentas
EPP – Europos liaudies partijos (krikščionių demokratų) frakcija
ES – Europos Sąjunga
EUL/NGL – Europos vieningųjų kairiųjų jungtinė frakcija / Šiaurės šalių žalieji kairieji
G/EFA – žaliųjų frakcija / Europos laisvasis aljansas
NI – nepriklausomi Europos Parlamento nariai
S&D – socialistų ir demokratų pažangiojo aljanso frakcija
P-P – „patikėtinis ir patikėtojas“
VN – valstybės narės.

2 priedas

Analizuoti balsavimai Europos Parlamente 2014-2015 m.⁸⁹

Eil. Nr.	Balsavimo numeris	Data	Pavadinimas	Nuoroda
1	15	2014-07-17	Dėl padėties Ukrainoje	http://goo.gl/VhgY5p
2	48	2014-09-18	Dėl padėties Ukrainoje ir ES – Rusijos santykių	http://goo.gl/nBV0Mq
3	143	2014-11-13	Dėl ES – Moldovos Respublikos asociacijos sutarties	http://goo.gl/8UN8ur
4	144	2014-11-13	Dėl ES – Moldovos Respublikos asociacijos sutarties užbaigimo	http://goo.gl/MgOZPs
5	281	2014-12-18	Dėl asociacijos sutarties užbaigimo su Gruzija	http://goo.gl/LtlBgM
6	282	2014-12-18	Dėl asociacijos sutarties su Gruzija	http://goo.gl/iZiu0X
7	299	2015-01-15	Dėl padėties Ukrainoje patvirtinto teksto pakeitimų	http://goo.gl/8ePB9W
8	485	2015-03-12	Dėl Rusijos opozicijos lyderio Boriso Nemcovo nužudymo ir demokratinės padėties Rusijoje	http://goo.gl/CGtj1W
9	943	2015-06-10	Dėl ES – Rusijos santykių	http://goo.gl/nj6TJk
10	986	2015-06-11	Dėl karinės padėties Juodosios jūros baseine po nelegaliai Rusijos įvykdytos Krymo aneksijos	http://goo.gl/iBLVgh

⁸⁸ 'Politinės frakcijos| Europos Parlamentas', 2014 M. Rinkimai | Europos Parlamentas <<http://www.europarl.europa.eu/elections-2014/lt/political-groups>> [Žiūrėta 2016-04-15].

⁸⁹ 'VoteWatch Europe: European Parliament, Council of the EU'.

3 priedas

Balsavimo EP dokumentų apibendrinimai

1) ES narių delegacijų narių balsavimas ES – Ukrainos asociacijos sutarties klausimais

1 klausimas

BENDRAS PASIŪLYMAS DĖL REZOLIUCIJOS
Europos Parlamento rezoliucija dėl Ukrainos (2014/2717(RSP))

Ši rezoliucija buvo inicijuota atsižvelgiant į ankstesnes EP rezoliucijas dėl Europos kaimynystės politikos, Rytų partnerystės bei Ukrainos. Ypatingai, atsižvelgiant į 2014 m. balandžio 17 d. rezoliuciją dėl Rusijos spaudimo Rytų partnerystės šalims, ypač Rytų Ukrainos destabilizavimo. Taip pat šiai rezoliucijai pagrindą davė ir kiti tarptautiniai susitarimai.

Šia rezoliucija MEP nariai išreiškia paramą Ukrainai dėl Asociacijos susitarimo. Kitos ES valstybės narės bei Ukraina raginamos kuo skubiau ratifikuoti minėtą susitarimą, kad būtų galima greičiau pradėti jo įgyvendinimą.

Taip pat šioje rezoliucijoje prieštaraujama baudžiamosioms prekybos priemonėms, kurias Rusija taiko šalims, pasirašiusiems asociacijos susitarimus su ES. Rezoliucijoje akcentuojama, kad šie veiksmai ne tik prieštarauja Pasaulio prekybos organizacijos nustatytoms taisyklėms, bet šios priemonės nėra priimtinos dėl politinių motyvų.

EP dar kartą pakartoja, kad pritaria tarptautinei bendruomenei dėl Ukrainos vienybės, suvereniteto ir teritorinio vientisumo. Rusijos agresija Kryme laikoma kaip sunkus Ukrainos suvereniteto ir teritorinio vientisumo pagal tarptautinę teisę pažeidimas. Dėl neteisėtos Krymo aneksijos, atsisakoma pripažinti de facto Rusijos valdžią pusiasalyje. Todėl pritariama naujai išrinkto prezidento P. Porošenkos ryžtingiems veiksams, kuriais siekiama ne tik užtikrinti Ukrainos vienybę, suverenitetą ir teritorinį vientisumą, bet ir spręsti sisteminės korupcijos ir viešųjų lėšų išsikvojimo problemas.

Rezoliucijoje pakartojama, kad Rusija dalyvauja kariniuose veiksmuose, todėl išreiškiamas raginimas kuo skubiau pradėti vykdyti tarptautinius įsipareigojimus įtvirtinant taiką. Rezoliucijoje akcentuojamas veiksmingos savo sienos su Ukraina nustatymas bei neteisėtų ginkluotų kareivių, ginklų ir įrangos tiekimo, priešišku veiksmu bei infiltracijos nutraukimas į šią šalį. Taip pat raginama nedelsiant sumažinti savo karines pajėgas prie Ukrainos sienos ir išvesti karius iš šios teritorijos. Taip pat smerkiamas neteisėtas Ukrainos oro pajėgų pilotės Nadijos Savčenko sulaikymas Rusijoje. Reikalaujama paleisti ne tik ją, bet ir visus įkaitus, laikomus

Ukrainoje arba Rusijoje. Rezoliucijoje pabrėžiama, kad numatytų veiksmų pagal P. Porošenkos taikos planą įgyvendinimas parodytų, kad Rusijos ketinimai sušvelninti krizę yra rimti.

EP teikiamoje rezoliucijoje pritariama sankcijų taikymui. Akcentuojamas pritarimas individualioms sankcijoms, kurios skirtos 11 asmenų, kurių didžioji dalis yra separatistų valdžios institucijų pareigūnai. Taip pat pritariama dėl parengiamųjų veiksmų, taikant papildomas sankcijas, kurios apimtų ekonomikos, finansų ir energetikos sektorių. Šie veiksmai turėtų būti panaudojami, jei tolesni veiksmai dar labiau destabilizuotų Ukrainą. Svarbu, kad rezoliucijoje palankiai vertinamas sprendimas uždrausti prekių importavimą iš Krymo ir Sevastopolio, kurioms nėra išduotas Ukrainos sertifikatas. Panašaus pobūdžio priemonės, laikantis tarptautinių rezoliucijų, siūloma pradėti taikyti iš kitoms šalims.

Teikiamoje rezoliucijoje raginama ES institucijas laikytis bendros pozicijos ir griežtesnės strategijos dėl Ukrainos krizės. Akcentuojamas ES energetinio saugumo klausimas. Taip pat pabrėžiama, kad siekiant ekonominio vystymosi ir stabilumo Ukrainoje, būtina rasti ir užtikrinti saugų dujų tiekimą iš Rusijos į Ukrainą. Šioje vietoje MEP nariai akcentuoja, kad EP turėtų atlikti svarbų vaidmenį, inicijuojant susitarimą dėl racionalių energetinių išteklių kainų užtikrinimo⁹⁰.

2 klausimas

BENDRAS PASIŪLYMAS DĖL REZOLIUCIJOS

Europos Parlamento rezoliucija dėl padėties Ukrainoje bei ES ir Rusijos santykių būklės (2014/2841(RSP))

Šis pasiūlymas dėl rezoliucijos paremtas ankstesnių rezoliucijų turiniu (žr. 1 klausimą) ypatingai dėl Europos kaimynystės politikos, Rytų partnerystės ir Ukrainos bei kitos. Šioje rezoliucijoje taip pat akcentuojamas EIVT 2014 m. rugsėjo 11 d. pareiškimas dėl Estijos policijos pareigūno pagrobimo.

EP nariai, pasiūlė šią rezoliuciją dėl nepasikeitusios situacijos Ukrainoje. Ypatingai, po 2014 m. rugsėjo 5 d. Minske įvykusio susitarimo dėl ugnies nutraukimo, įkaitų paleidimo, humanitarinės padėties pagerinimo. Taip pat, akcentuojama 2014 m. birželio 27 d. oficialiai pasirašyta likusi asociacijos susitarimo dalis tarp ES ir Ukrainos, kuri apima ir visapusišką laisvosios prekybos susitarimą. Pažymima, kad pastaroji dalis laikinai atidedama, todėl pratęsimos ES vienašalės prekybos lengvatos Ukrainai. Rezoliucijoje atsižvelgiama į Rusijos federacijos vyriausybės sprendimą uždrausti tam tikrų produktų importą vienerius metus iš ES, JAV, Norvegijos, Kanados ir Australijos. Pabrėžiama, kad tokie Rusijos taikomi apribojimai, ES prekybai gali padaryti 5 mlrd. EUR žalą. EP nariai akcentuoja ir Rusijos vykdomus Suomijos, Baltijos šalių

⁹⁰ 'Bendras pasiūlymas dėl rezoliucijos dėl Ukrainos - RC-B8-0025/2014'.

bei Ukrainos oro erdvės pažeidimus. Paminimas energetinio saugumo aspektas, susijęs su dujų tiekimo nutraukimu Lenkijai, kuris sudaro 45 proc. Rusijos eksporto į šią šalį.

Atsižvelgiant į aukščiau minėtus faktorius, EP nariai rezoliucijoje išreiškia pakartotinį Ukrainos suvereniteto palaikymą, smerkia dabartinius Rusijos veiksmus ir ragina kuo greičiau sudaryti taikos įgyvendinimo galimybes šiame regione. Taip pat palaiko ES sprendimą uždrausti Krymo kilmės prekių importą, jei prekės neturi kilmės sertifikato iš Ukrainos valdžios institucijų. Akcentuojama, kad atidėjus ES ir Ukrainos visapusiško laisvosios prekybos susitarimo įgyvendinimo laikotarpį, jis turėtų būti išnaudojamas Ukrainos politinės, ekonomikos sistemos transformavimui ir modernizavimui. Tam ES turėtų skirti finansinės paramos ir pagalbos paketą Ukrainai. Kitas svarbus momentas, jog EP nariai palaiko Rusijai taikomas sankcijas dėl jos vykdomos agresijos Ukrainos atžvilgiu. Šiuo atveju, palankiai vertinamas Prancūzijos sprendimas sustabdyti laivo „Mistral“, skirto sraigtasparniams gabenti, pristatymą. Remiantis šiuo pavyzdžiu, išreiškiamas raginimas ir kitoms valstybėms narėms, laikytis panašios pozicijos vykdant eksportą tais atvejais, kai jam netaikomi ES sprendimai dėl sankcijų. Pabrėžiama, kad sankcijos turėtų būti parengtos taip, kad su Kremliumi susijusios įmonės, neturėtų galimybių jų apeiti, todėl ES institucijos raginamos atidžiai stebėti ekonominį bendradarbiavimą kaip akcijų apsikeitimo sandoriai ir bendros įmonės. Atsižvelgiant į nesikeičiančią situaciją Ukrainoje, ES valstybės narės raginamos patvirtinti aiškius kriterijus, kuriais remiantis (kai jei būtų (ne)įgyvendinti) būtų galima (ne)atšaukti taikomus ribojimus Rusijai. Išskiriamas raginamas valstybėms narėms nesvarstyti galimybės atšaukti taikomų sankcijų, jei nebus patenkintos sąlygos pagal numatytus kriterijus. Atkreipiamas dėmesys, jog EK turėtų stebėti Rusijos atsakomųjų veiksmų į taikomas sankcijas poveikį ES. T.y. imtis priemonių, kurios apsaugos ES rinką nuo Rusijos prekybos apribojimų sukeltamų padarinių. Rezoliucijoje išreiškiamas smerkimas dėl Estijos kontržvalgybos pareigūno pagrobimo iš Estijos teritorijos ir raginama kuo greičiau jį paleisti. Taip pat akcentuojamas ukrainietės savanorės Nadijos Savčenko atvejis.

Nors daugelis punktų pasikartoja ankščiau skelbtose rezoliucijose, tačiau būtų galima paminėti ir palankų Ukrainos pažangos vertinimą, įgyvendinant vizų režimo liberalizavimo veiksmų planą. Paminimas Tarybos sprendimas pereiti prie antrojo etapo ir raginama greičiau užbaigti ES ir Ukrainos bevizio režimo įgyvendinimą. Būtina pabrėžti, kad šioje rezoliucijoje, akcentuojama Ukrainos galimybė tapti pilnaverte ES nare, jei ji įgyvendintų pagrindinius ES stojimo principus. Taip pat atkreipiamas dėmesys į energetikos sektoriaus stiprinimą, nepriklausomumo didinimą ir laisvai veikiančios dujų rinkos sukūrimą Europoje. Raginama valstybes nares atšaukti su Rusija energetikos sektoriuje planuojamus susitarimus, įskaitant dujotiekio liniją „Pietų srautas“⁹¹.

⁹¹ 'Joint Motion for a Resolution on the Situation in Ukraine and the State of Play of EU-Russia Relations - RC-B8-0118/2014/rev. 1'.

BENDRAS PASIŪLYMAS DĖL REZOLIUCIJOS

Europos Parlamento rezoliucija dėl padėties Ukrainoje (2014/2965(RSP))

Ši rezoliucija pateikta EP balsavimui, atsižvelgiant į ankstesnes rezoliucijas dėl Europos kaimynystės politikos ir Rytų partnerystės. Akcentuojamas ir pasirašytas ES ir Ukrainos asociacijos susitarimas, kuris apima visapusišką laisvos prekybos susitarimą ir yra ratifikuotas Europos Parlamento bei Aukščiausios Rados. Taip pat atsižvelgiama į tarptautinių organizacijų išvadas dėl žmogaus teisių padėties Ukrainoje bei kitus nutarimus.

Rezoliucijoje akcentuojami 2014 m. lapkričio 2 d. surengti prezidento ir parlamento rinkimai Donecke ir Luhanske, kurie negali būti pripažinti, nes pažeidžia Ukrainos teisės aktus bei Minsko susitarimą. Tačiau teigiamai vertinami visuotiniai rinkimai nepaisant sudėtingų saugumo ir politinių aplinkybių.

Pastebima, kad nustatytas ugnies nutraukimo režimas buvo kasdien pažeidžiamas separatistų ir Rusijos pajėgų. Nepaisant to, pažeidimų skaičius sumažėjo, bet pagrindiniai rugsėjo 19 d. memorandumo punktai liko neįgyvendinti.

Užsimenama apie ES Užsienio reikalų tarybos priimtą sprendimą taikyti tolesnes sankcijas separatistų lyderiams. Akcentuojamas glaudesnis ES ir JAV bendradarbiavimas politiniais klausimais dėl Ukrainos. Šis atvejis išskirtinis, nes neteisėta Krymo aneksija yra pirmasis atvejis Europoje po Antrojo Pasaulinio karo, kai viena valstybė panaudodama karinę jėgą prisijungė dalį kitos valstybės teritorijos pažeidžiant tarptautinius susitarimus.

Paminimas 2014 m. gruodžio 23 d. Ukrainos parlamento balsavimas panaikinant ankstesnius draudimus dėl šalies jungimosi prie užsienio karinių blokų.

Taigi, rezoliucijoje parlamentarai išreiškia pakartotinį solidarumą ir nepriklausomybės rėmimą. Toliau griežtai smerkia Rusijos agresyvią ir ekspansionistinę politiką, kuri kelia grėsmę ne tik Ukrainai, bei ir Europos Sąjungai. Todėl išreiškiamas raginimas, pratęsti dabartinių sankcijų režimą iki tol, kol Rusija nepradės Minsko susitarimo įgyvendinimo. Palankiai vertinamos papildomas sankcijos, susijusios su investicijų draudimu ir paslaugų tiekimo bei praktybos su Krymu ir Sevastopoliu suvaržymu.

Įdomu, kad išreiškiamas palaikymas politinių ir diplomatinių ryšių su Rusija. Tokių ryšių užtikrinimas, manoma padėtų rasti diplomatinius konflikto sprendimus.

Pabrėžiamas asociacijos susitarimo svarbumas, kuris turėtų tapti pagrindu ir veiksmų planu siekiant skubių ir būtinų reformų Ukrainos socialinėje, ekonominėje bei politinėje erdvėje. Išreiškiamas raginimas Komisijos suformuotai „Paramos Ukrainai“ grupei tiekti spartesnę techninę

pagalbą, įgyvendinant visapusišką reformų programą. O kovai su plataus masto korupcija, siūloma įsteigti politiniu požiūriu nepriklausomą kovos su korupcija biurą.

Kitas svarbus momentas – priimtas įstatymas, kuriuos panaikinamas 2010 m. nustatytas neprisijungusios valstybės statusas į NATO. EP pripažįsta Ukrainos laisvę rinkti, todėl apsisprendimas dėl stojimo į NATO turi būti nusprendžiamas organizuojant referendumą. Pabrėžiama, kad glaudesni ES ir Ukrainos santykiai nepriklausys nuo narystės NATO klausimo.

Rezoliucijoje minimas ir tarptautinės bendruomenės įsipareigojimas remti Ukrainą, kuris grindžiamas principu „parama pagal pažangą“. Taip pat palankiai vertinamas 11 mlrd. EUR paramos paketas Ukrainai, kuris paskirstomas kelių metų eigoje bei papildoma 1,8 mlrd. EUR vidutinės trukmės paskola.

Kaip ir ankstesnėse siūlytose rezoliucijose akcentuojamas energetinio saugumo klausimas. Paminimas susitarimas tarp ES, Ukrainos ir Rusijos, kuriuo užtikrintas dujų tiekimas žiemos metu. Tačiau akcentuojamas energijos tiekimų į ES būdų pajvairinimas. Visų pirma, nutraukiant „South Stream“ ir pradėdant bendradarbiavimą su Ukraina, Pietų Kaukazu, Vidurine Azija, Artimaisiais Rytai bei Viduržemio jūros regiono šalimis. Taip siekiama užtikrinant energetinę infrastruktūrą, nepriklausomai nuo Rusijos dujų tiekimo geopolitikos⁹².

10 klausimas

**PASIŪLYMAS DĖL EUROPOS PARLAMENTO REZOLIUCIJOS
dėl strateginės karinės padėties Juodosios jūros baseine po Rusijos įvykdytos neteisėtos
Krymo aneksijos (2015/2036(INI))**

Pasiūlymas dėl šios Europos parlamento rezoliucijos grįstas ankstesnėmis rezoliucijomis dėl Ukrainos, Europos kaimynystės ir Rytų partnerystės. Taip pat dėl bendros saugumo ir gynybos politikos jūrinio aspekto bei ES Juodosios jūros strategijos.

Daugelis įtrauktų punktų pasikartoja iš ankstesnių rezoliucijų kaip Rusijos Federacijos įvykdytos Krymo ir Sevastopolio aneksijos pasmerkimas, ES ir Krymo prekybos apribojimai. Tačiau pagrindinis skirtumas, jog šioje rezoliucijoje akcentuojamas pasikeitęs Juodosios jūros baseino kontroliavimas, kurį neteisėtai perėmė Rusija. Neteisėtai valdomi Krymo pakrantės ir jai priklausantys vandenys turi sieną su NATO ir ES. Todėl EP išreiškia pastebėjimą, jog tokie Rusijos veiksmai rodo grįžimą prie priešiškos blokų tipo politikos. Rezoliucijoje akcentuojama, kad po aneksijos Rusija paspartino Juodosios jūros laivyno modernizavimą ir plėtrą bei patvirtino naują karinę doktriną, kurioje pažymima, kad NATO kelia didžiausią grėsmę Rusijos saugumui. Todėl siūloma, kad ES ir VN privalo reaguoti į tokius saugumo pasikeitimus, persvarstant savo užsienio ir saugumo politiką. Visi pokyčiai turi atsispindėti atnaujintoje Europos saugumo, Europos jūrų

⁹² 'Joint Motion for a Resolution on the Situation in Ukraine - RC-B8-0008/2015'.

saugumo bei ES Juodosios jūros strategijose. Dėl Juodosios jūros laivyno infrastruktūros modernizavimo ir technikos gerinimo, išreiškiamas raginimas Prancūzijai atsisakyti desantinių laivų – amfibijų pardavimo Rusijai. Taip pat atkreipiamas dėmesys dėl Rusijos naikintuvų, kurie skraido arti NATO karo laivų ir žvalgybos platformų Juodojoje jūroje. Toks Rusijos elgesys siejamas su agresyvesnės pozicijos demonstravimu, todėl siekiant išvengti nesusipratimų, raginama naudoti tiesiogines karines ryšio priemones.

Akcentuojamas pavojus dėl padidėjusio Rusijos spaudimo ES rytiniame pasienyje, įskaitant Rumuniją, Lenkiją ir Baltijos šalis. Tai lemia, jog ES ir Rusijos santykiai, ilgainiui turėtų būti grįsti bendradarbiavimu, o ne konfliktais. Tačiau laikosi tos nuomonės, jog dėl pasikeitusių Rusijos veiksmų ir prarasto pasitikėjimo, bet koks atnaujintas bendradarbiavimas su Rusija, turi būti grindžiamas užtikrinant NATO saugumą savo rytinėms partnerėms. Taip pat akcentuojama, jog sankcijos Rusijai turi būti tęsiamos ir griežtinamos tol, kol ji nenutrauks neteisėto Krymo aneksijos. Šiuo atveju, akcentuojamas ES solidarumas ir vieningumas dėl sankcijų taikymo. Ukrainai siūloma didinti savo gynybos pajėgumus didinant bendradarbiavimą su besiribojančiomis valstybėmis Moldova ir Gruzija.

Rezoliucijoje dėl padidėjusios Rusijos agresijos ir spaudimo, siūloma stiprinti nacionalinių šalių atsparumą bei aktyviau reaguoti į informacijos ir informacijos saugumo problemas. Todėl palankiai vertinamas televizijos kanalų rusų kalba finansavimo projektas, skirtas kovai su Rusijos skleidžiama propaganda. Išreikštas raginimas Komisijai, remti valstybių narių pastangas, ieškant sprendimų, kaip padidinti nacionalinių valstybių gynybos biudžetą iki 2 proc. tuo pačiu susirūpinta, dėl kelių NATO partnerių pareiškimo planuojant mažinti naują gynybos biudžetą.

Tai paskatino atkreipti dėmesį į Turkiją, ES šalį kandidatę bei NATO sąjungininę, kuri yra svarbi ES partnerė ypatingai energetikos ir sienų saugumo klausimais. Atkreipiamas dėmesys, kad Turkijos pozicija nėra aiški dėl įvykdytos Krymo aneksijos, nors tokį Rusijos elgesį laiko neteisėtu. Tačiau pastebimas dviprasmiškas Turkijos diplomatijos pozicijos, kurios nėra suderintos su ES bei NATO pozicijomis.

Rezoliucijoje akcentuojami ir kiti teritorinio vientisumo pažeidimai, kuriuos įvykdė Rusija. Pabrėžiama, kad ES, NATO ir JAV palaiko ir remia Gruzijos suverenitetą ir teritorinį vientisumą. Taip pat nepamiršamos žmogaus teisių pažeidimai, kurių centru tapo Krymas. Ypatingai nuo šių teisių pažeidimų kenčia vietos Krymo totoriai, Ukrainą palaikantys ir pilietinės visuomenės aktyvistai ir Ukrainos pilietybės neatsisakę piliečiai. Primenama, kad nepaisant 2008 metais nepatvirtinto Gruzijos ir Ukrainos prašymo dėl NATO narystės, NATO turi priimti moralinę pareigą remti šių šalių galimybę apsiginti pačioms⁹³.

⁹³ 'REPORT on the Strategic Military Situation in the Black Sea Basin Following the Illegal Annexation of Crimea by Russia - A8-0171/2015'.

2) ES narių delegacijų narių balsavimas ES – Rusijos partnerystę apimančiais klausimais

8 klausimas

Europos Parlamento rezoliucija dėl Rusijos opozicijos lyderio Boriso Nemcovo nužudymo ir demokratijos padėties Rusijoje (2015/2592(RSP))

Ši rezoliucija parengta, remiantis ankstesniais EP pranešimai ir rezoliucijomis dėl demokratijos pažeidimų Rusijoje po Boriso Nemcovo, vieno iškiliausių demokratinės opozicijos lyderių, nužudymo. Šis nužudymas įvyko likus dviem dienoms iki 2015 m. kovo 1 d. jo paties organizuotos demonstracijos prieš ekonominės krizės sukeltus padarinius ir besitęsiantį konfliktą Ukrainoje. Taip pat įtraukiami nustatymai dėl bendrų vizų išdavimo apribojimų Rusijos pareigūnams, susijusiems su Sergėjaus Magnitskio byla, Bolatnajos aikštės įvykiuose dalyvavusių demonstrantų nuteisimu bei 2009 m. Sacharovo premijos laimėtojos uždarymo Rusijoje. Pakartojamas pareiškimas dėl besitęsiančio Nadijos Savčenko įkalinimo.

Šioje rezoliucijoje išreiškiamas griežtas smerkimas dėl Boriso Nemcovo nužudymo, kuris laikomas svarbiausia politinė žmogžudystė šiandienos Rusijoje bei papildo neištirtų politinių bylų skaičių. Prie tokių bylų priskiriami nuo 1998 m. įvykę žurnalisčių Anos Politkovskajos ir Anastasijos Baburovos, teisininkų Stanislavo Markelovo ir Sergejaus Magnitskio, Aleksandro Litvinenko, žmogaus teisių gynėjos Natalijos Estemirovos, o dabar ir politiko Boriso Nemcovo, mirtys.

Parlamentarai išreiškia raginimą, kad Taryba, Komisija bei kiekviena valstybė narė, planuodama politiką su Rusija, atsižvelgtų į šios šalies valdžios sukurtą politinę aplinką, kuri nesilaiko demokratijos principų, remiasi propaganda. Toje pačioje rezoliucijoje išreikštas atskiras raginimas Rusijai, nutraukti propagandą ir informacinį karą prieš kaimynines šalis, sustabdyti valdžios institucijų politinį spaudimą opozicijos lyderiams bei nepriklausomai žiniasklaidai, ragina nedelsiant paleisti politinius kalinius. Taip pat Rusijos valdžios institucijos raginamos grąžinti Lenkijai jos vyriausybės lėktuvo Tu-154 nuolaužas bei juodąsias dėžes. Primenama, dėl tarptautinių sutarčių įpareigojimo nevykdymo.

Atskiru punktu paminima, kad Rusija yra svarbi pasaulinė veikėja, todėl tiek ES, tiek Rusija turi stengtis sumažinti politinę įtampą ir atkurti ryšius diplomatinėmis bei tarpininkavimo priemonėmis. Taip pat išreiškiamas raginimas Tarybai dėl būtinybės parengti bendrą politikos poziciją dėl žmogaus teisių Rusijoje, kurią vieningai taikyti ir laikykis galėtų visos ES VN bei institucijos⁹⁴.

⁹⁴ 'Joint Motion for a Resolution on the Murder of the Russian Opposition Leader Boris Nemtsov and the State of Democracy in Russia - RC-B8-0239/2015'.

**PASIŪLYMAS DĖL EUROPOS PARLAMENTO REZOLIUCIJOS
dėl ES ir Rusijos santykių padėties (2015/2001(INI))**

Rezoliucija sudaroma atsižvelgiant į ankstesnę ES institucijų rekomendaciją dėl naujo ES ir Rusijos susitarimo. Taip pat rezoliucijas dėl Rusijos daromo spaudimo Rytų partnerystės šalims (ypatingai po Vilniuje vykusio Rytų partnerystės aukščiausiojo lygio susitikimo), dėl padėties Ukrainoje bei ES ir Rusijos santykių būklės. Akcentuojami ir kiti susitarimai kaip Minsko, Velse vykusio NATO susitikimo deklaracija bei kitos.

Pasiūlymo turinyje primenama, kad ES lieka ir toliau atvira strateginiai partnerystei su Rusija, jei Rusijos valdžios institucijos pradėtų įgyvendinti tarptautinius ir teisinius įsipareigojimus (G8, G20, PPO, ESBO ir kitos). Tačiau dėl Rusijos įvykdytos agresijos Gruzijos bei jos regionų Abchazijos ir Cchinvalio (Pietų Osetijos) atžvilgiu, ES reaguodama į tokių tarptautinių pažeidimų įvykius, nusprendė pasirinkti glaudesnio bendradarbiavimo modelį. Toks modelis neturėjo ribojamųjų priemonių. Tačiau ES reaguodama į neteisėtą Krymo aneksiją ir prieš Ukrainą pradėtą hibridinį karą, ES įvedė nemažai ribojamųjų priemonių. Atkreipiamas dėmesys, kad šios ribojamosios priemonės yra nukreiptos ne prieš Rusijos piliečius, bet prieš tam tikrus Rusijos lyderius, kurie gauna daugiausiai naudos iš dabartinio konflikto su Ukraina. Pabrėžiama, kad grįžimas prie įprastų santykių nėra galimas, kol Rusija visiškai neįgyvendins Minsko susitarimo nuostatų. Kitų atveju – sankcijos turėtų būti sugriežtintos, o valstybės narės turėtų susilaikyti nuo dvišalių santykių bei susitarimų. Pasiūlyme taip pat užsimenama apie galimybę užmegzti apipusės naudos teikiančius santykius, akcentuojant prekybos, transporto, energetikos sritis bei „Erasmus+“ programą. Akcentuojama, kad taikomos sankcijos kenkia abiejų šalių ekonomikai.

Pasiūlyme pakartojamas įsitikinimas, kad energetikos politika yra svarbus ES išorės politikos elementas, todėl būtina sukurti tvirtą Europos energetikos sąjungą. Taip sumažinant pavienių ES VN energetinę priklausomybę nuo vienintelio išorės energijos tiekėjo – Rusijos.

Taip pat akcentuojamas susirūpinimas dėl korupcijos lygio (Rusijos Federacija užima 136-ą vietą iš 175-ų). Tai kelia susirūpinimą dėl tarptautinio masto korupcijos ir pinigų plovimo, kuris kelia grėsmę Europos šalių ekonomikai bei jų vientisumui. Pasiūlyme paminimas ir Rusijos žiniasklaidos laisvės apribojimas. Kovai prieš jį, raginama skirti didesnę finansavimą, plėtojant geresnius Rusijos propagandos stebėsenos bei reagavimo įrankius, užtikrinti rusakalbei auditorijai patikimus ir nepriklausomus informacijos šaltinius. Pakartojamas susirūpinimas prieš taikomas represijas prieš aktyvistus, politinius oponentus bei ne iki galo ištirtas politinių nužudymų bylas. Siekiama, kad šios bylos būtų iki galo ištirtos ir įvykdytas teisingumas, atitinkantis tarptautinius standartus.

Išskiriama ir prieš homoseksualumą nukreipta propaganda. Siekiama nutraukti šią propagandą, panaikinat nuostatas draudžiančias skleisti bet kokią informaciją apie LGBTI. Išreiškiamas raginimas įvairiems ES sluoksniams prisidėti prie kovos su bet kokios rūšies smurtu nukreiptu prieš LGBTI bendruomenę, užtikrinti pagalbą bei šviesti teisėsaugos personalą.

Išreiškiamas susirūpinimas dėl didėjančio Europos populistų, fašistų, kraštutiniųjų dešiniųjų partijų ir Rusijos nacionalistų grupių bendradarbiavimo. ES pripažįsta, kad toks bendravimas kelia pavojų demokratinėms vertybėms, todėl ragina imtis priemonių prieš besikuriančio judėjimo „Nationalist International“ grėsmę.

Taip pat išreiškiamas labai svarbus pasiūlymas dėl teisės akto sukūrimo, skirto ES nepriklausančių šalių politiniams ir ekonominiams subjektams. Juo būtų draudžiama finansuoti ES politines partijas minėtiems subjektams⁹⁵.

11 klausimas

Europos Parlamento rezoliucija dėl Rusijos, ypač Estono Kohverio, Oleho Sencovo ir Oleksandro Kolčenkos bylų (2015/2838(RSP))

Ši rezoliucija buvo parengta atsižvelgiant į Rusijos Konstituciją bei ankstesnes ES rezoliucijas dėl demokratijos padėties Rusijoje (apimant politinių veikėjų nužudymus), jos santykių su ES ir kitas.

Rezoliucijoje akcentuojami Rusijos veiksmai, pažeidžiantys tarptautinę teisę kaip Estijos policijos pareigūno Estono Kohverio pagrobimas Estijos teritorijoje, pilietinių teisių aktyvistų suėmimai, besipriešinančių Rusijos įvykdytai neteisėtai Krymo aneksijai, neteisėti teismo procesai nusikaltusiųjų atžvilgiu bei kiti įvykiai. Šių įvykių fone, akcentuojama būtinybė parengti vieningą ES politiką Rusijos atžvilgiu, kurios laikytųsi visos ES VN.

Taigi, ES smerkia įvykdytą teismo procesą dėl Estijos policijos pareigūno bei kitų pilietinių teisės aktyvistų dėl pažeistos tarptautinės teisės. Išreiškia raginimą laikytis tarptautinių įsipareigojimų, paleisti visus įkaitus ir sulaikytuosius dėl konflikto Ukrainoje (įskaitant Nadiją Savčenko). Taip pat atkreipiamas dėmesys ir išreiškiamas smerkimas dėl Ukrainos ir Estijos teritorinio vientisumo pažeidimo, kuomet neteisėtai pagrobtiems piliečiams pateikiami kaltinimai Rusijos teisme. Dėl to, Taryba ir Komisija raginamos spręsti šių bylų problemą bendradarbiaujant su Rusijos valdžios institucijomis, o atskiras valstybes nares prisidėti prie šios problemos sprendimo - atskirų dvišalių susitikimų metu⁹⁶.

⁹⁵ 'REPORT on the State of EU-Russia Relations - A8-0162/2015'.

⁹⁶ 'Joint Motion for a Resolution on Russia, in Particular the Case of Eston Kohver, Oleg Sentsov and Olexandr Kolchenko - RC-B8-0845/2015'.

3) ES narių delegacijų narių balsavimas ES kaimynystės politikos klausimais

3 klausimas

EUROPOS PARLAMENTO TEISĖKŪROS REZOLIUCIJOS PROJEKTAS dėl Tarybos sprendimo dėl Europos Sąjungos ir Europos atominės energijos bendrijos bei jų valstybių narių ir Moldovos Respublikos asociacijos susitarimo sudarymo Europos Sąjungos vardu projekto (09828/2014 – C8-0130/2014 – 2014/0083(NLE))

Rezoliucijos pagrindu laikomi sprendimai, rezoliucijos dėl derybų tarp ES ir Moldovos Respublikos asociacijos susitarimo bei kiti.

Šiame projekte pateikiama tarptautinės prekybos komiteto nuomonė dėl asociacijos susitarimo. Visų pirma, šiam susitarimui būtų taikomas ES ir Ukrainos asociacijos modelis, sudarant visapusišką laisvosios prekybos erdvę. Toks susitarimas būtų naudingas ne tik Moldovos įmonėms ir piliečiams, bet ir pačiai ES. Būtina paminėti, jog kai kurioms žemės ūkio prekėms, kurios laikomos jautriomis ES, bus taikomi prekybos srautų stebėjimai. Įvertinant paslaugas ir įsisteigimą, būtina paminėti 4-ojo modulio nuostatas, kuriomis remiantis kvalifikuotiems darbuotojams suteikiama laikina teisė dirbti ES ar Moldovoje. Pateikiamoje nuomonėje išreiškiami ir kiti pastebėjimai dėl kilmės taisyklių, intelektinės nuosavybės teisių, viešųjų pirkimų, tačiau pagrindinis pastebėjimas, jog Moldova bus pajėgi įgyvendinti keliamus reikalavimus vykdant abipusį bendradarbiavimą, užtikrinant atitinkamų įstatymų įgyvendinimo stebėseną.

Taigi, atsižvelgdamas į nurodytus nutarimus bei tarptautinės prekybos komiteto pateiktą nuomonę, EP pritaria susitarimo sudarymui⁹⁷.

4 klausimas

NE TEISĖKŪROS PASIŪLYMAS DĖL EUROPOS PARLAMENTO REZOLIUCIJOS

dėl Tarybos sprendimo dėl Europos Sąjungos ir Europos atominės energijos bendrijos bei jų valstybių narių ir Moldovos Respublikos asociacijos susitarimo sudarymo Europos Sąjungos vardu projekto (09828/2014 – C8-0130/2014 – 2014/0083(NLE) – 2014/2817(INI))

Šis ne teisėkūros pasiūlymas parengtas remiantis ankstesniais sprendimais dėl ES valstybių narių pritarimo sudarant Moldovos Respublikos asociacijos sutartį. Taip pat atsižvelgiama į ankstesnes rezoliucijas skirtas dėl padėties rytinėse kaimyninėse šalyse, Rusijos taikomo spaudimo Rytų partnerystės šalims, Rytų Ukrainos destabilizavimą.

⁹⁷ 'RECOMMENDATION on the Draft Council Decision on the Conclusion, on Behalf of the European Union, of the Association Agreement between the European Union and the European Atomic Energy Community and Their Member States, of the One Part, and the Republic of Moldova, of the Other Part - A8-0020/2014'.

Ne teisėkūros projekte akcentuojama Moldovos Respublikos įgyvendinta pažanga įgyvendinant įvairias būtinas reformas bei stiprinant ryšius su ES. Atkreipiamas dėmesys į tinkamai įgyvendintus projektus restruktūrizuojant kovos su korupciją sistemą, įgyvendinant žmogaus teisių veiksmų planą, bei skiriant paramą tautinėms mažumoms (ypatingai romų tautybės žmonėms). Nepaisant šios srities pasiekimų, išreiškiamas raginimas Moldovos valdžios institucijoms panaikinti likusias diskriminacijos nuostatas dėl lygių žmogaus teisių užtikrinimo (įskaitant tautines, religines, LGBT mažumas).

Projekte paminimos ir išorinių jėgų spaudimas, ypač susijęs su Rusijos taikomomis sankcijomis nukreiptas prieš tam tikrus Moldovos Respublikos produktus. Primenama, kad besitęsianti Ukrainos krizė bei Rusijos vaidmuo šiuose įvykiuose kelia grėsmę ne tik ES saugumui, bet turi neigiamų pasekmių dabartiniams ES ir Moldovos Respublikos santykiams.

Projekte akcentuojami įvairūs projektai, kurių įgyvendinimas prisidėtų prie didesnės gerovės sukūrimo Moldovos Respublikoje. Vienas tokių projektų, apima energetikos infrastruktūrą. Šiuo projektu siekiama sumažinti energijos kainas piliečiams, padidinti energetinį saugumą ir tuo pačiu sumažinti priklausomybę nuo vieno tiekėjo. Išreiškiamas raginimas ES Komisijai, prisidėti prie Ungenio – Kišiniovo dujotiekio statybos bei sudaryti galimybes įtraukti kitus finansinius partnerius. Be to, siekiama sukurti atsinaujinančių išteklių energijos planą, kurio dėka būtų galima pajavairinti energijos šaltinius bei prisidėti prie suderintos klimato kaitos politikos, atitinkančios šios srities ES tikslus. Kitas projektas susijęs su prekyba. Reformavus kandidatės šalies prekybos teisinę bazę, galima ekonomikos modernizacija, kuri užtikrintų patikimą verslo aplinką. Tuo pačiu ES įsipareigoja suteikti autonominių prekybos lengvatų, teikti paramą šiai šaliai ir ateityje, remiantis mechanizmu „parama už pažangą“. Išreiškiamas raginimas, surengti mokymus, kurie būtini užtikrinant priimtų įsipareigojimų įgyvendinimą.

Šiame projekte išreiškiamas raginimas visoms valstybėms narėms kuo skubiau ratifikuoti šį susitarimą. Primenama, jog Moldovos Respublika įgyvendinus pagrindinius ES principus, taip pat gali tapti pilnateise ES nare. Atskiru punktu išreiškiamas raginimas Moldovos institucijoms užtikrinti teisiškai pripažįstamus būsimus rinkimus. Aktyviau ir ryžtingiau vykdyti teisminių institucijų reformas. Atkreipia dėmesį į būtiną Moldovos Konstitucijos pakeitimą dėl prezidento rinkimų, kuriuo siekiama išvengti institucinės aklavietės pasikartojimo. Taip pat pakartoja būtinybę, didinti žiniasklaidos laisvę ir pliuralizmą, užtikrinti visuomeninės žiniasklaidos nešališkumą. Tuo pačiu išreiškiamas atskiras raginimas Kišinioviui bei Tiraspoliui ir toliau konstruktyviai siekti veiksmingo Padnestrės klausimo sprendimo, o ES ragina imtis aktyvesnio vaidmens vykdant „5+2“

derybas. Pažymima, kad Padnestrei turi būti užtikrinimas asociacijos susitarimas ir taikomi jos privalumai⁹⁸.

5 klausimas

**NE TEISĖKŪROS PASIŪLYMAS DĖL EUROPOS PARLAMENTO
REZOLIUCIJOS dėl Tarybos sprendimo dėl Europos Sąjungos ir Europos atominės
energijos bendrijos bei jų valstybių narių ir Gruzijos asociacijos susitarimo sudarymo
Europos Sąjungos vardu projekto (09827/2014 – C8-0129/2014 – 2014/0086(NLE) –
2014/2816(INI))**

Šis ne teisėkūros pasiūlymas buvo inicijuotas remiantis ankstesniais susitarimais, aukščiausio lygio susitikimais dėl ES ir Gruzijos asociacijos susitarimo sutarties. Taip pat remiamasi rezoliucijomis dėl Rusijos spaudimo Rytų partnerystės šalims bei kitomis rekomendacijomis dėl pereinamojo laikotarpio įgyvendintų pažangų Gruzijoje.

Šiame teisėkūros pasiūlyme akcentuojamas nacionalinis Gruzijos sutarimas integruotis į Vakarų politines struktūras kaip ES ir NATO. Tai rodo, vienbalsiai Gruzijos parlamento ratifikuotas susitarimas. Tuo pačiu išreiškiamas raginimas ratifikuoti šį susitarimą ir atskiroms ES valstybėms narėms. Didesnę Gruzijos pažangą įrodo ir regione įvykę parlamento bei prezidento rinkimai, kurie atitiko tarptautinius reikalavimus ir pirmą kartą po karo, taikiai bei demokratiškai įtvirtino naująją valdžią. Pastebimas progresas bei pažanga vykdant kitas reformas (tame tarpe naujo darbo kodekso priėmimas), todėl EP visapusiškai palaiko Gruzijai taikomo vizų režimo liberalizavimą, suteikia papildomų lėšų regionui, remiantis principu „daugiau lėšų už daugiau reformų“ per kuo trumpesnę laiką. Pasiūlyme išreiškiamas raginimas Gruzijai, užtikrinti institucines reformas, kurių dėka įsivyratų pliuralizmas, nediskriminavimas, tolerancija, būtų užtikrinamos lygios žmogaus teisės. Atkreipiamas dėmesys, kad dabartinės politinės jėgos Gruzijoje nesivadovautų ankstesnių vyriausybių taikytų principu, kad laimėtojas pasiima viską. Tokiu būdu būtų galima įveikti visuomenės poliarizaciją. Taip pat siūloma veiksmingai naudoti stabdžių ir atsvarų sistemą ir priežiūros mechanizmus įtvirtinant atskirą trijų valdžių sistemą. Pasiūlyme akcentuojama, kad Gruzijos valdžios institucijos negali naudotis teisingumo sistema kaip politinio susidorojimo priemone. Primenama dėl kovos su korupcija ir palankių sąlygų sukūrimo laisvai žiniasklaidai.

Pasiūlyme ES patvirtina, kad remia Gruzijos teritorinį vientisumą bei ragina kitas ES institucijas aktyviau įsitraukti sprendžiant teritorinio vientisumo konfliktą pasitelkus ES specialųjį įgaliotinį Pietų Kaukaze, persvarstyti ribojamuosius įstatymus ir išgauti daugiau naudos iš galimo

⁹⁸ 'REPORT Containing a Motion for a Non-Legislative Resolution on the Draft Council Decision on the Conclusion, on Behalf of the European Union, of the Association Agreement between the European Union and the European Atomic Energy Community and Their Member States, of the One Part, and the Republic of Moldova, of the Other Part - A8-0022/2014'.

susitarimo. Rusijai išreiškiamas atskiras raginimas dėl Gruzijos teritorijos vientisumo užtikrinimo. Raginama kuo skubiau atšaukti Abchazijos ir Cchinvilio (Pietų Osetijos) regionų atsiskyrimo pripažinimą bei nutraukti jų okupaciją, smerkia dėl taikytos ekonominio spaudimo politikos. Tačiau išreiškiamas palaikymas Gruzijai, kuri sugebėjo atlaikyti išorinį Rusijos spaudimą ir sugebėjo nukreipti šalies eksportą į naujas rinkas. Tuo pačiu primena apie Europos solidarumą, kuomet Rusija taikė Tbilisiui prekybos ir ekonomines sankcijas, todėl tikisi, kad Gruzija nesipelnys iš dabartinių Rusijos sankcijų taikomų ES. Toks priminimas išreikštas pastebėjus Gruzijos vyriausybės vykdomus veiksmus siekiant gerėjančių santykių su Rusija.

Pasiūlyme akcentuojama Gruzijos svarba energijos tiekimo išteklių iš Kaspijos jūros regiono į ES. Siekiant užtikrinti energetinį saugumą, pabrėžiama energijos išteklių įvairovės užtikrinimas, klimato kaitos politikos suderinimas. Taip pat įgyvendinant naujus energetinių išteklių tiekimo projektus kaip hidroelektrinių statyba, reorganizavimas būtinas laikantis ES aplinkosaugos standartų⁹⁹.

6 klausimas

EUROPOS PARLAMENTO TEISĖKŪROS REZOLIUCIJOS PROJEKTAS dėl Tarybos sprendimo dėl Europos Sąjungos ir Europos atominės energijos bendrijos bei jų valstybių narių ir Gruzijos asociacijos susitarimo sudarymo Europos Sąjungos vardu projekto (09827/2014 – C8-0129/2014 – 2014/0086(NLE))

EP teisėkūros rezoliucijos projektas parengtas remiantis ankstesniais projektais, nutarimais ir rekomendacijomis dėl Gruzijos asociacijos susitarimo sudarymo.

Šia rezoliucija EP išreiškia pritarimą susitarimo sudarymui. Daugelis tokių susitarimų teikia akivaizdžią naudą abiem susitarimo šalims. Visų pirma, šiam ES ir Gruzijos asociacijos susitarimui taikomas ES ir Ukrainos asociacijos susitarimo modelis, apimantis plačių įgaliojimų turintį laisvosios prekybos susitarimą. Pažymima, jog įgyvendinus šį susitarimą, būtų sudarytos galimybės modernizuoti ekonomiką Gruzijoje, įtvirtinti ES investicijas, o ES galėtų tai išnaudoti naujiems prekybiniais srautams, naujoms investicijoms.

Būtina pastebėti, jog remiantis ankstesnių asociacijos sutarčių sudarymo pagrindimu galima rasti ir bendrų panašumų, ir skirtumų. Todėl žemiau, remiantis pateikiamu Gruzijos asociacijos sutarties pritarimo pagrindu, siekiama atlikti palyginimą su jau anksčiau tekste pristatyta asociacijos sutartimi su Moldova. Kaip ir kitoms šalims, siekiančioms asociacijos susitarimo sutarties, panaikinami beveik visi importo muitai. Šie muitai išlieka kai kurioms žemės ūkio prekėms (gyvūninės kilmės, cukraus ir grūdų produktams), o tam tikriems vaisiams ir daržovėms,

⁹⁹ 'REPORT Containing a Motion for a Non-Legislative Resolution on the Draft Council Decision on the Conclusion, on Behalf of the European Union, of the Association Agreement between the European Union and the European Atomic Energy Community and Their Member States, of the One Part, and Georgia, of the Other Part - A8-0042/2014'.

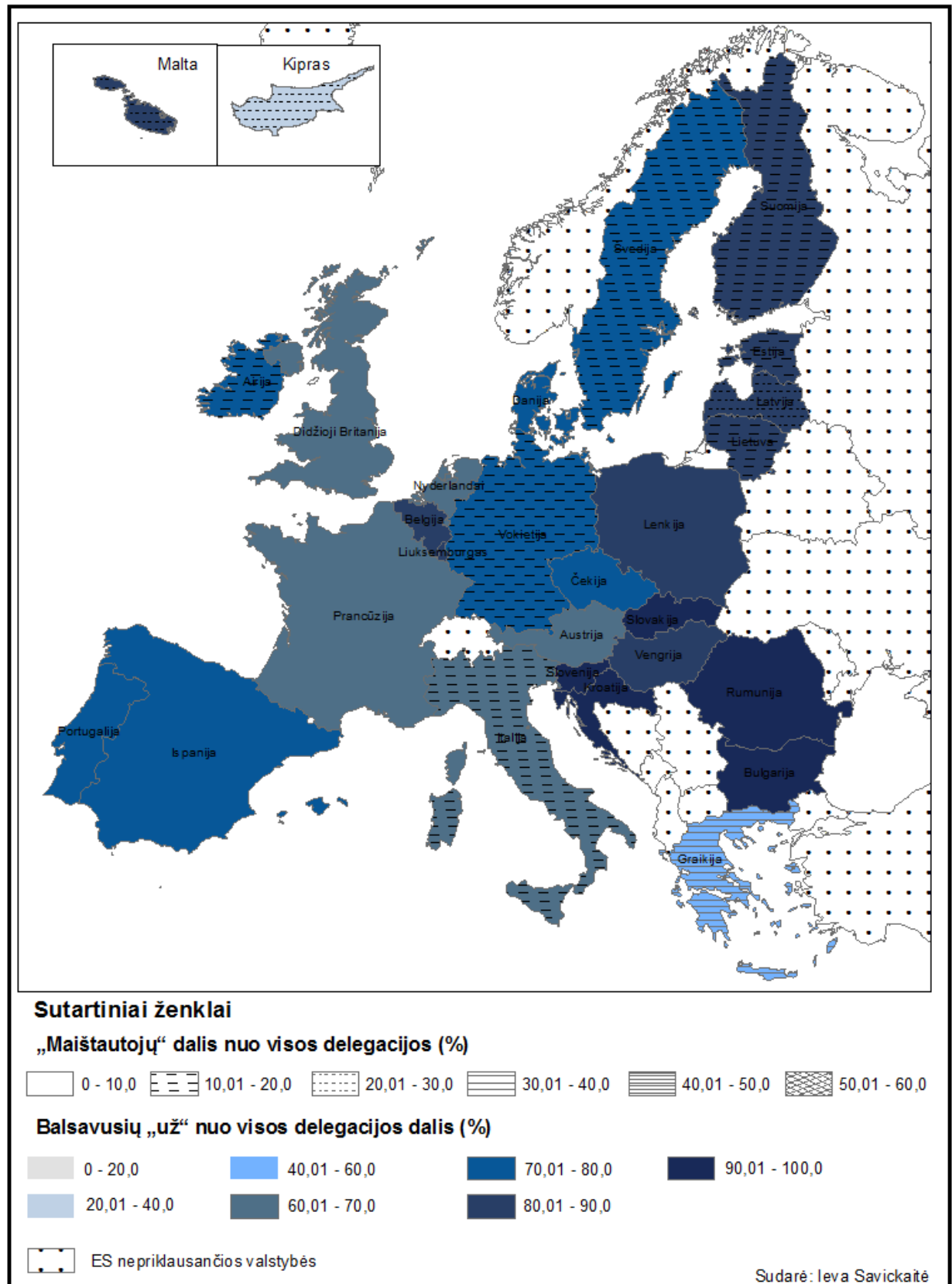
taikomi liberalizuoti kvotų režimai. Svarbu atkreipti dėmesį, jog pastarasis punktas nebuvo įtrauktas Moldovos asociacijos susitarime. Panašus punktas įvardintas abstrakčiau, nurodant galimą prekių srautų stebėjimą. Lyginant paslaugų ir įsiteigimo nuostatas, skirtumų nerandama. Gruzijos kvalifikuotiems darbuotojams kaip ir Moldovos suteikiama laikina teisė dirbti ES ir Gruzijos sektoriuose, kuriems taikomos įsiteigimo nuostatos. Atskiru punktu, Gruzijos ir Moldovos sutartyje išskiriami viešieji pirkimai ir jų sistema, kurią įsipareigojama modernizuoti per aštuonerius metus ir suderinti su ES teisės aktais.

Taigi, remiantis aukščiau nurodytais įsipareigojimais pastebima, jog ES turėti padėti Gruzijai priimti būtinus įstatymus šalies plėtrai ir modernizacijai, bei užtikrinti jų įgyvendinimą. EP, remdamasis tarptautinės prekybos bei užsienio reikalų komiteto išreikšta nuomone, pritaria šio susitarimo sudarymui¹⁰⁰.

¹⁰⁰ 'RECOMMENDATION on the Draft Council Decision on the Conclusion, on Behalf of the European Union, of the Association Agreement between the European Union and the European Atomic Energy Community and Their Member States, of the One Part, and Georgia, of the Other Part - A8-0041/2014'.

4 priedas

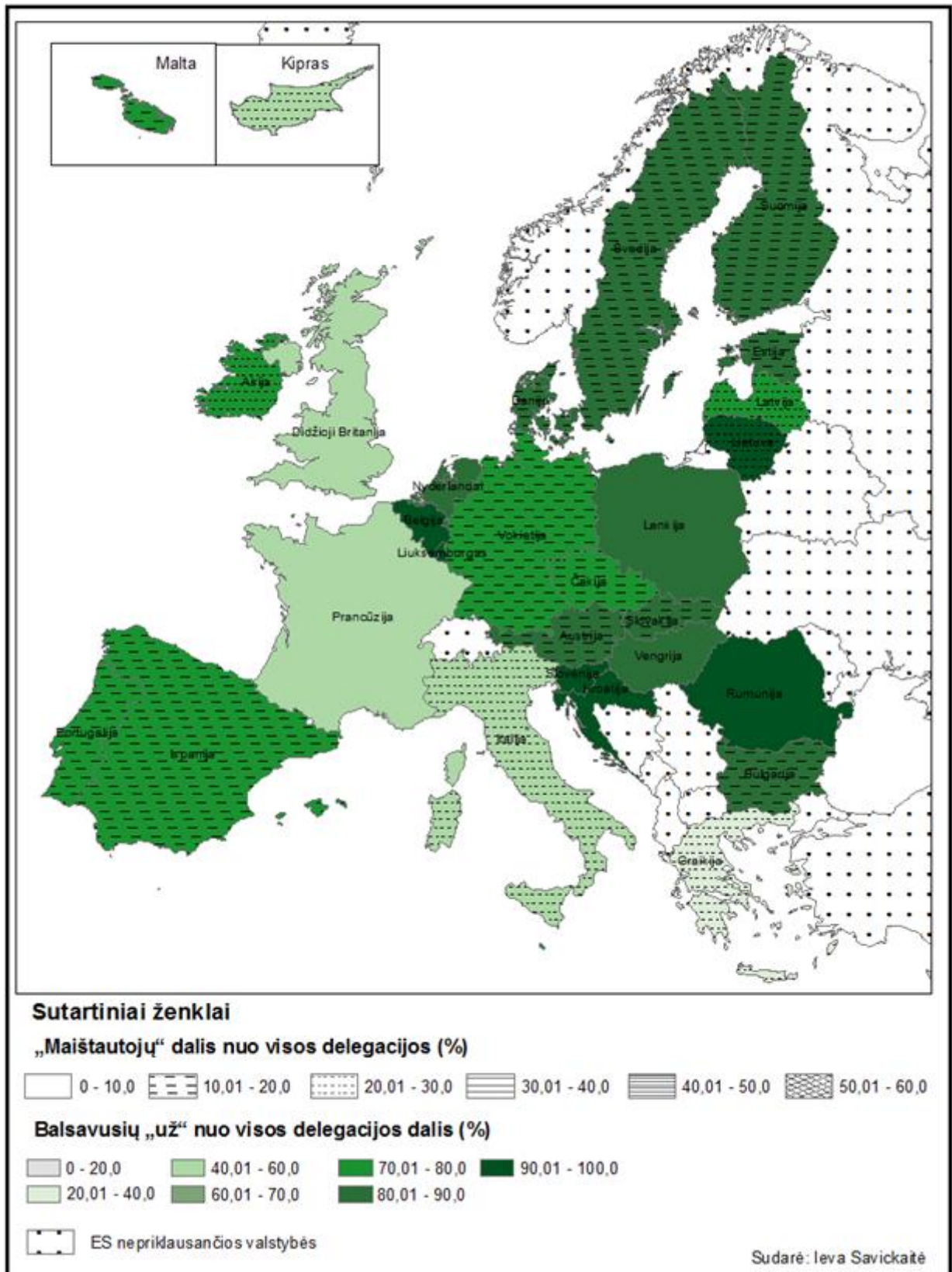
ES narių delegacijų narių balsavimų vidurkis ES – Ukrainos asociacijos sutarties klausimais

(Duomenys: VoteWatch)

5 priedas

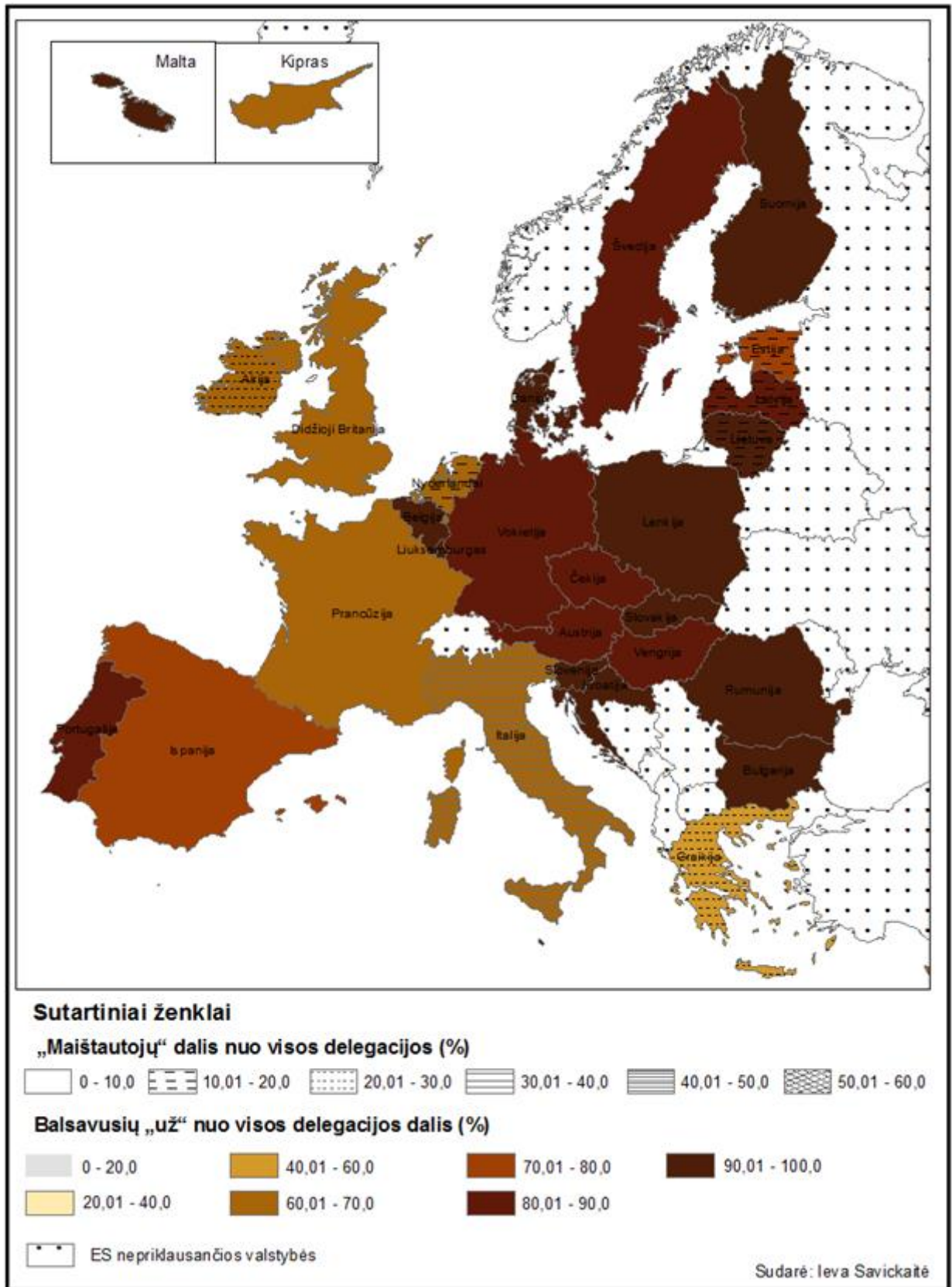
ES narių delegacijų narių balsavimų vidurkis ES – Rusijos partnerystės klausimais

(Duomenys: VoteWatch)

6 priedas

ES narių delegacijų narių balsavimų vidurkis ES kaimynystės politikos klausimais

(Duomenys: *Votewatch*)

Literatūros sąrašas

- ‘Amendment 2 Helmut Scholz, Miloslav Ransdorf, Barbara Spinelli, Patrick Le Hyaric on Behalf of the GUE/NGL Group’ <<http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//NONSGML+AMD+P8-RC-2015-0008+002-002+DOC+PDF+V0//EN>> [Žiūrėta 2016-05-03]
- ‘Amendment 3 Helmut Scholz, Miloslav Ransdorf, Barbara Spinelli, Patrick Le Hyaric, MarieChristine Vergiat on Behalf of the GUE/NGL Group’ <<http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//NONSGML+AMD+P8-RC-2015-0008+002-012+DOC+PDF+V0//EN>> [Žiūrėta 2016-05-03]
- ‘Amendment 13 Helmut Scholz, Miloslav Ransdorf, Barbara Spinelli, Patrick Le Hyaric on Behalf of the GUE/NGL Group’ <<http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//NONSGML+AMD+P8-RC-2015-0008+013-013+DOC+PDF+V0//EN>> [Žiūrėta 2016-05-03]
- Aspinwall, Mark, ‘Preferring Europe Ideology and National Preferences on European Integration’, *European Union Politics*, 3 (2002), 81–111
<<http://dx.doi.org/10.1177/1465116502003001005>>
- Attinà, Fulvio, ‘The Voting Behaviour of the European Parliament Members and the Problem of the Europarties’, *European Journal of Political Research*, 18 (1990), 557–79
<<http://dx.doi.org/10.1111/j.1475-6765.1990.tb00248.x>>
- Barbé, Esther, Flavia Zanon, Anna Herranz, Giovanna Bono, Eduard Soler i Lecha, and Nathaniel Lalone, ‘The Role of Parliaments in European Foreign Policy’, 2005
<<http://ddd.uab.cat/record/102092>> [Žiūrėta 2016-01-12]
- Beadle, Sarah, ‘What Does Syriza’s Victory Means for EU-Russia Relations? | ICSA_Kings’ <<https://blogs.kcl.ac.uk/icsa/2015/02/09/what-does-syrizas-victory-means-for-eu-russia-relations/>> [Žiūrėta 2016-05-08]
- ‘Bendras pasiūlymas dėl rezoliucijos dėl Ukrainos - RC-B8-0025/2014’ <<http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+MOTION+P8-RC-2014-0025+0+DOC+XML+V0//LT>> [Žiūrėta 2016-04-18]
- Bindi, Federiga, ed., *The Foreign Policy of the European Union: Assessing Europe’s Role in the World* (Brookings Institution Press, 2010)
<<http://www.jstor.org/stable/10.7864/j.ctt6wpgwz>> [Žiūrėta 2016-05-11]
- Blomgren, Magnus, “‘Cross-Pressure and Political Representation in Europe: A Comparative Study of MEPs and the Intra-Party Arena’”, 2003
- Braghiroli, Stefano, ‘Voting on Russia in the European Parliament: The Role of National and Party Group Affiliations’, *Journal of Contemporary European Studies*, 23 (2015)
<<http://dx.doi.org/10.1080/14782804.2014.978747>>
- Carrubba, Clifford, and Matthew Gabel, ‘Roll-Call Votes and Party Discipline in the European Parliament: Reconsidering MEP Voting Behavior’ (presented at the Annual Meeting of the American Political Science Association, Atlanta, Georgia)

- <<http://www.lse.ac.uk/government/research/resgroups/EPRG/pdf/workingPaper2.pdf>>
[Žiūrėta 2016-05-10]
- Carta, Caterina, and Stefano Braghiroli, 'Measuring Russia's Snag on the Fabric of the EU's International Society: The Impact of the East-West Cleavage upon the Cohesion amongst the EU Member States Vis-à-Vis Russia', *Journal of Contemporary European Research*, 7 (2011), 260–90
- Christides, Giorgos, 'Could Europe Lose Greece to Russia?', *BBC News*
<<http://www.bbc.com/news/world-europe-31837660>> [Žiūrėta 2016-05-08]
- Cicchi, Lorenzo, 'The Logic of Voting Behaviour in the European Parliament: New Insights on Party Group Membership and National Affiliation as Determinants of Vote' (unpublished Dissertation, IMT Institute for Advanced Studies, 2013) <<http://e-theses.imtlucca.it/124/>>
[Žiūrėta 2016-01-05]
- Copsey, Nathaniel, and Tim Haughton, 'The Choices for Europe: National Preferences in New and Old Member States*', *JCMS: Journal of Common Market Studies*, 47 (2009), 263–86
<<http://dx.doi.org/10.1111/j.1468-5965.2009.00804.x>>
- 'Dutch Voters Reject EU-Ukraine Association', *EurActiv.com*, 2016
<<http://www.euractiv.com/section/global-europe/news/dutch-voters-reject-eu-ukraines-association/>> [accessed 19 April 2016]
- 'EP pritarė G.Landsbergio parengtai Rusijos ataskaitai' <<http://www.eppgroup.eu/press-release/EP-pritar%C4%97-G.Landsbergio-parengtai-Rusijos-ataskaitai>> [Žiūrėta 2016-04-24]
- 'European Foreign Policy Scorecard 2015' <<http://www.ecfr.eu/scorecard/2015>> [Žiūrėta 2016-04-18]
- 'European Union - EEAS (European External Action Service) | EU Relations with Russia'
<http://eeas.europa.eu/russia/about/index_en.htm> [Žiūrėta 2016-04-18]
- 'Europos Parlamento frakcija pašalino iš savo narių Vokietijos nacionalistą', *15min.lt*
<<http://www.15min.lt/naujiena/aktualu/pasaulis/europos-parlamento-frakcija-pasalino-is-savo-nariu-vokietijos-nacionalista-57-610611>> [Žiūrėta 2016-04-19]
- Europos Sąjungos Rinkimų Teisės Reforma - P8_TA-PROV(2015)0395'
<<http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+TA+P8-TA-2015-0395+0+DOC+XML+V0//LT>> [Žiūrėta 2016-05-02]
- Faas, Thorsten, 'To Defect or Not to Defect? National, Institutional and Party Group Pressures on MEPs and Their Consequences for Party Group Cohesion in the European Parliament', *European Journal of Political Research*, 42 (2003), 841–66
<<http://dx.doi.org/10.1111/1475-6765.00106>>
- , *Why Do MEPs Defect? An Analysis of Party Group Cohesion in the 5th European Parliament* (Rochester, NY: Social Science Research Network, 28 April 2002)
<<http://papers.ssrn.com/abstract=306965>> [Žiūrėta 2016-01-15]
- Gregersen, Benjamin Eidem, 'Cohesion and Defections in the European Parliament : The Effect of Cross-Pressure', *Master Thesis*, 2009 <<http://brage.bibsys.no/xmlui/handle/11250/136376>>
[Žiūrėta 2016-02-13]

- Heller, William, and Carol Mershon, eds., *Political Parties and Legislative Party Switching* (Basingstoke: Palgrave Macmillan, 2009)
<<http://www.palgraveconnect.com/doi/10.1057/9780230622555>> [Žiūrėta 2016-01-16]
- Hix, Simon, ‘Electoral Institutions and Legislative Behavior: Explaining Voting Defection in the European Parliament’, *World Politics*, 56 (2004), 194–223
- , *Europos Sąjungos politinė sistema* (Leidykla Eugrimas, 2006)
- , ‘Parliamentary Behavior with Two Principals: Preferences, Parties, and Voting in the European Parliament’, *American Journal of Political Science*, 46 (2002), 688–98
<<http://dx.doi.org/10.2307/3088408>>
- , ‘The Study of the European Community: The Challenge to Comparative Politics’, *West European Politics*, 17 (1994), 1–30 <<http://dx.doi.org/10.1080/01402389408424999>>
- Hix, Simon, and Michael Marsh, ‘Punishment or Protest? Understanding European Parliament Elections’, *The Journal of Politics*, 69 (2007), 495–510
- Hix, Simon, and Abdul Noury, ‘After Enlargement: Voting Patterns in the Sixth European Parliament’, *Legislative Studies Quarterly*, 34 (2009), 159–74
<<http://dx.doi.org/10.3162/036298009788314282>>
- Hix, Simon, Abdul Noury, and Gérard Roland, ‘Power to the Parties: Cohesion and Competition in the European Parliament, 1979–2001’, *British Journal of Political Science*, 35 (2005), 209–34 <<http://dx.doi.org/10.1017/S0007123405000128>>
- Hix, Simon, Tapio Raunio, and Roger Scully, ‘“An Institutional Theory of Behavior in the European Parliament”’, *ResearchGate*, 1999
<https://www.researchgate.net/publication/29992714_An_Institutional_Theory_of_Behavior_in_the_European_Parliament> [Žiūrėta 2016-05-08]
- Hobolt, Sara B., Jae-Jae Spoon, and James Tilley, ‘A Vote Against Europe? Explaining Defection at the 1999 and 2004 European Parliament Elections’, *British Journal of Political Science*, 39 (2009), 93–115 <<http://dx.doi.org/10.1017/S0007123408000422>>
- Hörl, Björn, Andreas Warntjen, and Arndt Wonka, ‘Built on Quicksand? A Decade of Procedural Spatial Models on Eu Legislative Decision-Making’, *Journal of European Public Policy*, 12 (2005), 592–606 <<http://dx.doi.org/10.1080/13501760500091950>>
- ‘How Finland Became Europe’s Bear Whisperer’, *Foreign Policy*
<<https://foreignpolicy.com/2016/03/07/how-finland-became-europes-bear-whisperer-russia-putin/>> [Žiūrėta 2016-05-11]
- ‘Joint Motion for a Resolution on Russia, in Particular the Case of Eston Kohver, Oleg Sentsov and Olexandr Kolchenko - RC-B8-0845/2015’
<<http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?type=MOTION&reference=P8-RC-2015-0845&language=EN>> [Žiūrėta 2016-04-18]
- ‘Joint Motion for a Resolution on the Murder of the Russian Opposition Leader Boris Nemtsov and the State of Democracy in Russia - RC-B8-0239/2015’
<<http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?type=MOTION&reference=P8-RC-2015-0239&language=EN>> [Žiūrėta 2016-04-18]

- ‘Joint Motion for a Resolution on the Situation in Ukraine and the State of Play of EU-Russia Relations - RC-B8-0118/2014/rev. 1’
<<http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?type=MOTION&reference=P8-RC-2014-0118&language=EN>> [Žiūrėta 2016-04-18]
- ‘Joint Motion for a Resolution on the Situation in Ukraine - RC-B8-0008/2015’
<<http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?type=MOTION&reference=P8-RC-2015-0008&language=EN>> [Žiūrėta 2016-04-18]
- Jozwiak, Rikard, ‘News Analysis: How Syriza’s Win Could Change EU Policy On Russia’, *RadioFreeEurope/RadioLiberty* (Brussels, 26 January 2015), section Features
<<http://www.rferl.org/content/how-syriza-win-changes-eu-russia-policy/26814067.html>>
[Žiūrėta 2016-05-08]
- Judge, David, and David Earnshaw, *The European Parliament, Second Edition* (Palgrave Macmillan, 2008)
- Kang, Yoo-Duk, *European Affiliations or National Interests? Analyses of Voting Patterns on Trade Policy in European Parliament* (Rochester, NY: Social Science Research Network, 13 December 2013) <<http://papers.ssrn.com/abstract=2369169>> [Žiūrėta 2016-01-08]
- Katz, Richard S., ‘No Man Can Serve Two Masters Party Politicians, Party Members, Citizens and Principal-agent Models of Democracy’, *Party Politics*, 20 (2014), 183–93
<<http://dx.doi.org/10.1177/1354068813519967>>
- Lindberg, Björn, *Fit for European Democracy? [Elektronisk Resurs] : Party Discipline in the European Parliament* (Uppsala: Acta Universitatis Upsaliensis, 2008) <<http://uu.diva-portal.org/smash/get/diva2:171798/FULLTEXT01.pdf>> [Žiūrėta 2016-01-03]
- Lindberg, Björn, Anne Rasmussen, and Andreas Warntjen, ‘Party Politics as Usual? The Role of Political Parties in EU Legislative Decision-Making’, *Journal of European Public Policy*, 15 (2008), 1107–26 <<http://dx.doi.org/10.1080/13501760802407623>>
- Marcus, Jonathan, ‘Could Syriza Win Tilt Greece’s Foreign Policy towards Russia?’, *BBC News*
<<http://www.bbc.com/news/world-europe-31029940>> [Žiūrėta 2016-05-08]
- Mattero, Saara, ‘From Global Responsibility to National Sovereignty – The Politicisation of the Financial Transaction Tax in the European Parliament’, *Dissertation.com*
<<http://dissertation.com/abstracts/1141020>> [Žiūrėta 2016-01-16]
- McElroy, Gail, and Kenneth Benoit, ‘Party Policy and Group Affiliation in the European Parliament’, *British Journal of Political Science*, 40 (2010), 377–98
<<http://dx.doi.org/10.1017/S0007123409990469>>
- ‘Methodology’, *VoteWatch* <<http://www.votewatch.eu/blog/guide-to-votewatcheu/>> [Žiūrėta 2016-04-22]
- Noury, Abdul G., Gérard Roland, Thomas Piketty, and Thierry Verdier, ‘More Power to the European Parliament?’, *Economic Policy*, 17 (2002), 281–319
- Politikos mokslų enciklopedinis žodynas* (Vilniaus universiteto leidykla, 2007)
- ‘Politinės frakcijos| Europos Parlamentas’, *2014 M. Rinkimai | Europos Parlamentas*
<<http://www.europarl.europa.eu/elections-2014/lt/political-groups>> [Žiūrėta 2016-04-25]

- ‘Reassessing the Influence of Party Groups on Individual Members of the European Parliament - West European Politics - Volume 32, Issue 6’
<<http://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/01402380903230579#.Vy9UC4R97IU>>
[Žiūrėta 2016-05-08]
- ‘RECOMMENDATION on the Draft Council Decision on the Conclusion, on Behalf of the European Union, of the Association Agreement between the European Union and the European Atomic Energy Community and Their Member States, of the One Part, and Georgia, of the Other Part - A8-0041/2014’
<<http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?type=REPORT&reference=A8-2014-0041&language=EN>> [Žiūrėta 2016-04-18]
- ‘RECOMMENDATION on the Draft Council Decision on the Conclusion, on Behalf of the European Union, of the Association Agreement between the European Union and the European Atomic Energy Community and Their Member States, of the One Part, and the Republic of Moldova, of the Other Part - A8-0020/2014’
<<http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?type=REPORT&reference=A8-2014-0020&language=EN>> [Žiūrėta 2016-04-18]
- ‘REPORT Containing a Motion for a Non-Legislative Resolution on the Draft Council Decision on the Conclusion, on Behalf of the European Union, of the Association Agreement between the European Union and the European Atomic Energy Community and Their Member States, of the One Part, and Georgia, of the Other Part - A8-0042/2014’
<<http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?type=REPORT&reference=A8-2014-0042&language=EN>> [Žiūrėta 2016-04-18]
- ‘REPORT Containing a Motion for a Non-Legislative Resolution on the Draft Council Decision on the Conclusion, on Behalf of the European Union, of the Association Agreement between the European Union and the European Atomic Energy Community and Their Member States, of the One Part, and the Republic of Moldova, of the Other Part - A8-0022/2014’
<<http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?type=REPORT&reference=A8-2014-0022&language=EN>> [Žiūrėta 2016-04-18]
- ‘REPORT on the State of EU-Russia Relations - A8-0162/2015’
<<http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?type=REPORT&reference=A8-2015-0162&language=EN>> [Žiūrėta 2016-04-18]
- ‘REPORT on the Strategic Military Situation in the Black Sea Basin Following the Illegal Annexation of Crimea by Russia - A8-0171/2015’
<<http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?type=REPORT&reference=A8-2015-0171&language=EN>> [Žiūrėta 2016-04-18]
- Schimmelfennig, Frank, and Ulrich Sedelmeier, ‘Theorizing EU Enlargement: Research Focus, Hypotheses, and the State of Research’, *Journal of European Public Policy*, 9 (2002), 500–528 <<http://dx.doi.org/10.1080/13501760210152411>>
- Skusevičienė, Dorothea, ‘Europos Parlamento narių balsavimas: Kodėl jie yra lojalūs nacionalinėms valstybėms?’, *Politologija*, 58 (2015), 48–71
- Thiem, Janina, ‘Explaining Roll Call Vote Request in the European Parliament’
<http://edoc.vifapol.de/opus/volltexte/2014/5183/pdf/wp_90.pdf> [Žiūrėta 2016-05-10]
- Voeten, Erik, ‘Legislator Preferences, Ideal Points, and the Spatial Model in the European Parliament’, *Working Paper*, Institute of Governmental Studies, 12 (2005), 1–32

VoteWatch, *Voting Behaviour in the New European Parliament: The First Year*, 2009, p. 12
<http://www.votewatch.eu/blog/wp-content/uploads/2009/09/votewatch_report_30_june_2010.pdf> [Žiūrėta 2016-01-02]

———, *Voting in the 2009-2014 European Parliament: How Do MEPs Vote after Lisbon?*, 2011, p. 16 <http://www.votewatch.eu/blog/wp-content/uploads/2011/01/votewatch_report_voting_behavior_26_january_beta.pdf> [Žiūrėta 2016-01-02]

‘VoteWatch Europe: European Parliament, Council of the EU’ <<http://www.votewatch.eu/>>
[Žiūrėta 2016-04-22]

Summary

THE VOTING OF EUROPEAN PARLIAMENT MEMBERS: NATIONAL INTEREST VERSUS EP PARTY LINE

The European Parliament has gained more legitimacy power after Lisbon treaty in 2009. However, there is still too little known how EP members are distributing their votes. Do they vote according to the EP party line or national interest? This paper attempts to look at the MEPs voting related to foreign policy issues that are identified as one of the most sensitive to reach a general consensus. This research focuses on MEPs roll call results related to EU neighborhood and EU - Russia partnership issues from 2014 to 2015 followed the annexation of the Crimea. This work aims to determine regional dimension between MEPs (geo) political preferences related to EU Eastern Partnership and relation to Russia voting's.

This master thesis tests two hypotheses: 1) The voting, following the EP group's position, often characterized by MEPs from those countries where there is no clear commitment to Russia. 2) The voting in accordance with the national positions often characterized by MEPs from those countries where there is a clear (relatively favorable / critical) position towards Russia. These hypotheses are tested by using roll calls and EU countries position towards Russia index which was updated in this work following the research of S. Braghiroli in C. Carta. The results partly proved the tested hypotheses. The roll calls confirmed the first hypothesis, that voting, following the EP group's position, often characterized by MEPs from those countries where there is no clear commitment to Russia. Such voting is often characterized by MEPs from the West - Central European countries. The second hypothesis is partly proved. The voting in accordance with the national positions often characterized by MEPs from those countries where there is a clear critical position towards Russia (mostly from Poland, Baltic countries). However, the results haven't confirmed that this hypothesis applies as well to MEPs from relatively favorable countries towards Russia. It was find out, that MEP from these countries are tend to abstain more while voting for favorable questions to Russia. This shows another tendency to find a compromise between national and EP party line.

Recommendations for the future research. In order to find out more details related to MEPs voting trends, the future research should involve a longer period roll calls. The research methodology could be enhanced by including details of MEPs voting "abstentions". Also, the future research could emphasize the "rebels" in EP parties when expressing "softer" disapproval from general party political line by abstaining from the voting.